

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HARİTA MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ARSA NİTELİKLİ TAŞINMAZLARIN DEĞERLEMESİNDE KONUMSAL İSTATİSTİK ARAÇLAR
KULLANILARAK CBS TABANLI KESTİRİM MODELİ GELİŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ercan EMİRZEOĞLU

MART 2024
TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HARİTA MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**ARSA NİTELİKLİ TAŞINMAZLARIN DEĞERLEMESİNDE KONUMSAL İSTATİSTİK
ARAÇLAR KULLANILARAK CBS TABANLI KESTİRİM MODELİ GELİŞTİRİLMESİ**

Ercan EMİRZEOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce
"HARİTA YÜKSEK MÜHENDİSİ"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 07 / 02 / 2024

Tezin Savunma Tarihi : 11 / 03 / 2024

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hüsniye Ebru ÇOLAK

Trabzon 2024

ÖNSÖZ

Yüksek lisans çalışmalarım boyunca benden değerli vaktini esirgemeyen, tez çalışmam boyunca her aşamada yanımda olup beni yönlendiren, ilgi ve alakalarını eksik etmeyerek enerjimin ve motivasyonumun yüksek kalmasını sağlayan hocam Sayın Prof. Dr. Hüsniye Ebru ÇOLAK’a şükranlarımı sunarım.

Ayrıca bilgi, belge ve deneyimlerini benden esirgemeyerek çalışmalarına katkı sağlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi, Harita Mühendisliği Bölümü GISLab ekibine ve bölüm sekreteri sayın Muhammet GÜMRÜKÇÜOĞLU’na sonsuz teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca benden desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, eğitim hayatım boyunca her zaman arkamda olup bana güç veren aileme sevgi ve saygılarımı sunar en içten teşekkürlerimi borç bilirim.

Ercan EMİRZEOĞLU

Trabzon 2024

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Arsa Nitelikli Taşınmazların Değerlemede Konumsal İstatistik Araçlar Kullanılarak CBS Tabanlı Kestirim Modeli Geliştirilmesi” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Hüsniye Ebru ÇOLAK’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalıma süresince bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 11/03/2024

Ercan EMİRZEOĞLU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	X
SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ	XI
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Problemin Tanımı	6
1.2. Çalışmanın Amacı.....	7
1.3. Metodoloji.....	7
1.4. Taşınmaz Değerleme	9
1.5. Değerleme Süreci.....	10
1.6. Değerlemede Temel İlkeler	12
1.7. Değerleme Yöntemleri.....	13
1.7.1. Emsal Yöntemi.....	14
1.7.2. Gelir Yöntemi	15
1.7.3. Maliyet Yöntemi	16
1.7.4. Nominal Değerleme Yöntemi.....	17
1.7.5. Regresyon Analizi Yöntemi.....	19
1.8. Arsa Değerlemede Etkili Olan Kriterler	22
1.9. Coğrafi Bilgi Sistemleri	26
1.9.1. CBS Tabanlı Taşınmaz Değerleme	28
1.9.2. CBS ile Regresyon Analizi.....	29
1.9.3. CBS ile Coğrafi Ağırlıklı Regresyon Analizi	35
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	37
2.1. Çalışma Bölgesi	37
2.2. Arsa Değerine Etki Eden Kriterlerin Seçimi	39
2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi.....	41

3. BULGULAR	56
3.1. Regresyon Analizi ile Kriterlerin Test Edilmesi.....	57
3.2. Keşifsel Regresyon Analizi ile Kriterlerin İndirgenmesi	60
3.3. İndirgenmiş Kriterler ile Regresyon Modeli Oluşturulması	63
3.4. Coğrafi Ağırlık Regresyon Analizi ile Kriterlerin Test Edilmesi.....	65
3.5. Değer Haritalarının Üretilmesi	68
4. SONUÇLAR.....	72
5. KAYNAKÇA	75
6. EKLER	79
ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans

ÖZET

ARSA NİTELİKLİ TAŞINMAZLARIN DEĞERLEMESİNDE KONUMSAL İSTATİSTİK ARAÇLAR KULLANILARAK CBS TABANLI KESTİRİM MODELİ GELİŞTİRİLMESİ

Ercan EMİRZEOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Harita Mühendisliği Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Hüsniye Ebru ÇOLAK
2024, 78 Sayfa, 21 Sayfa Ek

Taşınmaz değerlendirme kavramı bir gayrimenkulün objektif ve tarafsız olarak bedelinin en uygun şekilde belirlenmesi amacıyla ortaya çıkmıştır. Günümüzde teknolojik araçların gelişimi ve klasik değerlendirme yöntemlerinin ihtiyaçları cevaplamada yetersiz kalması toplu taşınmaz değerlendirme fikrini ortaya çıkarmıştır. Yapılan bu tez çalışması ile arsa nitelikli taşınmazların değerlemesinde konumsal istatistiksel araçlardan faydalanılarak Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) destekli, güvenilir ve doğru sonuçlar üreten bir toplu taşınmaz değerlendirme kestirim modeli geliştirmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda, toplu taşınmaz değerlendirme yöntemi olarak regresyon analizi kullanılmıştır. Arsa nitelikli taşınmazların değerine etki eden kriterlerin neler olduğu ve bu kriterlerin değere hangi oranda etki ettiği gibi temel değerlendirme sorunları regresyon analizi ile ele alınmış, elde edilen istatistiksel sonuçlar irdelenmiştir. Analizler sonucunda değere etki eden kriterler indirgenerek ifade gücü en yüksek kestirim modeli belirlenmiştir. Coğrafi Ağırlıklı Regresyon (CAR) ile kestirim modeli iyileştirilerek %85,47 oranında model ifade gücüne ulaşılmıştır. Kestirim modeli, çalışma bölgesindeki tüm taşınmazlara uygulanmış ve değer haritaları üretilerek sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Arsa, CBS, Coğrafi Ağırlıklı Regresyon, Değerleme, Regresyon Analizi, Trabzon

Master Thesis

SUMMARY

DEVELOPING A GIS-BASED ESTIMATION MODEL USING SPATIAL STATISTICAL TOOLS FOR LAND PROPERTY VALUATION

Ercan EMİRZEOĞLU

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Geomatics Engineering Graduate Programme
Supervisor: Prof. Dr. Hüsniye Ebru ÇOLAK
2024, 78 Pages, 21 Pages Appendix

The concept of real estate valuation emerged in order to determine the price of a real estate objectively and impartially in the most appropriate way. Today, the development of technological tools and the inadequacy of classical valuation methods to meet the needs have led to the idea of mass real estate valuation. With this thesis study, it is aimed to develop a mass real estate valuation estimation model that produces reliable and accurate results, supported by Geographic Information Systems (GIS), by using spatial statistical tools in the valuation of land properties. In this context, regression analysis was used as a mass real estate valuation method. Basic valuation problems, such as what are the criteria that affect the value of land-qualified real estate and to what extent these criteria affect the value, were discussed with regression analysis, and the statistical results were examined. As a result of the analyses, the criteria affecting the value were reduced and the predictive model with the highest expressiveness was determined. By improving the prediction model with Geographically Weighted Regression (GWR), a model expression power of 85.47% was achieved. The estimation model was applied to all real estate in the study area and value maps were produced and presented.

Keywords: Geographically Weighted Regression, GIS, Land, Regression Analysis, Trabzon, Valuation

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Çalışmanın iş akış şeması	8
Şekil 2. Değerleme sürecinde izlenen adımlar.....	10
Şekil 3. Değerlemede genel standartlar (IVS, 2022)	11
Şekil 4. Regresyon analizi değişken dağılım grafiği	21
Şekil 5. Vektör ve raster verilerin karşılaştırılması (URL-3, 2023)	27
Şekil 6. Çalışma bölgesi.....	37
Şekil 7. Kireçhane Mahallesi ulaşım haritası.....	38
Şekil 8. Veri haritası	42
Şekil 9. Emsal veri haritası	43
Şekil 10. Eğim haritası.....	45
Şekil 11. Bakı haritası	46
Şekil 12. Arazi örtüsü haritası.....	47
Şekil 13. Geometrik şekil haritası.....	48
Şekil 14. Manzara haritası.....	49
Şekil 15. Eğitim merkezlerine yakınlık haritası.....	51
Şekil 16. Anayola yakınlık haritası.....	52
Şekil 17. Merkeze noktaya yakınlık haritası.....	53
Şekil 18. Sağlık kurumuna yakınlık haritası	54
Şekil 19. İbadethanelere yakınlık haritası.....	55
Şekil 20. Modele ait artıkların otokorelasyon sonucu	67
Şekil 21. Birim değer haritası	69
Şekil 22. Değer haritası.....	70

TABLÖLAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Nominal değerleme yöntemi (Nişancı, 2005).....	18
Tablo 2. Arsa değerlemede kullanılan kriter (TKGM, 2014)	22
Tablo 3. Taşınmaz değerine etki eden kriterler (Yomralıoğlu, 1997)	23
Tablo 4. Arsa değerine etki eden indirgenmiş kriterler (Yalpır & Bünyan Ünel, 2016)	24
Tablo 5. Regresyon analizi değişken modeli örneği	33
Tablo 6. Regresyon analizi teşhis raporu örneği.....	34
Tablo 7. Kriter tablosu	40
Tablo 8. Veri bilgileri.....	41
Tablo 9. Emsal değerler	44
Tablo 10. Tüm kriterler için değişken modeli.....	57
Tablo 11. Tüm kriterler için teşhis raporu	59
Tablo 12. Keşifsel regresyon raporu	61
Tablo 13. İndirgenmiş kriterler için değişken modeli.....	63
Tablo 14. İndirgenmiş kriterler için teşhis raporu.....	64
Tablo 15. CAR sonuç raporu	65

SEMBOLLER VE KISALTMALAR DİZİNİ

₺	: Türk Lirası
R^2	: Model ifade gücü
AIC	: Akaike Information Criterion (Akaike Bilgi Ölçütü)
AHP	: Analitik Hiyerarşi Prosesi
CAR	: Coğrafi Ağırlıklı Regresyon
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
ÇRA	: Çoklu Regresyon Analizi
DVM	: Destek Vektör Matrisi
EKK	: En Küçük Kareler
FA	: Faktör Analizi
FR	: Frekans Analizi
GDÜ	: Gayrimenkul Değerleme Uzmanı
KTÜ GISLab	: Karadeniz Teknik Üniversitesi Coğrafi Bilgi Sistemleri Laboratuvarı
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu
SPL	: Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu
TADEBİS	: Taşınmaz Değerleme Bilgi Sistemi
TAKBİS	: Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi
TBA	: Temel Bileşen Analizi
TDUB	: Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği
TIN	: Triangular Irregular Network (Üçgenlenmiş Düzensiz Ağ)
TKGM	: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
IVS	: International Valuation Standards (Uluslararası Değerleme Standartları)
VIF	: Variance Inflation Factor (Varyasyon Enflasyon Faktörü)
YSA	: Yapay Sinir Ağı

1. GENEL BİLGİLER

Kişinin en temel haklarından mülkiyet hakkının temelini oluşturan, insanların yerleşik hayata geçmesinden günümüze kadar hem bir üretim faktörü hem de yerleşik hayatın temel fonksiyonlarının belirleyicisi olarak toprak; ekonominin, hukukun ve toplumun sürekli gündeminde yerini almıştır. Gerek doğal olarak kendinde var olan nitelikler ve zenginlikler gerekse de insan eliyle yaratılmış değerlerle olan göreceli konumu veya verdiği değerler toprağın önem kazanmasına yol açmaktadır. Toprak kentsel kullanışa konu olunca; imar hudutları içinde yükleneceği fonksiyona göre ve bu fonksiyonun taşınmaz piyasası içindeki işlevine göre ekonomik bir değer kazanmaktadır. Bu değer günlük hayatımızda çeşitli kullanım alanları vardır. Vergiye taban oluşturması, kamulaştırmaya esas alınması, taşınmazın satılması, mirasın paylaşılması gibi konularda taşınmazın değerinin belirlenmesi önem kazanmaktadır (Arslan, 1997).

Ülkemizde gelişmekte olan gayrimenkul piyasası sektöründe yapılan her işlem adımı tarafların söz konusu gayrimenkulün değerini olması gereken değere yakın bir şekilde önceden belirlenmesi; hüküm sahiplerinin, ülke ekonomisinin ve işlemlere tabi bütün kurum ve kuruluşların hak ve yararlarına olacaktır. Tüm tarafların hak ve yararlarını korunması görevi devletlerin en asli görevlerinden birisidir. Kamu oluşturduğu yasalar sistemi ile birçok durumu düzenlediği gibi gayrimenkulün değerinin belirlenmesi sürecini de bir takım usul ve esaslara bağlamıştır (Akkaynak, 2013).

Bu kapsamda; tüm bu olgular neticesinde taşınmaz değerlendirme sektörü günümüzde kendine oldukça etkin bir şekilde çalışma alanı bulmuştur. İpotek, kamulaştırma, irtifak hakkı, alım ve satım, özelleştirme, vergilendirme, imar planı uygulamaları, sermaye tespiti, ortaklığın giderilmesi işlemlerine kadar pek çok alanda taşınmaz değerlemeye yönelim vardır. Bu yönelime bağlı olarak ihtiyaçlara cevap verebilecek niteliklerde uluslararası geçerliliği olan objektif bir kamusal destekli değerlendirme sistemine gereksinim vardır. Ancak taşınmaz değerine etki eden birçok faktör olması bu sistemin oluşturulmasında engel teşkil etmektedir. Bu nedenle tek bir model ile tüm taşınmazların değerini sistematik olarak belirlemek yakın zaman içinde mümkün görülmemektedir.

Ülkemizde son yıllarda yapılan yoğun çalışmalar neticesinde değerlendirme konusunda ilerleme kat edildiği görülmektedir. Taşınmaz değerlendirme kavramının taşınmazların konumsal özellikleri ve nitelikleri başta olmak üzere birçok etkene bağlı olması kapsamını

oldukça genişletmektedir. Bu da uygulamalar sırasında çeşitli farklılıkların oluşmasına sebep olmaktadır. Farklılıkların giderilmesi amacıyla Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği (TDUB) liderliğinde çalışmalar yürütülmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından lisanslandırılan Gayrimenkul Değerleme Uzmanları (GDU), TDUB denetimi altında faaliyetlerini yürütmekte ve yapılan çalışmalar arasında belli bir standart oluşturulmaya çalışılmaktadır. Ayrıca değerlendirme şirketlerinin çalışmaları ve denetim faaliyetleri TDUB tarafından yürütülmektedir.

Dünya Bankası finansmanlı Tapu Kadastro Modernizasyon Projesi kapsamında Taşınmaz Değerleme Dairesi Başkanlığı kurumuştur. Böylelikle değerlendirme alanında kamu idaresi tesis edilerek kurumlar arasında ortak bir değerlendirme sistemi geliştirmesi amaçlanmıştır. Ayrıca ülke genelinde taşınmazların değerinin tespit edilebilmesi, vergi ve harç kayıplarının azaltılması, değer haritalarının ve fiyat endekslerinin üretilmesi, toplulaştırma, kamulaştırma gibi çalışmalara altlık oluşturması gibi amaçlarla, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (TKGM) bünyesinde Taşınmaz Değerleme Dairesi Başkanlığı tarafından bir değer bilgi bankası oluşturularak “Toplu Değerleme Sistemi” kurulması hedeflenmektedir (URL-1, 2023). Toplu değerlendirme sistemi eğer doğru bir model üzerinde geliştirilirse ülke genelinde tüm taşınmazlara uygulanması mümkün kılınacaktır. Oluşturulması hedeflenen taşınmaz değer bilgi bankası ve toplu değerlendirme sistemi sayesinde, uluslararası standartlara ve bilimsel normlara uygun bir şekilde, taşınmazların değerleri toplu değerlendirme yöntemleriyle belirlenecek, çeşitli ölçeklerde değer haritaları üretilecek ve güncelliğinin korunması sağlanabilecektir. Bu doğrultuda, veri tanımlarının yapılması ve standartların geliştirilmesiyle, değerlendirme çalışmalarında kullanılan veri ve yöntemlerde tutarlı bir anlayış ve algının oluşması sağlanacaktır. Taşınmaz değerlendirme çalışmaları ile taşınmaz idaresi ve yönetimi gibi konularda ihtiyaç analizlerinin yapılması, politikaların geliştirilmesi ile karar süreçlerinin desteklenmesine yön verecek ayrıca katkı sağlayacak çalışmalar yapılması, uluslararası gelişmeler takip edilerek sistemin güncelliğinin sağlanması, raporlar ve istatistiklerin sunulması sağlanabilecektir. Ülkemiz açısından böyle etkin bir çalışmanın akademik çalışmalarla desteklenmesi, bilimsel çözüm yollarının araştırılması ve en doğru yöntemlerle taşınmaz değerlerinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. TKGM bu konuya çözüm üretmek amacıyla “CBS, Toplu Taşınmaz Değerleme İçin Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi, Konumsal İstatistik ve Büyük Veri” gibi konuları yurt dışı lisansüstü bursluluk programına dahil ederek ülkemizin yetişmiş insan kaynağı ihtiyacını karşılamayı amaçlaması konunun sosyal ve ekonomik açıdan önemini

ifade etmektedir. Bu öneme dayanarak yapılan bu tez çalışmasında arsa nitelikli taşınmazlar üzerinde CBS destekli toplu taşınmaz değerlendirme kestirim modeli geliştirerek değerlendirme literatürüne katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Ulusal literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, ülkemizde toplu taşınmaz değerlendirme üzerine yapılan birçok çalışma yapıldığı gözlemlenmiş, çalışmalar kapsamında kullanılan araç ve yöntemler değerlendirilmiştir. Ertaş (1992), yaptığı çalışmalarda Konya ili Karataş ilçesinde, toplu taşınmaz değerlendirme üzerine yöntemleri karşılaştırmış, yaptığı çıkarımlarda puanlandırma yöntemi ile toplu taşınmaz değerlendirme yöntemini uygun görmüştür. Nişancı (2005), nominal değerlendirme yöntemini kullanarak taşınmaz değerine etki eden kriterleri puanlandırmış ve oluşturduğu matematiksel model ile toplu taşınmaz değerlendirme çalışması yapmıştır. Yalpir (2007), bulanık mantık yöntemini kullanarak toplu taşınmaz değerlendirme çalışmaları yapmış, oluşturduğu farklı kriterler ve senaryolar ile yapılaşmış alanlarda %83 ve yapılaşmamış alanlarda ise %87 oranında değer ifade gücüne ulaşmıştır. Bahar (2007), CBS olanaklarını kullanarak İstanbul ili Kadıköy ilçesinde çok ölçütlü karar analizine dayalı toplu taşınmaz değerlendirme çalışmaları yapmış, sonuçları tüm artı ve eksileriyle ortaya koymuştur. Yılmaz (2010), yaptığı çalışmada, çok ölçütlü karar destek sistemi olan analitik hiyerarşi sürecini kullanarak toplu taşınmaz değerlendirme modeli geliştirmiş, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde bulunan konut nitelikli taşınmazların üzerinde uygulama gerçekleştirmiştir.

Nas (2011), Yapay Sinir Ağı (YSA), Destek Vektör Matrisi (DVM) ve Çoklu Regresyon Analizi (ÇRA) yöntemlerini kullanarak taşınmaz değerlendirme çalışmaları yapmış, elde ettiği sonuçlar ile bu yöntemleri karşılaştırmıştır. Destek vektör matrisinin en güvenilir sonuçları ortaya koyduğunu değerlendirmiştir. Saraç (2012), YSA metodu kullanarak 28 farklı model üzerinde çalışmalar yürütmüştür. Modellerin başarı oranları değişkenlik göstermekle birlikte çok katmalı algılayıcı modeli ile %87 oranında doğruluk payı ile taşınmaz değerine ulaşıldığını ifade etmiştir. Derinpınar (2014), taşınmaz değerine etki eden kriterleri ve bu kriterlerin ağırlıklarını CBS üzerinde bulanık mantık yöntemine göre belirlemiş elde ettiği sonuçları nominal yöntem aracılığı ile haritalandırmıştır. Er (2020), makine öğrenmesi teknikleri kullanarak gayrimenkul değerlendirme sonuçlarını kıyaslamıştır. Doğrusal regresyon, rastgele orman algoritması, DVM algoritması ve YSA yöntemlerini kullanarak elde ettiği sonuçları karşılaştırdığında ifade gücü en yüksek modele rastgele orman yöntemi ile ulaşmıştır. Rastgele orman yöntemi kullanılarak yapılan çalışmada taşınmaz değerinin %73 ile %98 arasında bir ifade gücü ile tespit edilebildiğini savunmuştur.

Literatürdeki uluslararası kaynaklar incelendiğinde; (Varma vd., 2018) Hindistan'ın Mumbai kentinde yer alan konutları inceleyerek taşınmaz değerini ifade eden 13 faktör üzerinden tahmin modelleri oluşturmuştur. Değere etki eden faktörlerin belirlenmesinde anket çalışması yapmışlardır. Konut nitelikli gayrimenkuller üzerinde makine öğrenmesi yöntemlerinden doğrusal regresyon, arttırılmış regresyon, rastgele orman ve YSA yöntemlerini kullanarak değer tahmin çalışmaları gerçekleştirmiştir. Çalışmalarında değer tahmini için oluşturdukları doğrusal regresyon, arttırılmış regresyon ve rastgele orman algoritmalarını çok iyi sonuçlar verdiğini ve YSA ile birlikte algoritmanın etkinliğini arttırdıklarını belirtmişlerdir. (Yang vd., 2020) yaptığı çalışmalarda Çin, Wuhan kentindeki arsa fiyatlarını ele almış ve bunların zamana bağlı değişimlerini CAR ile ortaya koymuştur. Kentsel alanlarının büyümesiyle arsaların değerinin artması arasındaki ilişkiyi belirleyerek taşınmaz değerinin zamana bağlı değişiminin nedeni araştırılmıştır. 2001, 2007 ve 2014 yıllarındaki arsa fiyatlarını bağımlı değişken olarak belirlemiştir. Açıklayıcı değişken olarak merkez, anayol ve göl cazibe noktalarını ele almıştır. CBS ile yapılan analizler neticesinde göl kenarındaki taşınmazların zamanla daha çok değer kazandığını, daha sonra anayola yakın yerlerin değer kazandığını, son olarak da merkez noktadaki arsaların değer kazandığını tespit etmiştir. Tüm bu çalışma ile taşınmaz değerinin mekânsal yönü anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma bize CAR yönteminin mekânsal ilişkileri modelleme ve yorumlama aşamasında ne kadar etkili olduğunu bir kez daha göstermiştir. Choy ve Ho (2023), yaptıkları çalışmada yapay zekânın bir dalı olan makine öğrenmesi yöntemlerini kullanarak mülk fiyatlarını tahmin etmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda, ekstra ağaçlar, en yakın komşular, En Küçük Kareler (EKK) ve rastgele orman yöntemlerini karşılaştırmıştır. Rastgele Orman yöntemi ile %96 oranında model ifade gücü (R^2) elde etmiştir.

Görüldüğü üzere toplu taşınmaz değerlendirme üzerine birçok çalışma yapılmış, çeşitli yaklaşım ve yöntemler kullanarak taşınmaz değerini ortaya koyan modeller geliştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu tez çalışmasında coğrafi ağırlıklı regresyon yöntemi ile arsa nitelikli taşınmazlar esas alınarak özgünlük oluşturmak hedeflenmektedir.

Taşınmaz değerlendirme çalışmalarında kullanılmak üzere birçok yöntem geliştirilmiştir. Bunlardan; emsal karşılaştırma, maliyet ve gelir yöntemleri klasik tekil taşınmaz değerlendirme yöntemlerini oluşturmaktadır. Toplu taşınmaz değerlendirme yöntemleri ise modern ve istatistiksel yöntemler olarak ikiye ayrılmaktadır. Modern yöntemler; bulanık mantık, YSA,

konumsal analizler şeklindedir. İstatistiksel yöntemler ise; nominal yaklaşım, ÇRA, hedonik yöntemlerden oluşmaktadır (Yalpır, 2007).

Değerleme çalışmalarında kullanılan yöntemler, taşınmazların niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Taşınmazlar arsa, arazi, konut, ticari ve sanayi gibi niteliklerde karşımıza çıkmaktadır. Bu tez çalışması kapsamında, arsa nitelikli taşınmazlar esas alınmıştır. Bu seçimde arsa nitelikli taşınmaz değerine etki eden faktörlerin; konumsal ilişkilerle doğrudan alakalı olması, çoğunlukla nicel veri tipinde olması, CBS ile modellenmeye uygun olması ve regresyon analizinde ifade edilebilecek ilişkileri barındırması gibi durumlar etkili olmuştur. Bu kapsamda; Trabzon ili, Ortahisar ilçesi, Kireçhane Mahallesi'nin tamamı çalışma bölgesi olarak seçilmiştir.

Regresyon analizi ile taşınmaz değerleme yapmak için gerekli olan parametreler; taşınmazın değerine etki eden kriterlerin optimum seviyede belirlenmesi, emsal taşınmazların çalışma bölgesinde yeterli sayıda bulunması ve uygun modelin belirlenmesi şeklinde özetlenebilmektedir. Bu tür parametreler çok titiz bir şekilde belirlenmezse bir mülkün tahmini değerinin gerçek değerine yakın olması beklenmemektedir. Değerlemeyi gerçekleştiren uzmanlar genellikle ticari faaliyetlerdeki gizlilik ve veri eksikliği nedeniyle bilgi toplamakta zorlanmaktadır. Bu durum taşınmaz değerlemede etkili bir yöntem olan emsal karşılaştırma analizini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu kapsamda, TKGM Taşınmaz Değerleme Daire Başkanlığınca kurulan Taşınmaz Değerleme Bilgi Sistemi (TADEBİS) ile mevcut piyasa koşullarının takip edilmesi ve spekülasyonların önüne geçilmesi gibi birçok bakımından oldukça faydalı ve kritik bir çalışma olacağı değerlendirilmektedir.

Yapılan bu tez çalışması ile arsa nitelikli taşınmazların değerine etki edebilecek kriterler çalışma bölgesi özelinde ortaya koyulmuştur. Regresyon analizi ile bu kriterler üzerinde istatistiksel çıkarımlar yapılmış ve kriterler indirgenerek ağırlıkları hesaplanmıştır. Böylelikle taşınmaz değerini en iyi şekilde ifade eden kestirim modeli oluşturulmuştur. Elde edilen veriler ile çalışma bölgesindeki tüm taşınmazların değerlemesi yapılmış, mekânsal ilişkileri daha iyi ifade eden CAR analizi ile sonuçlar iyileştirilmiştir. Oluşan model çıktılarının güvenilirliği test edilmiş, istatistiksel çıkarımlar yorumlanmıştır. Tüm değerlendirmeler ve analizler neticesinde oluşan taşınmaz değerleri CBS aracılığı ile haritalandırılmıştır. Böylelikle arsa nitelikli taşınmazlar üzerinde toplu değerlendirme imkânı sağlayan bir değer kestirim modeli geliştirilmiştir.

1.1. Problemin Tanımı

Taşınmazın değeri, belirli bir zaman diliminde, belli şartlarda ve belli bir kişi veya kurum için takdir edilmektedir. Bu sebeple taşınmaz değeri, her zaman piyasadaki alım satım değeri ya da maliki için ifade ettiği kullanım değeri olmayabilir. Ülkemizde, belirli bir taşınmaz için esas alınan değer tek bir değer olması gerekirken birden fazla değişik değerlerle karşılaşılmaktadır. Ayrıca taşınmaz değerleri üzerinde enflasyona bağlı değişimler ve spekülasyon hareketleri tutarlı değerler edilmesini zorlaştırmaktadır. Tek bir değeri olması beklenen taşınmazın, farklı yaklaşımlar sonucunda elde edilen değerlerinin birbirleri arasında tutarlı olması gerekir. Aksi halde oluşan farklı değerler, ekonomik ve sosyolojik birtakım sorunlar meydana getirebilmektedir.

Tekil taşınmaz değerlendirme yöntemlerinin; zaman kaybı ve ağır iş yükü oluşturması, uzmanların deneyimlerine göre farklılık göstermesi ve konumsal özelliklerin klasik yöntemlerle değerlendirilmesi gibi dezavantajlarından dolayı bir toplu taşınmaz değerlendirme yönteminin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde CBS'nin gelişme göstermesi değerlendirme işlemlerinin çok daha hızlı ve sistematik bir şekilde yapılmasına olanak sağlamıştır. CBS, konumsal veriler üzerinde ileri düzey analizler ve sınıflandırmalar yapmayı mümkün kılmasından dolayı toplu değerlendirme modeli oluşturmak için uygun bir platform sağlamaktadır.

Taşınmaz değerlendirme, özel mülkiyet hakkının var olduğu ülkelerde araştırma konusu olmuş ve büyük çaba harcamış, mülkiyetin değerine etki eden faktörler ve bu faktörlerin değer üzerinde etkisi standart bir model ile ifade edilememiştir. Taşınmazın değerine etki eden kriterler her çalışma bölgesi için taşınmazın değerini yansıtmamaktadır. Örneğin İç Anadolu'da düz bir arazide eğim, bakı ve manzara gibi bazı kriterler taşınmaz değerini ifade edememekte ancak Karadeniz Bölgesi için oldukça önemli olabilmektedir. Dolayısıyla her çalışma bölgesi için konumsal özellikler dikkate alınarak kriterlerin analiz edilmesi ve kullanılan kriterlerin değere hangi oranda etki edeceğinin de hızlı ve etkin bir şekilde belirlenebilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılan bu tez çalışması ile taşınmaz değerine etki eden kriterlerin ve bu kriterlerin değer üzerindeki ağırlıklarının belirlenebilmesi amacıyla adımli regresyon mantığı ile çalışan keşifsel regresyon aracından faydalanılmış, elde edilen sonuçlar bir matematiksel model yardımı ile tüm alana uygulanmış, sonuçlar coğrafi ağırlıklı regresyon ile iyileştirilerek konumsal ilişkilerin modele dahil edilmesi sağlanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda değer haritaları üretilmiştir.

1.2. Çalışmanın Amacı

Günümüzde yapılan değerleme çalışmaları incelendiğinde, taşınmazların toplu şekilde değerlemesini sağlayacak standart bir modele ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ülkemizde bu standart modelin gerçekleştirilmesi adına kamusal ve akademik alanlarda çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bu tez çalışması; belirli bir alandaki arsa nitelikli taşınmazların değerine etki eden kriterleri ve bu kriterlerin değer üzerindeki ağırlıkları konumsal istatistik araçları ile belirlemek, uygun bir değer kestirim modeli geliştirerek tutarlı ve güvenilir taşınmaz değerlerini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda yapılan tez çalışması ile;

- Arsa niteliğinde bir taşınmazın değerinin günümüzde hangi kriterler ve hangi yöntemler ile belirlenmesinin uygun olacağını belirlemek,
- Kriterlerin taşınmaz değeri üzerindeki etkisini yani model üzerindeki ağırlığını konumsal istatistik aracı olan regresyon analizi ile tespit ederek oluşan regresyon modelini istatistiksel açıdan yorumlamak,
- Değişkenlerin birbirleri arasındaki ilişkilerini incelemek ve istatistiksel çıkarımlar yapmak,
- Regresyon analizi ile elde edilen sonuçlar ile coğrafi ağırlıklı regresyon analizi ile iyileştirilerek konumsal özelliklerin model üzerindeki etkisi incelemek,
- CBS destekli toplu taşınmaz değerlemede konumsal istatistik araçların başarısı test etmek,
- Elde edilen kestirim modeli ile çalışma bölgesinin değer haritalarını üretmek ve literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

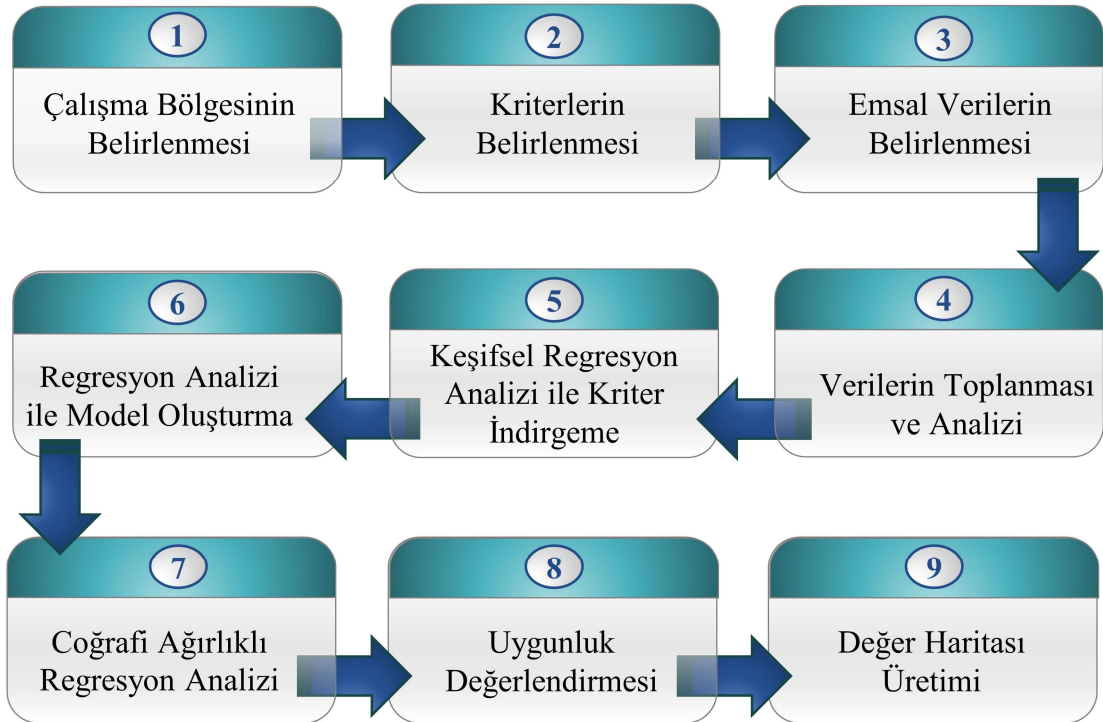
1.3. Metodoloji

Bu tez çalışmasında arsa nitelikli taşınmazların değerine etki eden kriterler ve bu kriterlerin ağırlıkları regresyon analizi ile belirlenerek kestirim modeli oluşturulmuş, sonuçlar istatistiksel açıdan yorumlanmıştır. Coğrafi ağırlıklandırılmış regresyon analizi ile konumsal ilişkilerin kriterler üzerindeki etkisi ele alınmış, sonuçlar analiz edilerek yorumlanmış ve regresyon modelinin ifade gücü bir miktar iyileştirilmiştir. Bu bağlamda bu

kısımda bu çalışmayı gerçekleştirmek için kullanılan metodolojik yaklaşımlardan bahsedilmektedir.

Taşınmaz değerlemeye ilişkin kapsamlı bir literatür taraması ile çalışmaya başlanmıştır. Çalışmanın tutarlı sonuçlar üretmesi adına değerlendirme işlemi hakkında yeterli bilgi birikimi sağlanarak ve literatürdeki çalışmalar detaylıca incelenmiştir. İncelemeler sonucunda, sağladığı çeşitli faydalardan dolayı CBS ile taşınmaz değerlemenin uygun olacağı tespit edilmiştir. Bu faydalara ilerleyen aşamalarda detaylıca değinilmektedir. Konumsal istatistik araçları irdeleyebilmek için arsa nitelikli taşınmazların kullanımı uygun görülmüştür. Bunun başlıca sebeplerinden biri CBS platformunun konumsal ilişkilerin analiz etmede birçok yeteneğinin olmasıdır. Arsa nitelikli taşınmazların değeri, genellikle konumsal ilişkiler ile ifade edilmeye daha uygun görülmektedir. Ayrıca arsa nitelikli taşınmazlar mülkiyetin temelini oluşturmaları sebebiyle değerlendirme çalışmalarının da temelini oluşturmaktadırlar. Ayrıca arsaların karşılaştırmalı satış analizi yöntemi ile değerlemesi yapıldığından konumsal istatistik araçlarınca modellenmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Çalışma bir toplu değer haritası üretimi olması açısından aşamalı bir süreci ifade etmektedir ve belirli bir plana göre hareket etmek gerekmektedir. Bu süreç Şekil 1'deki iş akış şemasında ifade edilmiştir.

Şekil 1. Çalışmanın iş akış şeması

1.4. Taşınmaz Değerleme

Taşınmaz değerleme, bir gayrimenkulün kıymetinin belirlenmesi sürecini ifade eden kavramdır. Gayrimenkul terimi ile arsa, arazi, konut, iş yeri, villa, fabrika, sanayi ve benzeri nitelikteki taşınmaz mallar ifade edilmektedir. Gayrimenkullerin alım-satım, kiralama, kamulaştırma, ipotek, izale-i şûyu, miras taksimi ve benzeri işlemlerinin yapılabilmesi için değerinin bilinmesi gerekmektedir. Gayrimenkullerin değeri birtakım yöntemler kullanılarak alanında uzman kişiler tarafından hesaplanmaktadır. Değerleme işlemi, uzman kişiler tarafından bağımsız ve tarafsız bir şekilde çevre koşulları analiz edilerek, uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi oluşabilecek sosyal ve ekonomik sorunların giderilmesi için oldukça gereklidir.

Taşınmaz değerlerinin belirlenmesi işlemi ülkelerin yaşam standartlarına ve alışkanlıklarına göre değişkenlikler göstermektedir. Ayrıca değerleme işlemi, serbest piyasa ekonomilerinde sorunlu olmaktadır. Değeri etkileyen faktörlerden bazılarını modellenememektedir. Değerleme yapılırken, çeşitli faktörleri ve bu faktörler arasındaki farklı ilişkileri göz önüne almak gereklidir (Bagnoli ve Smith, 1998). Taşınmazın değeri, belirli bir zaman diliminde, belli şartlarda ve belli bir kişi veya kurum için takdir edilir. Bu sebeple taşınmaz değeri belirlenirken, her zaman piyasadaki alım-satım değeri ya da maliki için ifade ettiği kullanım değeri olmayabilir. Değerleme çalışmalarında arzulanan hedef, taşınmazın istekli alıcı ve istekli satıcı arasında aldatma olmadan karşılıklı rıza ile gerçekleştirdiği satış değerini henüz satış gerçekleşmeden değerlendirme yöntemleri ile bulmaktır.

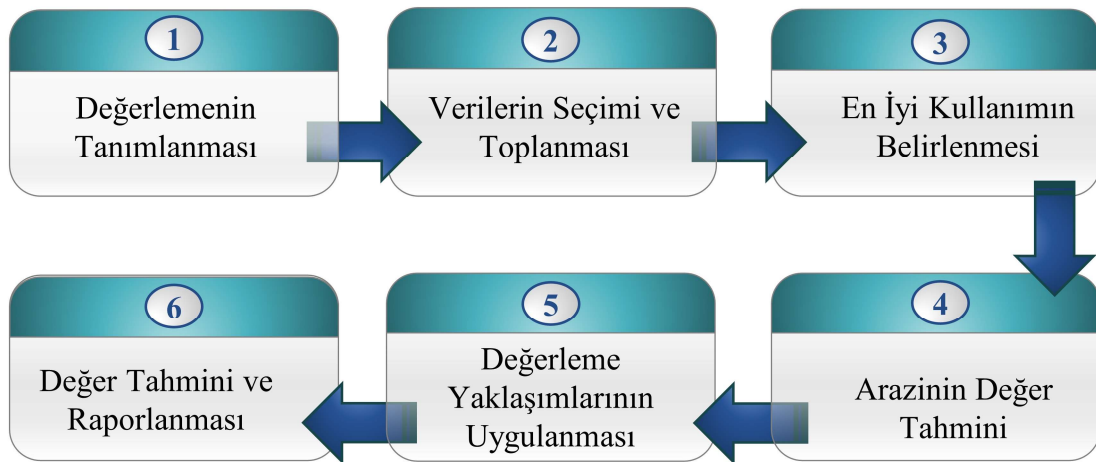
Taşınmaz değerlemeyle ilgili düzenlemeler; Kamulaştırma Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu gibi farklı kanunlar içerisinde karmaşık ve yetersiz bir şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca bir kanunda geçen ifadeler, diğer başka bir kanunda çelişkilere neden olabilmektedir. Taşınmaz değerlendirme mevzuatının bu kadar çok kanununun içerisine dağınık bir şekilde bulunması, değerlendirme politikaları açısından düzgün işleyen bir yapının oluşturulmasına engel olmaktadır. SPK, kendi mevzuatı gereğince değerlendirme faaliyetlerine bir düzen getirmeye çalışsa da önemli bir ilerleme kaydedememiştir (Erdem, 2017a). Bu kapsamda, günümüzde yapılan kurumsal çalışmalarla değerlendirme faaliyetlerine belli bir düzen getirme çabaları devam etmektedir. Ancak konunun sosyolojik ve ekonomik birçok faktörle doğrudan ilişkili olması dolayısıyla kullanılan yöntem ve yaklaşımlar henüz standart bir hale getirilememiştir.

1.5. Değerleme Süreci

Değerleme süreci, gayrimenkulün gerçek değerinin belirlenebilmesi için izlenen sistematik bir prosedür veya değerlendirme işinin kabuldene değer tahmininin raporlanmasına kadar izlenecek adımların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Süreç, değerlemesi yapılacak gayrimenkulün cinsine ve mevcut verilere göre değişkenlik göstermektedir. Gayrimenkul değerlendirme sürecinin amacı, değerlendirilen gayrimenkulün piyasa değerini etkileyen faktörlerin tümünü göz önüne alan ve her yönüyle desteklenen tutarlı bir değere ulaşmaktır. Gayrimenkullerin farklı nitelik ve özelliklerde olması değerinin tespit edilebilmesine engel değildir. Bunun başlıca nedeni, değerlendirme sürecinde gayrimenkule göre uygulanması öngörülen değerlendirme yöntem ve çalışmalarının önemli bir kısmının belli bir standart çerçevesinde oluşturulmasıdır. Böylelikle objektif ve gerçekçi sonuçlara ulaşılması mümkün kılınmaktadır (Bakır, 2009).

Süreç, taşınmazların nihai değerine belirli kurallar ve kaideler çerçevesinde ulaşabilmek için izlenen adımlar şeklinde ifade edilmektedir. Standart bir değerlendirme süreci, değerlemenin kalitesini arttırmakta ve değerlendirme yapılan benzer nitelikte taşınmazlar arasında güvenilir ve tutarlı sonuçlar oluşmasını sağlamaktadır. Ülkemizde, değerlendirme işlemi SPK'ya bağlı Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu (SPL) tarafından lisanslandırılan GDU aracılığı ile yönetilmektedir. Klasik bir taşınmaz değerlendirme sürecinde GDU temel olarak bazı adımlar izlemektedir. Sürece ilişkin adımlar Şekil 2'de sırası ile belirtilmiştir.

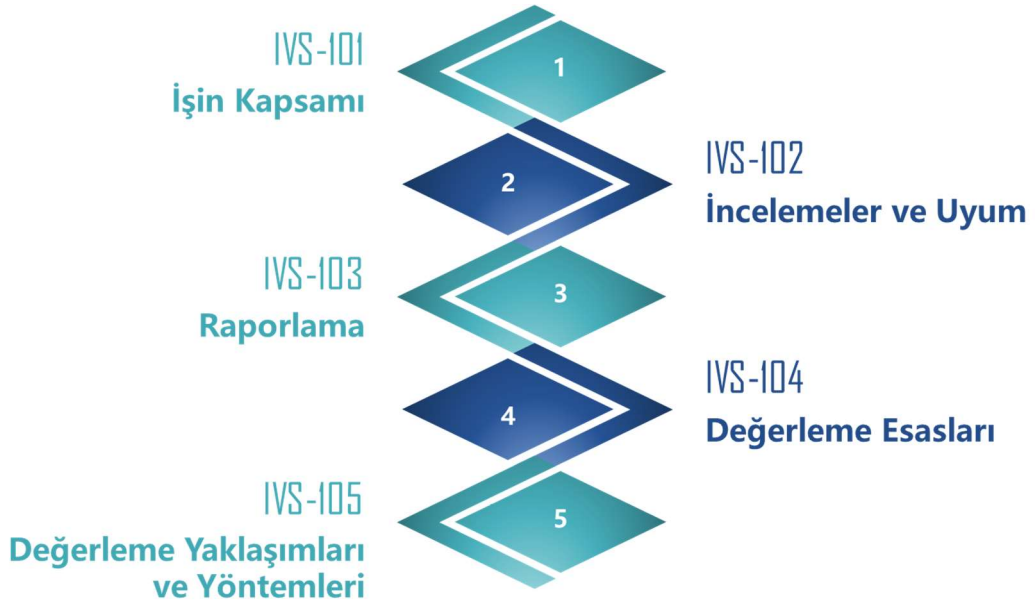

Şekil 2. Değerleme sürecinde izlenen adımlar

Değerleme süreci, değerlemeyi gerçekleştiren kişi ve kuruluşun girdi ve yaklaşımların güvenilirliğine ilişkin tarafsız bir değerlendirme yapmayı gerektirmektedir. Bir değerlemenin güvenilir olabilmesi için bu değerlendirmelerin, tüm öznel etkenlerin süreç üzerindeki etkisini en düşük düzeye indirecek ve şeffaflığı teşvik edecek şekilde yapılmış olması önem arz etmektedir. Değerlemeyi gerçekleştiren kişi veya kuruluşun uzman kişilerin çalışmalarını anlama, yorumlama ve değerlendirme konusunda gerekli teknik, nitelik, deneyim ve bilgiye sahip olması gerekmektedir.

Gayrimenkul değerlendirme işlemlerinde sosyal, ekonomik ve teknik birçok etken olması, değerlendirme raporlarının dünya ülkelerince kabul görebilmesi amacıyla uluslararası normlara uygun olarak belirlenmiş standartlar kullanılmaktadır. Böylelikle uluslararası düzeyde meslek kuruluşları arasında birlik oluşturmakta, bilgi aktarımı kolaylaşmakta, yöntem, usul ve esaslar belirlenmektedir.

Ülkemizde gayrimenkul değerlendirme süreci International Valuation Standards (Uluslararası Değerleme Standartları -IVS) tarafından belirlenen standartlara uygun olarak gerçekleştirilmektedir (IVS, 2022). Resmi Gazete’ de yayımlanan karara göre Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca yapılan değerlendirme faaliyetlerinde, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği ve Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği tarafından yayımlanan standartlara uyulması zorunludur (Resmi Gazete, 2017). IVS tarafından süreci ifade eden genel standartlar Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3. Değerlemede genel standartlar (IVS, 2022)

1.6. Değerlemede Temel İlkeler

Taşınmaz değerlendirme sürecinde etkili olan veya kullanılması gereken temel değerlendirme ilkelerinin iyi bilinmesi ve değer tahmininde dikkate alınması, güvenilir değerlendirme hizmetleri için gereklidir. Ayrıca bu temel ilkelerin uzmanlar tarafından iyi bilinmesi ve kullanımı değer tahminleri arasında tutarlılığı sağlaması açısından önem arz etmektedir. Her ne kadar değerlemede izlenen adımlar aynı olsa da gayrimenkullerin konumsal ve konumsal olmayan özellikleri farklılık gösterebildiğinden değerlendirme uzmanları arasında takdir edilen bedelde farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle değerlemede kullanılan esas ve yöntemlerin yanında benimsenmesi gereken temel ilkeler bulunmaktadır (Tanrıvermiş, 2018).

Değerleme sürecinde bilinmesi gereken temel ilkeler özetle; beklenti, denge, rekabet, değişim, ikame ilkesi şeklindedir. Beklenti ilkesi: Taşınmazın değeri, gelecekteki gerçekleşmesi varsayılan bir olayla ilgili beklentiden etkilenebilmektedir. Bu nedenle bir gayrimenkulün bugünkü değerinin, gayrimenkulün gelecekte beklenen değerinin bir fonksiyonu olduğunu varsaymaktadır. Taşınmazların yatırım aracı olarak da kullanıldığını düşünürsek bu yönelimi beklenti ilkesi ile ifade edebilmek mümkündür. Denge İlkesi: Gayrimenkullerin üretimini etkileyen genel olarak dört ana faktörden vardır. Bunlar; doğal kaynaklar, işgücü, sermaye ve girişimci olarak sayılmaktadır. Bu dört faktör denge halinde oldukları zaman, arazi değeri en yüksek düzeyine çıkma eğilimine girmektedir. Denge terimi ayrıca arazi değerini en yüksek düzeyine çıkaran arazi kullanım karmasını da tanımlamaktadır. Rekabet İlkesi: Gayrimenkul piyasasında talep edenler ve arz edenler kendi aralarında rekabet oluşturmaktadırlar. Ayrıca her taşınmaz benzer özellik taşıyan diğer taşınmazlarla rekabet oluşturmaktadır. Bütün taşınmaz türleri bir şekilde rekabet ilkesinden etkilenebilmektedir. Satılacak az sayıda taşınmazın olması halinde, bu durum nispeten fazla sayıda alıcının dikkatini çekmekte ve rekabet halinde söz konusu taşınmazların değeri yükselmektedir. Satışa sunulan taşınmaz sayısının daha yüksek olması durumunda ise taşınmazlar olması gerekenden daha düşük değere satılacağı değerlendirilmektedir. Hatta toplam piyasa talebi artmadığı takdirde, bu kadar çok taşınmazı desteklemeye yetecek kadar satış muhtemelen olmayacaktır. Değişim İlkesi: İnsanlık tarihi boyunca yeryüzünde daima ekolojik denge, nüfus, ekonomik, siyasal, doğal ve yapay değişimler meydana gelmiştir. Yer kabuğu dahi bir hareket halindedir. Bu kapsamda taşınmazların bu değişimlerden etkilenebilmesi söz konusu değildir. Taşınmazlar; doğal olaylardan (deprem, kasırga, yangın,

fırtına, hava kirliliğinden kaynaklanan eskime ve aşınma gibi) ve her sektör gibi piyasa koşullarından etkilenmektedir. Alıcı ve satıcıların, doğal olayların geçmiş ve gelecekte tahmin edilebilen etkileri ve piyasadaki değişiklikleri hakkında da bilgilendirilmesi gerekmektedir. Değişim ilkesi alanında uzman kişiler tarafından değerlendirilmesi gereken önemli bir kavramdır. İkame İlkesi: Piyasa fiyatının oluşumu ve doğal olarak değerlendirme çalışmaları büyük ölçüde ikame etme esasına dayanmaktadır. Bu ilke dikkatli bir alıcının bir taşınmaz için açık piyasada aynı derecede satın alınmak istenen başka bir taşınmaza ödenecek olan bedelden daha fazlasını ödemeyeceğini varsaymaktadır. Bir şeyin değeri, onun yenileme maliyetinden fazla olamaz. Bir gayrimenkule, aynı özellikte ve benzer yapıda yenisinin yapılmasına göre daha fazla değer biçilmesi kabul edilir bir durum değildir (Alp, 2000).

1.7. Değerleme Yöntemleri

Taşınmaz değerlendirme yöntemleri, IVS tarafından belirtilen pazar yaklaşımı, maliyet yaklaşımı, gelir yaklaşımı esas alınarak kullanılmaktadır. Gayrimenkullerin değerinin en doğru şekilde belirlenebilmesi için farklı yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemler, genel olarak gayrimenkulün niteliğine, kullanım amacına ve uygulamanın tekil veya toplu şekilde yapılmasına göre değişkenlik göstermektedir. Tekil yöntemler; emsal karşılaştırma, maliyet ve gelir yöntemi olarak 3'e ayrılmaktadır. Bu yöntemler, taşınmaz değerlendirme sürecinde her bir gayrimenkule özgü özelliklerin ayrı ayrı tespitini ve analizini gerektirmektedir. Bazı durumlarda yöntemler karma şekilde kullanılabilir. Örneğin, üzerinde yapı bulunan bir arsanın değeri, emsal ve maliyet yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla belirlenmektedir. Tekil yöntemlerde, genellikle gayrimenkul değerlendirme uzmanının kişisel becerilerinin mesleki deneyimlerinin önem kazandığı görülmektedir. Toplu yöntemler ise genellikle modern ve istatistiksel olmak üzere iki sınıfta incelenmektedir. İstatistiksel yöntemler; nominal yöntem, regresyon analizi yöntemi, hedonik yöntem ve lineerleştirme yöntemi şeklinde öne çıkmaktadır. Modern yöntemler ise; bulanık mantık yöntemi, YSA, DVM yöntemi, rastgele orman yöntemi, çok ölçütlü karar analizi yöntemi şeklinde öne çıkmaktadır. Konunun kapsam ve boyutundan dolayı literatürde kullanılan daha farklı yöntem ve yaklaşımlar da ele alındığı görülmektedir. Son yıllarda toplu değerlendirme yöntemi geliştirme çabalarının olduğu açıkça görülmektedir. Taşınmaz değerlendirme sektörünün karmaşıklığı göz önüne alındığında değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi yeni modellerin

ortaya koyulması gerektiği açıktır. Toplu değerlendirme işlemi birden fazla gayrimenkulün ortak özellikleri dikkate alınarak verilerin bilgisayar ortamında işlenmesini ve analizini gerektirmektedir. Genellikle büyük veri kümeleri içeren çalışmalarında kullanılmaktadır. Toplu yöntemler, tekil yöntemlere göre daha karmaşık ilişkiler içermektedir. Dolayısıyla kullanılan yöntemler de farklılık göstermektedir. Toplu değerlendirme yöntemlerinde, gelişen CBS yazılımları ve yapay zekâ araçları sayesinde makine öğrenimine dayalı modern ve istatistiksel yöntemlerin önem kazandığı görülmektedir. Gelişen teknolojiler ile modern ve istatistiksel yöntemlerin kullanılması kaçınılmaz olmaktadır. Regresyon analizi, CBS yazılımı ile kullanılabilmesi, karmaşık problemleri başarılı şekilde ifade edebilmesi ve veriler arasındaki ilişkiyi modelleyebilmesi gibi avantajları bakımından toplu değerlendirme yöntemleri arasında öne çıkmaktadır.

Taşınmazların satış değerleri, ilgili bölgenin piyasa koşullarının yansıttığından aralarında istatistiksel bağıntılar bulunduran bir ifadedir. İstatistiksel yöntemler, stokastik yöntem olarak da ifade edilmektedir. Stokastik yöntemler, diğer yöntemlerle karşılaştırıldığında bilgisayar ile analiz yapılmasını gerektiren istatistiksel modellere dayalı yöntemlerdir. Çünkü stokastik yöntemlerde fazla sayıda taşınmaz ve büyük alanlar için uygulanmaktadır. Taşınmaz değerleri arasında farklılıklar ve benzerliklerin ilişkilendirildiği “sayısal ve oransal bağıntılar” edinme prensibine bağlı yöntemlerdir (Uzer, 2009).

Toplu taşınmaz değerlemede gayrimenkullerin çeşitli özelliklerini kullanarak bir model yardımı ile değer tahmini üretilmesi sağlanmaktadır. Toplu değerlendirme çalışmalarının geçmişinde önemli bir yere sahip olan ve toplu değerlemenin temellerini oluşturan nominal değerlendirme yöntemi, regresyon analizi ile bazı noktalarda benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında klasik yöntemler, nominal değerlendirme yöntemi ve regresyon analizi yöntemi detaylı olarak incelenmiştir.

1.7.1. Emsal Yöntemi

Mülk değeri; yerel, fiziksel, yasal ve ekonomik faktörlerin bir fonksiyonudur. Yaygın değerlendirme yöntemi, değer üzerindeki münferit etkileri izole etmek ve nicellendirmek için değerlendirilen benzer özelliklerin analizini içeren karşılaştırma tekniğidir. Gayrimenkul değerini etkileyen birincil faktör konumdur (Goodall, 1972). Ancak bu faktörün değerlendirme sürecinde ölçülmesi, geleneksel olarak değerlemeyi yapan kişinin bir bölgeye ilişkin uzman bilgisi ile açıklanmaktadır (Wyatt, 1997).

Emsal karşılaştırma veya karşılaştırılabilir satış analizi olarak da bilinen yöntem, gayrimenkulün fiyat bilgisi elde edilebilir olan aynı veya karşılaştırılabilir benzer gayrimenkullerle kıyaslanması suretiyle tahmini değerinin belirlendiği yöntemi ifade etmektedir. Bu yöntemde; gayrimenkulün değerinin, karşılaştırılabilir emsal gayrimenkullere bağlı olduğu varsayılmaktadır. Somut bir yöntem olduğundan anlaşılması ve değerlendirmesi kolaydır. Ancak değerlemeye tabi taşınmazın karşılaştırılacak benzer özellikleri bulunamadığında uygulaması güçtür. Emsal olarak karşılaştırılacak taşınmazlar arttıkça sonucun doğruluğu artmaktadır. Yeterli ve güvenilir piyasa verilerinin elde edilebilir olduğu durumlarda özel amaçla inşa edilmiş gayrimenkuller hariç birçok taşınmazın değerini belirlemekte kullanılabilir temel bir yöntemdir. Genellikle arsa ve konut değerlemesinde etkin kullanılan bir yöntemdir. Önemli bir ayrıntı emsallerin satışının gerçekleşmiş olmasıdır. Dolayısıyla satışı gerçekleşmiş emsallerin, satış tarihinden değerlendirme tarihine kadar geçen zamandaki değer değişimini dikkate almak gerekmektedir.

Emsal değer analizinde, emsal alınacak taşınmazın istekli bir satıcı ve istekli bir alıcı arasında, tarafların bilgili ve basiretli bir şekilde zorlama altında kalmaksızın hareket ettikleri muvazaasız bir işlem olarak el değiştirmiş olması gerekmektedir. Ayrıca değerleri karşılaştırmak için seçilen emsal gayrimenkullerin niteliklerinin değeri saptanacak gayrimenkulle aynı veya büyük ölçüde benzer özelliklere sahip olması, benzer olmayan özelliklerin ise değer tahmininde göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Gerçekleşmiş satışların tapu kayıtlarını ve diğer kurumların kayıtlarından elde etmek üzere satışların gerçekçi olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Emsal taşınmazlardan standart sapması %15'den fazla olan emsal veriler kullanılmamaktadır. Böylelikle emsaller arasında oluşacak uyumsuzluğun giderilmesi amaçlanmaktadır.

1.7.2. Gelir Yöntemi

Gelir yöntemi, gösterge niteliğindeki değer, gelecekteki nakit akışlarının tek bir cari değere dönüştürülmesi ile belirlenmektedir. Gelir yaklaşımında varlığın değeri, varlık tarafından yaratılan gelirlerin, nakit akışlarının veya maliyet tasarruflarının bugünkü değerine dayanılarak tespit edilmektedir (IVS, 2022).

Gelir yönteminde taşınmazların gelecekteki getirmesi beklenen gelir ve faydaların bugünkü değerleri gerekli analizler yapılarak tahmin edilmektedir. Bu yöntem ile beklenen büyüme, zamanlama ilişkili riskler ve paranın zaman değeri göz önüne alınarak takdir edilen

gelir veya faydaların bugünkü değeri hesaplanmaktadır. Yani taşınmazın gelecekteki değeri enflasyon etkisi dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Bu işleme yatırım değerlendirme denmektedir. Değerin hesaplanmasından kullanılan kapitalizasyon oranı uygun şekilde belirlenmesi önemlidir. Değerin hesaplanmasında kullanılan formülasyon şöyledir:

$$\text{Değer} = \frac{\text{Net Gelir}}{\text{Kapitalizasyon Faiz Oranı}} \quad (1)$$

Değer, net gelirin kapitalizasyon faiz oranına bölünmesi ile elde edildiğinden ekonomileri belli bir sisteme oturmamış ülkelerde faiz oranının ve enflasyon rakamlarının seçilmesi güç olduğundan bu yöntem içerisinde fazlaca risk barındırmaktadır. Gelir yöntemi emsal gayrimenkullerin varlığının az veya mümkün olmadığı durumlarda, yapı maliyetinin göz ardı edilebilecek seviyede olduğu sürekli gelir sağlayan sanayi, işyeri ve tarım arazileri gibi taşınmazlarda kullanılan yöntemdir.

1.7.3. Maliyet Yöntemi

Maliyet yöntemi; belirli bir gayrimenkulün birebir aynısını ya da aynı yararı sağlayacak başka bir gayrimenkulü inşa edebileceği maliyetin tahmin edilmesi durumudur. Bu nedenle yöntem, gayrimenkulün değerlendirme günündeki maliyet bedeline ulaşmayı amaçlamaktadır. Maliyet yöntemi sadece yapıları gayrimenkullerde kullanılan bir yöntemdir. Maliyet yaklaşımı; piyasada sık sık alım satım yapılmayan mülklerin değerlemesinde, özel kullanımı olan yapıların değerlemesinde, karşılaştırılabilir satış bilgisi olmadığında, alışagelmışin dışında bir mülk olduğunda veya çok yavaş bir pazarı olduğunda, gelir getiren bir mülk olmadığında, fizibilite çalışmalarında, yarım kalmış veya teklif aşamasındaki proje değerlendirme çalışmalarında, arsa ve yapıların ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekli olan durumlarda, eklentiler ve yenilemeler söz konusu olduğunda kullanılan bir yaklaşımdır. Maliyet yaklaşımında kullanılan iki temel yöntem; yeniden yapım ve yerine koyma (ikame) yöntemidir.

Yeniden yapım (üretim) maliyeti: Fiili değerlendirme tarihinde mümkün olduğu kadar aynı malzemeleri, inşaat standartlarını, tasarım, vaziyet planı ve işçilik kalitesini kullanarak ve konu binanın bütün kusurlarını, yetersizliklerini ve eskimesini aynen muhafaza ederek, değerlendirilen binanın aynısını veya tam bir kopyasını inşa etmenin tahmini maliyeti olarak

tanımlanmaktadır. Yeniden inşa etme veya üretme maliyeti; aynı inşaat malzemeleri, aynı tasarım ve işçilik kalitesi ile orijinal yapının aynısının üretilmesinde karşılaşılabilecek maliyettir (Tanrıvermiş, 2018).

Yerine koyma (ikame) maliyeti: Yapının modern inşaat malzemeleri, tasarım teknikleri ve işçilik kullanılarak yeniden üretilmesinin maliyetidir. Yerine koyma kavramında, artık kullanılmayan modası geçmiş inşaat malzemelerinin, tasarım ve işçilik tekniklerinin kullanılması elimine edilerek fonksiyonel eskimenin birçok şekli ortadan kaldırılmaktadır. Konut, ticari ve endüstriyel amaçlı gayrimenkullerin maliyet bedelleri yerine koyma maliyeti ile belirlenmeli, özel amaçlı ticari ve endüstriyel gayrimenkullerde yeniden üretme maliyeti hesaplanacaksa, yıpranmanın tüm formları ve özellikle fonksiyonel yıpranmanın kestirimi dikkate alınmalıdır (Açlar & Çağdaş, 2002).

Yapı maliyetleri hesaplanırken, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Resmi Gazete’ de yayımlanan Yapı Yaklaşık Birim Maliyet Cetveli kullanılmaktadır. Yapıların amortisman bedellerinin hesaplamasında ise Emlak Vergi Tüzüğü’nde belirtilen Yıpranmaya Paylarına İlişkin Oran Cetveli kullanılmaktadır.

1.7.4. Nominal Değerleme Yöntemi

Stokastik bir değerlendirme yöntemi olan nominal yöntem, toplu taşınmaz değerlendirme için en temel modellerden biridir. Taşınmaz sayısı fazla olan bölgelerde yapılacak değerlendirme ile söz konusu taşınmazlar arasındaki değer dağılımlarının ortaya konulması gerekmektedir. Bu değer dağılımında esas alınacak birim “rayiç” bedel olabileceği gibi, bir puanlama ile elde edilecek “parametrik” değerler de olabilmektedir. Bu amaçla dikkate alınacak değer kriterleri formüle edilerek tavan ve taban puanları tespit edilmekte ve her bir taşınmazı ifade eden bir “değer katsayısı” bulunmaktadır. Bu değer katsayıları, taşınmazların değer bakımından birbirlerine göre karşılaştırmalı durumlarını göstermekte ve taban alınarak gerektiğinde kolayca rayiç bedele dönüştürülebilmektedir. Böyle bir değerlendirme, bilinen klasik değerlendirme yöntemlerinden çok daha farklı bir yaklaşıma sahip olup, “nominal değerlendirme” olarak adlandırılmaktadır (Yomralıoğlu, 1993).

Taşınmaz değerine etki eden faktörlerin sayısını kesin olarak sınırlandırmak mümkün değildir. Bu faktörler, taşınmazın niteliği ve konumu başta olmak üzere birçok etkene bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Buna bağlı olarak, bir taşınmazın değerini kesin olarak belirlemek de zorlaşmaktadır. Ancak bölge bazında yapılan değerlendirmelerde taşınmaz sayısı

fazla olduğu için bu yöntemin uygulanması zaman ve maliyet açısından fayda sağlamaktadır. Nominal değerlendirme yönteminde öncelikle, taşınmazlar arasındaki değer dağılımının ortaya konulması gerekmektedir. Her bir taşınmazın değerine etki eden faktörlerin, her birisinin etki derecesine bağlı olarak, nominal anlamda sayısal bir değişken ile ifade edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla kullanılacak nominal değer yönteminde, dikkate alınacak değer kriterleri formüle edilerek tavan ve taban puanları tespit edilmekte ve her bir taşınmazı ifade eden bir değer katsayısı hesaplanmaktadır. Bu kapsamda yapılan çalışmaların daha iyi anlaşılabilmesi için nominal değerlendirme yöntemi matematiksel formülünün (2) iyi kavranması gerekmektedir. Nominal değerlendirme denkleminin formülasyonu ve bilgiler aşağıdaki gibidir.

$$V_i = S_i * \sum_{j=1}^k (f_{xi} * w_j) \quad (2)$$

- V: Toplam nominal değer
- S: Parsel ya da piksel alan
- f: Faktör değeri (Puan)
- w: Faktör ağırlığı,
- k: Toplam faktör sayısı

Tablo 1. Nominal değerlendirme yöntemi (Nişancı, 2005)

Kriter adı	Ağırlık (w)	Parsel 1	Parsel 2	Parsel 3	Parsel 4	Parsel 5
Taks	0,75	70	70	50	50	50
Topoğrafya	0,45	60	55	50	60	60
Manzara	0,5	80	80	40	90	90
Yola uzaklık	0,8	90	80	60	80	10
Şekil	0,6	90	20	90	404	50
Faktör	0,4	30	50	60	60	40
Senet Alanı		970	250	420	380	400
Nominal Değer		257	213	206	221	186
Emsal Değer		-	-	500.000	-	-
Parsel Değeri		623.739	516.951	500.000	536.367	451.422

Tablo 1 incelendiğinde kriter ağırlıkları ile kriter puanlarının çarpılması sonucu nominal değere ulaşıldığı görülmektedir. Emsal olarak 3 numaralı parselin alındığı ve değerinin 500.000 Türk Lirası (₺) olduğu görülmektedir. Emsal veri üzerinden yapılacak hesaplamalar ile diğer parsellerin değerini tahmin edilmektedir. Bedelleri tahmin etmek için kullanılacak katsayı (3) eşitliği şeklinde hesaplanmakta ve her bir parselin nominal birim değeri ile çarpılarak sonuç bulunmektedir.

$$\text{Katsayı} = \frac{\text{Emsal Değer}}{\text{Nominal Değer}} \quad (3)$$

Nominal değerlendirme uygulaması daha çok küme veya toplu değerlendirme çalışmalarında kullanılmaktadır. Ancak kullanılan değerlendirme yöntemine göre esas alınan birimler ülkenin ekonomik yapısına bağlı olarak değişebilmektedir. Oysa taşınmazların sahip oldukları özellikler genelde aynı düzeyde kalmaktadır. Piyasa şartlarındaki bu değişiklikler fiyat spekülasyonlarına da sebep olduklarından günümüzde taşınmazlar üzerindeki birim değerleri kontrol altında tutmak oldukça güçleşmektedir. Bunun yanında değerlendirme yapılacak alanın büyüklüğü ve taşınmaz sayısının fazla olması, yapılacak değerlendirme işlemlerini güçleştirmektedir. Bu tür problemleri emlak vergisine esas değerlendirme çalışmalarında görülmek mümkündür. Genelde bölge veya sokak baz alınarak bu sınırlar dahilinde kalan taşınmazların değeri hep aynı tutulmaktadır. Oysa her bir taşınmaz diğer taşınmazlara göre ekonomik bakımdan bazı olumlu veya olumsuz özellikler taşıyabilmektedir. Bu gerçek her taşınmazın farklı değere sahip olduğunu göstermektedir.

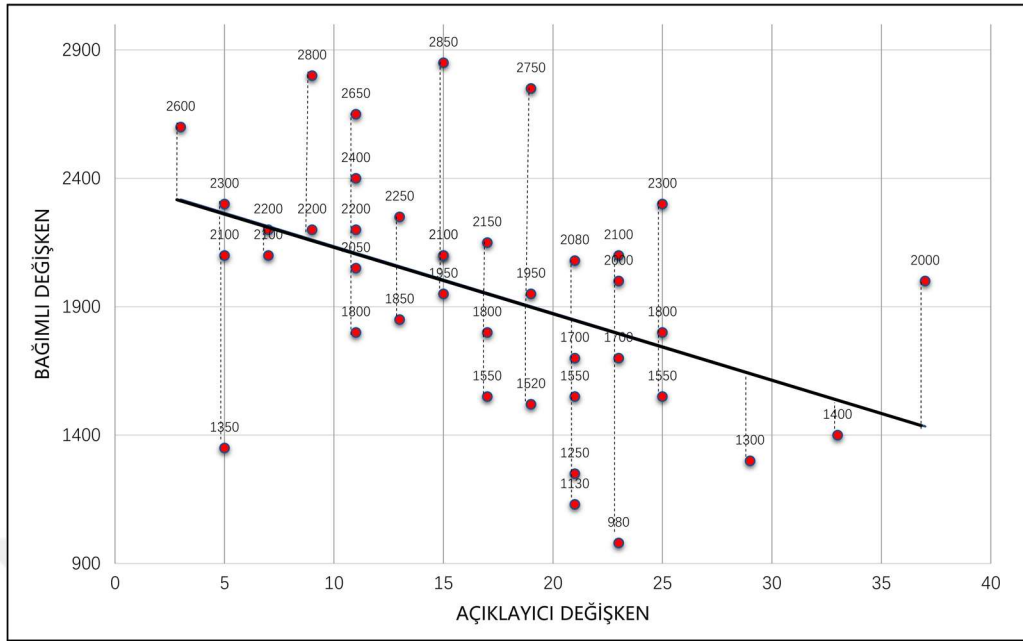
1.7.5. Regresyon Analizi Yöntemi

Son yıllarda, regresyon analizi birçok bilim dalında kullanılan önemli bir araştırma yöntemidir. Özellikle psikoloji, ekonomi, sosyoloji, tıp ve mühendislik gibi disiplinlerde öne çıkmaktadır. Regresyon analizi, bir bağımlı değişken ile bir veya daha fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi inceleyen ve tahminlerde bulunmaya yardımcı olan bir istatistiksel analiz yöntemidir. Genellikle tahmin, öngörü ve nedensellik ilişkilerini incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Bir veya birden fazla açıklayıcı değişkenin bir bağımlı değişkeni nasıl, ne derece ve ne yönde etkilediğinin bulunmasına yarayan bir matematiksel yöntem kullanılmaktadır. Ayrıca oluşturulan model ile açıklayıcı değişkenlerde

yapılan değişikliklerin bağımlı değişkeni nasıl etkilediği tahmin etmektedir. Tüm bunları yapmak için Gauss'un EKK yöntemini kullanmaktadır. Bu yöntemin çalışma şekli şöyle ifade edilebilir: “Öyle bir dengeleyici doğru bulalım ki, kümeye ait değerlerin bu doğrudan olan uzaklarının kareleri toplamı mümkün olduğu kadar küçük olsun”. Bu ifadede yer alan uzaklık tanımı; açıklayıcı değişkenin dengeleyici doğrudan koordinat eksenine doğrultusunda olan uzaklığıdır. Bu doğru sayesinde model oluşturulmakta ve farklı değerler üzerinde öngörü ve tahmin yapılabilmektedir.

Regresyon analizinin amacı, bağımsız değişkenlerin verilen her farklı değeri için bağımlı değişkenin alacağı değeri tahmin etmektir. Regresyon analizi yönteminde bağımsız değişkenlerin sabit ve bağımlı değişkenlerin rastgele olduğu hipotezi altında bağımlı değişken bağımsız değişken değerlerine göre farklı değerler almaktadır (Ünver & Gamgam, 1999).

Çalışmalarda kullanılan çeşitli regresyon türleri vardır. Bunlar temel olarak; doğrusal, çoklu doğrusal, coğrafi ağırlıklı, lojistik, polinom, adımlı ve yapısal regresyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Regresyon analizi tek açıklayıcı değişken ile yapılıyorsa doğrusal birden fazla açıklayıcı değişken ile yapılıyorsa çoklu doğrusal regresyon olarak adlandırılmaktadır. Doğru kullanıldığında bu yöntemler, doğrusal ilişkilerin incelenmesi ve tahmin edilmesi için güçlü ve güvenilir istatistikler sağlamaktadır. Doğrusal ilişkilerle artı ya da eksi yönlü korelasyon olacak şekilde karşılaşılabilmektedir. Artı yönlü ilişkiler korelasyon yönünün (+) çıktığı durumları ifade etmektedir. Açıklayıcı değişkenin sayısal değerinde olumlu bir artış olduğu durumda bağımlı değişken de artı yönde hareket etmektedir. Örneğin hava sıcaklıkları arttıkça klima kullanım oranı artmakta hava sıcaklıkları azaldıkça klima kullanım oranı azalmaktadır. Ters durum ise eksi ilişki olarak tanımlanmaktadır. Örneğin bir bölgede devriye gezen polis memuru sayısı arttıkça suç oranları azalmaktadır. Benzer şekilde devriye gezen polis memuru sayısı azaldıkça suç oranları artmaktadır. Bu tarza ilişkiler değişkenler arasında eksi yönlü bir korelasyon olduğunu göstermektedir. Değişkenler arasındaki eksi yönlü doğrusal ilişkiyi gösteren değişken dağılım grafiği örneği şekil 4’ gösterilmiştir.

Şekil 4. Regresyon analizi değişken dağılım grafiği

Noktalar ile açıklayıcı değişkenlere ait gözlem verileri ifade edilmektedir. EKK ile oluşturulan doğru üzerinde herhangi bir gözlem değeri ile bağımlı değişken değeri tahmin edilebilmektedir. Çoklu doğrusal regresyonda işler biraz daha karmaşıktır. Bağımlı değişken birden fazla açıklayıcı değişken ile ifade edilmeye çalışılmaktadır. Böylelikle açıklayıcı değişkenlerin birbirleri arasındaki ilişkiler de önem kazanmaktadır. Çoklu doğrusal regresyon yönteminin matematiksel modeli ise (4) gibidir.

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_i X_i + \varepsilon \quad (4)$$

- Y = Bağımlı değişken
- $i = 0, 1, 2, \dots, n$
- β = Katsayı
- X = Açıklayıcı değişken
- ε = Hata

Formül taşınmaz değerlendirme modeli için oluşturulduğunda bağımlı değişken taşınmazın değerini, açıklayıcı değişken taşınmazın değerini etki eden kriterleri, katsayılar ise kriterlerin taşınmaz değeri üzerindeki ağırlığını ifade etmektedir.

1.8. Arsa Değerlemede Etkili Olan Kriterler

Taşınmazın değerinin en uygun şekilde belirlenmesi için değere etki eden faktörlerin ve bu faktörlerin değeri nasıl etkilediğinin tespit edilmesi gerekir. Taşınmazların değeri öncelikli olarak arz talep dengesi ile belirlenmekle birlikte, ayrıca yasal, fiziksel ve sosyal ve ekonomik faktörlerin de etkisi altındadır. Ayrıca plan kararı ile getirilen yapılanma koşulları da taşınmaz değerini etkileyen önemli bir etkidir. Taşınmazın bulunduğu bölgenin genel görünümü, kamusal ulaşım ve altyapı olanakları, alışveriş merkezlerine uzaklığı, topografya ve manzara da fiziksel etkenler olarak dikkate alınmaktadır (Erdem, 2017b).

Literatür incelendiğinde, taşınmaz değerlemede etkili olan kriterlerin ortak bir payda da sınıflandırılmadığı, farklı yaklaşım ve gruplandırmalarla ele alındığı gözlemlenmektedir. Bankaların taşınmaz değerini belirlemedeki farklı yaklaşımları, literatürdeki farklı gruplandırmalar ve mevzuatın bu konuda yetersiz kalması çalışmalar arasında farklı sonuçlar çıkmasına sebep olmaktadır. Son yıllarda TKGM Taşınmaz Değerleme Daire Başkanlığının yaptığı çalışmalarla bu farklılıklar giderilmeye çalışılmaktadır. 2014 yılında yayımlanan rapora göre kriterler Tablo 2'deki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2. Arsa değerlemede kullanılan kriter (TKGM, 2014)

Zemin Detay Bilgileri	Zemin İmar Detay Bilgileri	Uzaklık Bilgileri	
İdari Mahalle Adı	İnşaat Alanı	Anayola Uzaklık	Markete Uzaklık
Cadde	Emsal	Metroya Uzaklık	AVM'ye Uzaklık
Sokak	Hmax	Şehir Merkezine Uzaklık	Kültürel Alanlara Uzaklık
Gelişmişlik Durumu	Yapı Nizamı	Rekreasyon Alanına Uzaklık	Metrobüse Uzaklık
Parselin Konumu	Ön Bahçe Mesafesi	Denize Uzaklık	Gecekondu Alanına Uzaklık
Anayola Cephesi	Yan Bahçe Mesafesi	Camiye Uzaklık	Pazar Yerine Uzaklık
Sokak Genişliği	TAKS	Hastaneye Uzaklık	Çöp Alanına Uzaklık
Parsel Tipi	Fazla Yapılaşma Var Mı?	İlköğretim Okuluna Uzaklık	Tramvaya Uzaklık
Parsel Eğimi	Kullanılmayan İmar	Liseye Uzaklık	Marmaraya Uzaklık
Sınır Tipi	İmar Fonksiyonu	Üniversiteye Uzaklık	Otobüs Durağına Uzaklık
Arsanın Alanı	Arsa Üzerinde Yapı Var Mı?		
Deprem			

Ancak konu kapsamının çok geniş olması sebebiyle yapılan çalışmanın yetersiz olduğu gözlemlenmiş ve günümüze kadar geçen süreçte kriterlerin standart bir hale getirilmesi yolunda çalışmalar devam etmektedir. (TKGM, 2020).

Taşınmazın bulunduğu yer itibari ile sahip olduğu geometrik ve fiziksel yapı ve bunlara bağlı olarak da kullanım büyüklüğündeki değişkenlikler ekonomik açıdan taşınmaz değerini etkileyebilecek niteliktedirler. Bu kriterler yöresel özelliklere, kişisel taleplere, teknik ve hukuki özelliklere göre değişkenlik göstermektedir. Genel anlamda değeri etkileyen kriter Tablo 3’deki gibi sınıflandırılabilir (Yomralıoğlu, 1997).

Tablo 3. Taşınmaz değerine etki eden kriterler (Yomralıoğlu, 1997)

MAHALLİ	Çevresel	*Bitki Örtüsü *Ekolojik Yapı *Gelişme Potansiyeli *Altyapı ve Üstyapı Hizmetleri *Yaşam Koşulları *Nüfus Yoğunluğu *Sosyal Tabakalaşma
	Yasal	*Mülkiyet Hakları *İrtifak Hakları *İmar Durumu *Takyidat
	Kişisel Özellikler	*Komşuluk İlişkileri *Kişilerin Davranış Biçimleri *Sosyal Ve Ekonomik Gelişmeye Katkıları *Yasalara Karşı Davranış Biçimleri
KONUM	Kamu Kurumları	*Valilik *BHA *Hastane *Sağlık Ocağı *Otopark *Pazar Yeri *Halk Merkezleri
	Eğitim ve İbadet Alanları	*Üniversite *İlkokul Ve Lise *Kreş *Kütüphane *Cami *Kilise *Vakıf *Cemevi *Mescit *Özel Eğitim Merkezleri
	Gürültü	*Eğlence Merkezleri *Karayolları *Demiryolu *Havaalanı
	Ulaşım	*Toplu Taşıma *Havaalanı *Otogar *Tren Garı
	Sosyal Alanlar ve Ticaret Merkezleri	*Park ve Bahçeler *Spor merkezleri *Alışveriş merkezleri *Market *Büfe *Eczane *Kıraathane *Kafe *Piknik Alanları *Tiyatro ve Sinema
ARAZİ	Konut	*İmar Durumu *Konutun Yaşı *Malzeme *Asansör
	Ticari	*Yoğunluk *Ulaşım Kolaylığı
	Endüstriyel	*Şehir Merkezine Uzaklık *Hammaddeye Yakınlık
	Tarım	*Toprak Kalitesi *Toprak Kullanım Kabiliyeti
MEVZİİ	Cephe	*Ticaret *Vitrin Büyüklüğü *Gün ışığından faydalanma *Cephenin Görüş Mesafesi (Manzara)
	Topoğrafya	*Eğim *Bakı *Rüzgar *Zemin Mukavemeti
	Parsel Şekli ve Boyutu	*Kırık Sayısı *Geometri *Kullanım Kolaylığı

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde; arsa nitelikli taşınmazların değerine etki eden çok sayıda kriter olduğu gözlemlenmektedir. Bu kriterlerin tümünün toplu değerlendirme çalışmaları kapsamında ele alınması mümkün görülmemektedir. Dolayısıyla kriterlerin indirgenmesi gerekmektedir. Kriterlerin minimum düzeye indirilmesi aşamasında çeşitli analiz yöntemlerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu analiz yöntemleri şöyledir;

- Frekans Analizi (FR)
- Temel Bileşen Analizi (TBA)
- Faktör Analizi (FA)
- Analitik Hiyerarşi Prosesi (AHP).

Yalpır & Bünyan Ünel (2016), yaptığı çalışmalarda ulusal ve uluslararası kaynakları inceleyerek arsa nitelikli taşınmaz değerlemede kullanılan kriterleri tespit edip bu kriterleri FA ile indirgemıştır. Ayrıca literatürde kullanılan farklı kriter sınıflandırma yaklaşımlarını inceleyerek standart bir sınıflandırma gerekliliğine vurgu yapmıştır. Kriter indirgeme işlemine istatistiksel uygunluk testlerinden geçen 91 adet kriter ile başlamış ve analizler sonucunda 10 adet kriterin arsa nitelikli taşınmazın değerini ifade etmekte güvenilir olduğu sonucuna varmıştır. İndirgenmiş kriterler ve güvenilirlikleri Tablo 4’ sunulmuştur.

Tablo 4. Arsa değerine etki eden indirgenmiş kriterler (Yalpır & Bünyan Ünel, 2016)

SINIF	KRİTER	GÜVENİLİRLİK
KONUMSAL	Sağlığa Zararlı Alanlar	0,915
	Resmi Kurumlar	0,844
	Eğlence, Kültür ve Yeşil Alanlar	0,833
	Toplu Taşıma (Ulaşım Ağı)	0,765
	Manzara Durumu	0,854
MAHALLİ	Gözde Mahalle Bilgileri	0,753
FİZİKSEL	Teknik Altyapı Hizmetleri	0,853
	İmar Durumu	0,736
YASAL	Yapı Bilgileri	0,842
	Yasal Kısıtlamalar	0,834

İndirgenmiş kriterler incelendiğinde, sınıflandırılması ve güvenilirlik düzeyleri ile başarılı olduğu gözlemlenebilmektedir. Ancak bu kriterler ile taşınmazların değerinin her coğrafi bölgede yüksek doğrulukta açıklanamayacağı düşünülmektedir. Kriter indirgemesi analizlerinin farklı konumsal ve çevresel özelliklere sahip çalışma alanlarında denenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Taşınmaz değerlendirme işleminin bir model haline getirilmesinde en önemli aşamalardan birisi değere etki eden kriterlerin belirlenmesidir. Bu aşamada belirlenen kriterlerin, değerlendirme modelini en iyi şekilde ifade eden özelliklere sahip olması gerekmektedir. Toplu değerlemede çalışmaları, karmaşık çok sayıda ilişki içerdiğinden kullanılacak kriterlerin mümkün olabilecek en az sayıda olması gerekmektedir. Bütün kriterlerin toplu değerlemede kullanılması zaman, maliyet, emek, sonuçların güvenilirliği ve daha pek çok sebepten dolayı mümkün gözükmemektedir. Değerleme işlemi çok yönlü kriterlere sahip olduğundan bu kriterlerin regresyon analizi ile incelenmesinin doğru ve güvenilir sonuçlara ulaşmak için uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Regresyon analizinde, yüksek ifade gücüne sahip model oluşturmak için iki önemli parametre vardır. Bunlardan biri, açıklayıcı değişkenler uygun şekilde belirlenmesidir. Diğeri ise açıklayıcı değişkenlerin çözümlenebilmesi için yeterli sayıda güvenilir örneklemdir. Green (1991), yaptığı çalışmalarda regresyon analizi için gerekli olan örneklem sayısının, değişken sayısının 8 katının 50 fazlasına eşit veya daha fazla olması gerektiğini savunmuştur. Bu bağıntıya göre çalışma kapsamında ele alınan 10 adet değişken için 130 adet emsal veri bulmak gerekmektedir. Bu tez çalışması kapsamında belirlenen bölge için böyle bir sayı elde etmek mümkün görülmemektedir. Ancak literatür incelendiğinde örneklem sayısı için net bir yaklaşım olmadığı tespit edilmiştir. Child, (2006), faktör analizinde değişken sayısının 5 katı kadar örneklemin yeterli olacağını öne sürmüştür. Yeterli sayıda örneklem belirlemek her zaman için mümkün olmadığından yüksek ifade gücüne ulaşmak için kriterlerin çalışma bölgesine uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü, taşınmazın bulunduğu bölge ve çevre özelliklerine göre değerine etki eden kriterlerin değişkenlik göstermektedir. Bir bölgede tahmin gücü yüksek bir regresyon modeli başka bir bölgede daha düşük skorlar üretebilmektedir. Bu durum kriterlerin standart bir çerçevede toplanmasını zorlaştırmaktadır. Özellikle taşınmaz değerlendirme gibi çok fazla sayıda potansiyel açıklayıcı değişken içeren bir çalışma için düzgün bir regresyon modeli oluşturmak genellikle karmaşık görülebilmektedir. Ancak bu kapsamda kriterin daha hızlı ve etkin bir şekilde tespit edilmesi adına CBS yazılımı tarafından sunulan keşifsel regresyon

aracı kullanılmaktadır. Keşifsel regresyon, uygun şekilde analizi tamamlanmış kriterleri kullanarak regresyon model denemeleri yapmaktadır. Bunu yaparken operatör tarafından belirlenen istatistiksel parametreleri dikkate almakta ve taşınmaz değerini ifade etmekte yeterli olmayan kriterleri modelden çıkartarak sonuçlarını rapor halinde sunmaktadır. Tüm kombinasyonların değerlendirilmesi ile taşınmaz değerini en iyi şekilde açıklayan kriter modelini bulma olasılığını arttırmaktadır. Böylelikle kriter belirlemede ara analizler ortadan kalkmakta ve süreç hızlanmaktadır.

1.9. Coğrafi Bilgi Sistemleri

Coğrafi bilgi sistemleri ilk olarak Roger Tomlinson'un Kanada hükümeti tarafından görevlendirilerek doğal kaynakların yönetilebilir envanterlerinin oluşturulabilmesi için yaptığı çalışmalar sayesinde ortaya çıkmıştır. Verilerin depolanıp işlenebilmesi otomatik bir bilgi işlem sistemi gereksinimi ortaya çıktı ve Tomlinson 1963'te ilk bilgisayar destekli haritalama işlemini gerçekleştirmiştir. Günümüzde ise gelişen teknolojiye bağlı olarak hem mobil hem de web platformlarında çok yaygın kullanım alanları bulmuştur (URL-2, 2023).

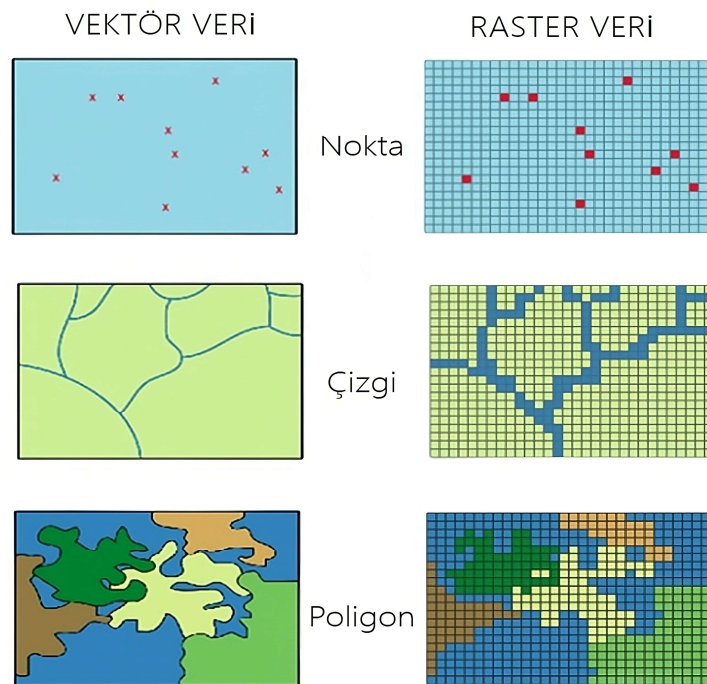
CBS, karmaşık yapıdaki konuma dayalı grafik ve grafik olmayan verilerin toplanmasını, dijital ortamda depolanmasını, sunulmasını ve analiz edilmesini sağlamaktadır. Büyük veri kitlelerinin bu şekilde analiz edilerek, sonuçların hızlıca alınabilmesi günümüzde CBS teknolojileri ile mümkün olabilmektedir. (Yomralıoğlu, 2000).

Genel anlamıyla CBS, konuma dayalı karmaşık planlama, organize ve yönetim problemlerinin çözülebilmesi için tasarlanan, coğrafi mekâna ilişkin verilerin depolanması, işlenmesi, yönetimi, modellenmesi, analiz edilmesi ve görüntülenerek çıktılarının alınması işlemlerini gerçekleştiren donanım, yazılım ve yöntemlerin bileşkesidir. CBS teknolojisinin yaygınlaşması ve farklı disiplinlerce kullanımının artması disiplinler arası iş birliklerini de arttırmıştır. CBS günümüzde başka kurumlar olmak üzere pek çok alanda etkin olarak kullanılmaktadır. Bunlarda bazıları; Kent Bilgi Sistemi, Orman Bilgi Sistemi, Karayolları Bilgi Sistemi, Arazi Bilgi Sistemi, Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS), Lojistik Bilgi Sistemi, İç Güvenlik Bilgi Sistemi, Araç İzleme Bilgi Sistemi, Trafik Bilgi Sistemi, Kampüs Bilgi Sistemi, Deprem Bilgi Sistemi, Harita Bilgi Sistemi vb. şekilde sıralanabilir. Ayrıca bilimsel araştırmalar, veri yönetimi, altyapı yönetimi, varlık yönetimi, kentsel planlama, haritacılık faaliyetleri, askeri, sağlık, eğitim, sanayi, maden, ekonomi, şehir planlama, kargo

hizmetleri, ulaşım planlaması, afet yönetimi, doğal kaynakların yönetimi ve belediye hizmetleri gibi birçok alanda insan hayatının kolaylaştırılmasını sağlamaktadır.

CBS’de veri türleri konumsal ve konumsal olmayan şeklinde ayrılmaktadır. Bunlardan vektör ve raster veriler konumsal, öznitelik verileri ise konumsal olmayan şeklinde sınıflandırılmaktadır. Öznitelik veri; konumsal olmayan veri anlamına gelmektedir. Örneğin bir parselde ait ada, numara, malik, hisse bilgileri öznitelik verisidir. Ayrıca bu veriler ile bir veri tabanı oluşturularak verilerin depolanması, sorgulanması ve analizler yapılması sağlanabilmektedir. Vektör verilerin akıllandırılmasına olanak sağlamaktadır. Vektör veri; nokta, çizgi, alanlardan oluşan objeleri ifade eden veri tipidir. Bu objeler ayrıca mekânsal veriyi ifade ettiğinden belirli bir koordinat sisteminde konumlandırılır.

Raster veri, görüntüyü oluşturan her bir hücre yardımı ile işlem yapılan veri türüdür. Bu hücrelere piksel adı verilmektedir. Piksellerin boyutu görüntünün çözünürlüğü üzerinde etkilidir. Her piksel görüntünün formatına ve renk değer aralığına göre sayısal bir değer almaktadır. Bu sayede üzerinde çeşitli analizler ve çözümlemeler yapılmasına olanak sağlanmaktadır. Ayrıca vektör veride olduğu gibi gerekli referans noktaları temini ile konumsal veriyi temsil edebilmektedir. Vektör veri ile raster veri arasındaki farkların daha kolay anlaşılması adına Şekil 5’den faydalanılmıştır.

Şekil 5. Vektör ve raster verilerin karşılaştırılması (URL-3, 2023)

Coğrafi bilgi sistemleri ayrılmaz beş bileşenden meydana gelmektedir. Bunlar; donanım, yazılım, insan, veri, metot şeklindedir. Donanım: CBS operasyonları için kullanılacak olan bilgisayar, tablet, telefon, GPS gibi elektronik cihazlardır. Yazılım: Tüm bu operasyonları gerçekleştirilmesi, verilerin analiz edilmesi, sorgulanması vb. işlemlerin yerine getirilmesi için oluşturulan CBS yazılımını ifade etmektedir. İnsan: CBS operasyonlarını yöneten ve geri kalan bileşenlerin düzgün çalışmasını sağlayan bileşendir. Veri: En temel depolanabilir, sorgulanabilir, işlenebilir bileşendir. Metot: Belirli bir sonuca ulaşmak için yapılan sistematik planların tümünü ifade etmektedir.

1.9.1. CBS Tabanlı Taşınmaz Değerleme

Son yıllarda gelişen bilgisayar teknolojisi ve bilgi sistemleri, taşınmaz değerlemesi alanında önemli katkılarda bulunmuştur. CBS ve karar-destek sistemlerinin entegre edilerek taşınmaz değer haritalarının üretilmesi de artık mümkündür. Böylece kullanıcı isteklerine hızlı bir şekilde karar vererek uygun yer analizi, alım-satım bölgelerinin tespiti ve taşınmazların konumsal analizleri de kolayca yapılabilmektedir (Yomralıoğlu vd, 2011).

Taşınmaz değerinin tespiti noktasında CBS yazılımları, çeşitli imkân ve kolaylıklar sağlamaktadır. Ayrıca, taşınmazlarla ilgili depolama, analiz, görselleştirme ve sunumlar ile alım-satım, kiralama, kamulaştırma ve vergilendirme gibi birçok işlemde hızlı, etkin, doğru güvenilir ve ekonomik çözümler sağlamaktadır. Taşınmaz değerlerinin saptanmasında konuma bağlı verilerin çokluğu ve ülke ekonomilerinin değişkenliği nedeni ile CBS'nin önemi artmaktadır. Toplu taşınmaz değerleme çalışmalarında CBS ile oluşturulan bir model sayesinde birçok taşınmazın değeri doğru ve güvenilir bir şekilde kolaylıkla ifade edilebilmektedir. CBS destekli taşınmaz değerleme modelinin oluşturulması ile taşınmaz değerine etki eden faktörlerdeki değişiklikler kolaylıkla analiz edilebilmektedir. Böylelikle verilerin güncelleştirilebilmesi ile sürdürülebilir bir yöntem elde edilebilmektedir. Bölgesel ya da kitlesel taşınmaz değerleme işlemlerinde gelişmiş yöntemler olan; Yapay Sinir Ağları, Konumsal Analiz ve Bulanık Mantık yöntemleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

Coğrafi bilgi sistemlerinin kullanımı taşınmaz değerleme işlemlerinin analizlerin edilmesinden görselleştirilmesine kadar her aşamada kolaylık sağlamaktadır. Araziye ait sayısal yükseklik modelinin incelenmesi ve buna bağlı eğim-bakı haritalarının oluşturulması, ağ analizi ile mesafe analizi yapılması, tampon uygulamaları, veri tabanı oluşturulması gibi birçok aşamada etkin olarak kullanılmaktadır. İçerisinde bulundurduğu

birçok modül ile kullanıcıların sorunlarına çözüm üretmektedir. Burada kullanıcının CBS yazılımına olan hakimiyeti, hangi sorunların hangi yollarla çözülmesi gerektiğinin bilinmesi önemlidir. Farklı yöntem ve yaklaşımlarla farklı sonuçlar elde etmek mümkündür. Örneğin, değerlendirme çalışmalarının vektör veya raster veri üzerinden yapılabilir. Ya da iki nokta arasında mesafe analizi yaparken kuş uçuşu mesafe olan tampon yöntemi kullanılabilir. Ancak tek yöntem bu değildir. Ağ analizi ile iki nokta arasında yol katmanı tanımlatarak yol mesafesi de hesaplanabilir. Yöntem ve yaklaşımların değişmesi, ortaya çıkan sonuçlar da değişmesine sebep olmakta dolayısıyla çalışmanın sonucunu doğrudan etkilemektedir. Bu ve benzeri örnekler bize CBS'nin kullanım alanlarının çeşitliliğini göstermektedir.

1.9.2. CBS ile Regresyon Analizi

CBS aracılığı ile regresyon analizi, mekânsal ilişkilerin modellenmesi, incelenmesi ve keşfedilmesine olanak sağlamaktadır. Gözlemlenen mekânsal kalıpların ardındaki faktörlerin daha iyi anlaşılmasını ve bu anlayışa dayalı sonuçların üretilmesini sağlamaktadır. CBS mekânsal verileri analiz etmek için birçok farklı yaklaşım sunmaktadır. Bazı durumlarda görsel bir analiz yeterli görülmektedir. Bir harita oluşturulmakta ve karar vermek için gereken tüm bilgileri göstermektedir. Ancak genellikle, yalnızca bir haritadan sonuç çıkarmak zordur. Kullanıcının harita oluştururken bazı seçimler yapması gerekmektedir. Hangi özellikler dahil edilip hangilerinin hariç tutulacağı, özelliklerin nasıl sembolize edileceği, seçilen sınıflandırma eşikleri bir özelliğin etkinliğini belirlemektedir. Tüm bu kartografik öğeler analiz edilen sorunun bağlamını ve kapsamını belirlemeye yardımcı olmakta ancak aynı zamanda görülen özelliklerini ve yorumları değiştirebilmektedir. Analitik sorular özellikle zor olduğunda veya analiz sonucunda alınan kararlar son derece kritik olduğunda, verilerinizi ve probleminizin içeriğini çeşitli perspektiflerden incelemek önemlidir. Konumsal istatistik araçları, konumsal veri analizine görsel, kartografik ve geleneksel sabit olmayan istatistiksel yaklaşımları ile etkili bir şekilde tamamlayabilen ve geliştirebilen güçlü araçlar sunmaktadır.

Konumsal istatistik araçlarından olan regresyon analizi ile CBS destekli toplu değer haritası üretmek için taşınmazlara ait emsal satış değerleri, indirgenmiş kriterler ve doğru matematiksel model kullanımı gerekmektedir. Bu yöntem nominal değerlendirme yönteminden farklı olarak taşınmazın değerine etki eden kriterleri ve bu kriterleri ağırlıklarını istatistiksel

olarak emsal satış değerlerinden hesaplamaktadır. Regresyon analizi uygulanması için genellikle örneklem kümesinin yeterli olması gerekmektedir. Fazla sayıda kriterin model üzerindeki etkisi genellikle saptanamamaktadır. Dolayısıyla değer etki eden kriterler optimum seviyede belirlenmelidir. Değere olumlu yönde etki eden kriterler artı, olumsuzlar ise eksi katsayı almaktadır. Katsayıların tutarlılığını arttırmak ve konumsal ilişkileri modele dahil etmek için CAR aracından faydalanılmaktadır. CAR açıklayıcı değişken katsayıları arasındaki bölgesel varyasyonun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bulgular üretmektedir. Taşınmaz değerlendirme gibi mekânsal ilişkilerin kuvvetli olduğu çalışmalarda genellikle tahmin gücünde iyileştirmeler göstermektedir. Sonuç olarak elde edilen regresyon denklemi çalışma bölgesindeki tüm parsellere uygulanarak değer haritasına ulaşılmaktadır.

CBS destekli regresyon analizi yapılabilecek diğer çalışmalar incelendiğinde karşımıza bazı senaryolar çıkmaktadır. Senaryolar, regresyon analizinin çalışma mantığının daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ipuçları vermektedir. Regresyon analizinde temel amaçlardan biri, bir veya daha fazla değişkendeki değişimin, diğer değişkenleri ortak olarak nasıl etkilediğini ölçmektir. Örneğin nesli tükenmekte olan bir hayvan türü için beslenme, barınma, korunma vb. gibi etkilerin hayvanın neslinin tükenmemesi için ortak bir amaç doğrultusunda birlikte değerlendirilmesidir. Bir diğer amaç, başka yerlerde veya ileri tarihlerdeki değerleri tahmin etmek için bazı değişkenleri modellemektir. Hem tutarlı hem de doğru olan bir tahmin modeli oluşturmaktır. Örneğin nüfus artışı verilerine göre gelecek yıl elektrik tüketimi ne kadar olacağı sorusunun cevabını almak için kullanılabilir. Bir diğer amaç ise, aralarında doğrudan bağlantı veya ilişki olmayan değişkenlerin birlikte değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin belirlenmesidir. Örneğin, hırsızlık suçlarının bölgesel değerlendirilmesinde yaşlı ve kadın nüfusunun fazla olduğu yerlerin etkisi nedir sorusunun araştırılmasında kullanılabilir. Ayrıca hırsızların uyuşturucu kullanıp kullanmaması, uyuşturucu temin edebilmek için hırsızlığa başvurusu gibi değişkenlerin değerlendirilmesi için regresyon analizleri kullanılabilir. Çocukluk obezitesini açıklamak için kullanılabilir. Regresyon analizi sayesinde gelir, eğitim ve sağlıklı gıdaya erişilebilirlik gibi bir dizi ilişkili açıklayıcı değişkenler obeziteyi açıklar mı hipotezi araştırılabilir. Ayrıca öğle yemeğinde taze meyve ve sebzeler sunan okullarda çocukluk obezitesinin daha düşük olduğu analiz edilerek bu bilgileri politikaya rehberlik etmek ve okul öğle yemeği programları hakkında karar vermek için kullanılabilir. Aynı şekilde, yüksek suç oranlarını açıklamaya yardımcı olan değişkenleri bilmek, gelecekteki

suçla ilgili tahminlerde bulunulmasına izin verebilir, böylece önleme kaynakları daha etkin bir şekilde tahsis edilebilmektedir. (URL-4, 2023).

CBS destekli regresyon analizi, bu ve benzeri birçok karmaşık problemin çözümünde ve ilgili soruları yanıtlanmasında kullanıcılarına kolaylık sağladığı görülmektedir. Bu çalışma kapsamında ArcGIS yazılımının konumsal istatistik araçlar altında kullanıma sunduğu küresel regresyon ve coğrafi ağırlıklı regresyon analizi üzerine detaylı çalışmalar yapılmıştır.

Küresel regresyon yöntemi regresyon analizinin temelini oluşturmaktadır. EKK yöntemi olarak da bilinmektedir. Verilerin hata karelerinin toplamını minimum seviyede tutacak bir regresyon doğrusu bulma mantığı ile çalışmaktadır. Böylelikle veriler arasındaki ilişkiler açıklanabilmektedir. Oluşturulan doğru ile model bir tahmin yeteneği kazanmaktadır. CBS ile regresyon analizinde ilk aşama küresel regresyon modelini oluşturmaktır. Doğru regresyon modeli oluşturulmadan süreç devam etmemektedir. Doğru ve güvenilir bir regresyon modeli oluşturma aşamasında keşifsel regresyon aracından faydalanılmaktadır. Bu araç ile model üzerinde belirlenen şartları sağlayan en iyi model farklı değişkenleri kullanarak iterasyon edilmektedir. Bu yöntem ile regresyon analizinde kullanılacak en uygun değişkenler belirlenebilmektedir.

Küresel regresyon yöntemi parametre tahmininde oldukça sık kullanılmaktadır. Bu yöntemin sık kullanılmasının nedeni, istatistiksel araçlar kullanarak karmaşık ilişkilerden güvenilir ve uygun sonuçlar çıkarmasıdır. Parametre tahmini, örnek istatistiklerden bir veri seti kullanılarak matematiksel model yardımı ile diğer parametrenin değerini hesaplama mantığı ile çalışmaktadır. Örnek bir veri setinin bir bağımlı değişken parametresini tam olarak temsil edip etmediği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak yapılan istatistiksel testlerde anlamlı sonuçlar çıkması durumunda tahminin başarılı olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımlara Gauss-Markov teoremi varsayımları denilmektedir (Wood & Park, 2011).

CBS yazılımı kullanıcılarına regresyon analizi sonucunda bir rapor oluşturmaktadır. Bu raporun doğru şekilde yorumlanabilmesi için bilinmesi gereken bazı temel kavramlar vardır. Bu kavramlar; bağımlı değişken, açıklayıcı değişken, katsayılar ve artıklar şeklindedir. Bağımlı değişken: Modellemeye veya tahmin etmeye çalıştığınız değişkeni ifade etmektedir. Adından da anlaşılacağı üzere değişken değeri üzerindeki birim değişimler farklı faktörlerin değişimine bağlıdır. Değerleme çalışmaları örnek gösterilirse bağımlı değişken ile ifade edilmek istenen kavram taşınmazın değeridir. Bu değer farklı birtakım faktörlerden etkilenmektedir. Bu faktörler, açıklayıcı değişken olarak ifade edilmektedir.

Açıklayıcı değişkenler: Bağımlı değişkeni etkilediğine veya açıklamaya yardımcı olduğuna inandığınız değişkenlerdir. Yine değerlendirme çalışmaları örnek gösterilirse taşınmazın niteliğine göre farklılık göstermek kaydıyla eğitim değişkeni arsa nitelikli bir taşınmaz için açıklayıcı değişken kavramını oluşturmaktadır. Açıklayıcı değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkinin büyüklüğünü ve yönü katsayılar tarafından ifade edilmektedir. Katsayılar: Her bir açıklayıcı değişkenin bağımlı değişken ile ilişkisini ve gücünü yansıtan regresyon aracı tarafından hesaplanan değerlerdir. Katsayıların işareti bağımlı değişken ile açıklayıcı değişkenin aralarında bulunan korelasyonun yönünü ifade etmektedir. Ayrıca korelasyon yönleri, açıklayıcı değişkenin alacağı farklı değerlerde bağımlı değişkenin ne yönde etkileneceği hakkında bilgi vermektedir. Kullanılan değişkenlerin sonuca ne yönde etki edeceği önceden tahmin edilebiliyorsa regresyon modeli ile elde edilen sonuçlar daha iyi yorumlanabilmektedir. Artıklar: Bağımlı değişkenin model tarafından açıklanmayan kısmını ifade etmektedir. Değerlerin, model tahminlerinin aşırı üzerinde veya altında olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Model artıklarının çalışma bölgesi üzerinde rastgele dağılımda olup olmadığı konumsal otokorelasyon aracı ile test edilmektedir. Doğru bir şekilde belirlenmiş regresyon modeli elde etmek için model artıklarının rastgele dağılımlı bir desen oluşturması gerekmektedir.

CBS ile regresyon analizi, uygun bir şekilde belirlenmiş bir modeliniz olup olmadığını anlamana yardımcı olabilecek bir teşhis raporu oluşturmaktadır. Model oluşturulurken değişkenler tek tek denenebilmekte veya keşifsel regresyon aracından yardım alınabilmektedir. Yalnızca doğru şekilde belirlenmiş bir model ile güvenilir sonuçlar üretilmektedir (URL-5, 2023).

İfade gücü yüksek bir regresyon modeli geliştirmek için farklı açıklayıcı değişkenler üzerinden denemeler yapmakta fayda vardır. Ayrıca yeterli sayıda örneklem regresyon analizi için en temel ihtiyaçtır. Doğru şekilde belirlenmiş bir modele sahip olunduğunu anlamak için bazı belirleyici özellik vardır. Açıklayıcı değişkenin katsayısı işareti (+,-) açıklayıcı değişken ile bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Diğer bir tanımla korelasyon yönünü ifade etmektedir. Örneğin arsanın alanın büyümesi ile fiyatının artması doğru orantılıdır. Bu durumda katsayı artı olacaktır. Katsayıların büyüklüğü değişkenin modelin üzerindeki etki gücünü gösterse de burada değişkenlerin içerdiği bilginin birimine dikkat etmek gerekir. Bir mesafe değişkeni metre, diğer bir değişken kilometre cinsinden ifade edilirse katsayılarda farklılıklar meydana gelecektir.

Variance Inflation Factor (Varyasyon Enflasyon Faktörü-VIF) yüksek olursa açıklayıcılar arasında aynı hikâyeyi anlatan değişken var demektir. VIF değeri 7.5'dan büyük olmamalı varsa yüksek olan değişkenin modelden çıkartılması gerekmektedir. VIF değeri regresyon modeli için en önemli belirleyiciler arasındadır. Yüksek VIF değeri değişkenler arasında çoklu doğrusallık oluştuğunun göstergesidir. Modelin yeniden yapılandırılması yanıltıcı ve ön yargılı sonuçların ortaya çıkmaması bakımından önemlidir.

Olasılık ve güçlü olasılık değerlerinin yanlarındaki (*) işaretleri değişkenin anlamlı olduğunu ifade etmektedir. Bu bize değişkenin %95 güven aralığında sonuç verdiğini belirtmektedir. Dolayısıyla 0,05'in altında değere sahip olan olasılık sonuçları anlamlıdır. Belirleyici özellikleri gösteren değişken modeli tablosu Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Regresyon analizi değişken modeli örneği

Regresyon Analizi Değişken Modeli								
Değişken	Katsayı	Hata	T-İstatistiği	Olasılık	Güçlü_Hata	Güçlü-T	Güçlü-O	VIF
Kestirim	15,7685	3,6938	4,2689	0,000055*	3,5379	4,4570	0,000028*	-
Nüfus	0,0054	0,0014	3,7428	0,000341*	0,0017	3,2023	0,001946*	1,73
İş	0,0040	0,0006	6,7787	0,000000*	0,0008	4,9879	0,000004*	1,17
Eğitim	0,1042	0,0128	8,1036	0,000000*	0,0178	5,8566	0,000000*	1,72
Merkez	-0,0017	0,0003	-6,3818	0,000000*	0,0002	-7,0893	0,000000*	1,13

Uygun şekilde belirlenmiş bir modelin kalıntıları aşırı veya düşük tahminler rastgele şekilde dağılmaktadır. Rastgele dağılma rastgele bir konumsal desen oluşturmaktadır. Bu durumda aşırı veya düşük tahminlerin kümelenmesi meydana gelmemektedir. Jarque-Bera testi, bir regresyon modelinden artıkların normal olarak dağıtılıp dağıtılmadığını ölçmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı olmasını istenmeyen bir testtir. İstatistiksel olarak anlamlı olduğunda, oluşturulan model ön yargılı demektir. Bu genellikle bir veya daha fazla anahtar açıklayıcı değişkeni kaçırıldığı anlamına gelmektedir. Test verilerine ait teşhis raporu Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Regresyon analizi teşhis raporu örneği

Regresyon Analizi Teşhis Raporu			
Girdi Özellik	Acil Çağrı	Bağımlı Değişken	Çağrılar
Gözlem Sayısı	87	Akaike Bilgi Ölçütü	680,42
Çoklu R-Kare	0,8389	Düzeltilmiş R-Kare	0,8310
Ortal F- İstatistiği	106,77	Olasılık(>F),(4,82) def	0,000000*
Ortak Wald İstatistiği	224,67	Olasılık(>ki-kare),(4) def	0,000000*
Koenker İstatistiği	15,87	Olasılık(>ki-kare),(4) def	0,003193*
Jarque-Bera İstatistiği	0,34	Olasılık(>ki-kare),(2) def	0,842602*

Düzeltilmiş R^2 değeri 0-1 arasındadır. Değer 1'e yaklaştıkça modelin ifade gücü artmaktadır. Açıklayıcı değişkenleri belirlerken yapılan denemelerde bu skor dikkate alınmaktadır. Ayrıca Akaike Information Criterion (Akaike Bilgi Ölçütü-AIC) değeri düştükçe daha iyi bir model oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, Tablo 6'da düzeltilmiş R^2 değeri 0,8310 ile bağımlı değişkendeki varyasyonun %83 oranında model tarafından açıklanabildiği belirtilmektedir. İyi bir R^2 değeri, modellenen çalışmaya göre farklılıklar gösterse de genellikle 0,5 veya daha yüksek değerler aranmaktadır.

Regresyon artıklarında konumsal oto korelasyon aracını çalıştırılmasının sonucunda artıkların rastgele dağıtıldığını göstermektedir. Z-skoru istatistiksel olarak anlamlı değildir, bu nedenle tam konumsal rastgelelik sıfır hipotezini kabul edilmektedir. Kümelenme veya dağılıma olduğunda, oluşturulan modelde hala açıklayıcı değişkenlerin eksik olduğu ve sonuçlara güvenilmeyeceği anlaşılmaktadır (URL-6, 2023).

Bağımlı değişkeni en iyi şekilde ifade edebilmek için belirleyici istatistiksel detaylı şekilde incelenmelidir. Doğru bir model için açıklayıcı değişkenler arasındaki korelasyon ve doğrusallık miktarları önem arz etmektedir. Genellikle ilk olarak bu değerlere bakılmaktadır. Aşırı değerler modelin yanıltıcı ve ön yargılı sonuçlar çıkarmasına sebebiyet vermektedir. Bir diğer önemli husus, yüksek R^2 değerine ulaşmaktır. Bu kavram bize modelin bağımlı değişkeni açıklama gücünü ifade etmektedir. İstenilen değerlere ulaşmak için genellikle iyi bir kurgu olmalı ve değişken kombinasyonlarının tekrar tekrar analiz edilmesi gerekmektedir. Bu işlem, değişken sayısı arttıkça karmaşıklaşmakta ve zaman almaktadır. Bu aşamada CBS ile keşifsel regresyon çalışması yapılmaktadır. Keşifsel regresyon ile belirleyici istatistikler istenilen aralıklarda şartlanabilmekte ve uygun değişkenler otomatik

olarak test edilmektedir. Bu yöntem regresyon analizinde değişken belirleme aşamasında oldukça fazla kolaylık sağlamaktadır. Bağımlı değişkeni en iyi şekilde ifade eden açıklayıcı değişkenler keşif sonucunda ortaya koyulmaktadır. En uygun değişkenler belirlendikten sonra küresel bir regresyon modeli oluşturulmakta ve değişkenlere ait detaylı istatistiksel verilere ulaşılabilmektedir.

Küresel regresyon analizi temel regresyon olarak tanımlanmaktadır. Bunun dışında farklı regresyon yöntemleri vardır. Küresel regresyon, CAR yönteminden farklı olarak tek bir denklem sunmaktadır. Bu denklem ile açıklayıcı değişken verileri değiştikçe bağımlı değişken tahmin edilebilmektedir. Bu sayede tahminlerin tüm alana uygulanmasına olanak sağlanmaktadır. CAR yöntemi ise coğrafi tabanlı bir çalışma için modelin konumsal özellikleri dikkate almasını sağlamaktadır. Model her bağımlı değişken için bireysel olarak döndürülmektedir. Genel bir yorum yapmak mümkün olmaz. Sonuçların değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi bakımından önemli olsa da model dışında kalan diğer sonuçların tahmin edilmesi için uygun değildir. Dolayısıyla genellikle ilk olarak küresel bir regresyon modeli kurulmakta daha sonra yerel bir regresyon yöntemi olan CAR yöntemi kullanılmaktadır.

1.9.3. CBS ile Coğrafi Ağırlıklı Regresyon Analizi

Coğrafi Ağırlıklı Regresyon konumsal olarak değişen ilişkileri modellemek için kullanılan yerel bir regresyon modelidir. CAR, coğrafya ve diğer disiplinlerde giderek daha fazla kullanılan çeşitli konumsal regresyon tekniklerinden biridir. CAR, veri kümesindeki her özelliğe bir regresyon denklemi oluşturarak anlamaya, tahmin etmeye çalışılan değişkenin veya sürecin yerel bir modelini sunmaktadır. CAR yöntemi ile en iyi sonuçları elde etmek için yeterli sayıda emsal veri kümelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Küçük veri kümeleri için uygun bir yöntem değildir.

CAR, modellemekte olduğunuz ilişkilerin çalışma alanına göre değişmesini sağlayan yerel ve konumsal regresyon yöntemidir. EKK regresyonu ise farklı olarak küresel bir regresyon yöntemidir. Regresyon analizine her zaman küresel regresyon ile başlanmalıdır. Önce uygun şekilde belirlenmiş bir küresel regresyon modeli bulunur ve ardından CAR'ı çalıştırmak için aynı açıklayıcı değişkenler kullanılmaktadır. Oluşturulan modelin konumsal özelliklere göre farklılık gösterdiği küresel regresyon raporunda fark edilmekte ve daha sonra CAR kullanarak modelin ifade gücü artırılmaktadır.

CAR yönteminin, küresel regresyon modeli yönteminden farklı olarak kullanılmasının sebebi açıklayıcı değişkenlerin konumsal olarak kimi yerde güçlü bir ön görücü kimi yerde ise zayıf bir ön görücü olduğu durumlarda modelin tahmin gücünü arttırmasıdır. Böyle bir durumun olup olmadığını anlamak için oluşturulan EKK modelinin rapor kısmındaki “Koenker” test sonucu incelenmektedir (URL-7, 2023). Koenker testi istatistiksel olarak anlamlı olduğunda modellenen ilişkilerin tutarlı olmadığı değerlendirilmektedir. Küresel regresyon kullanarak açıklayıcı değişkenler bulduktan sonra, CAR’ı çalıştırmak aslında oldukça kolaylaşmaktadır. CAR analizinde genellikle küresel regresyonda kullanılan bağımlı ve açıklayıcı değişkenlerin aynısını kullanılmaktadır.

CAR yönteminin bilimsel çalışmalarda yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Malgorzata vd. (2015), taşınmaz değerlerinin tespitinin ekonomik bir gereklilik olduğunu ön sürmüş, insanların yaşam kalitesini arttırabilecek faktörleri CAR yöntemi ile ele almış, CBS yardımı ile istatistiksel çıkarımlarda bulunmuş ve sonuçları irdelemiştir. Yonghua (2019), yaptığı çalışmalarda Çin’in 282 eyalet düzeyindeki şehri kapsayan hava kirliliğinin sadece insan yaşamını değil taşınmaz değerlerini de etkilediği fikrini CAR yöntemi ile değerlendirmiştir. Hava kirliliğinin taşınmaz değerleri üzerindeki etkisini farklı şehirleri ele alarak göstermiştir. Farklı şehirlerdeki konut fiyatları üzerindeki konumsal değişimi coğrafi ağırlıklı regresyon ile ortaya koymuştur. Ayrıca EKK yöntemi olarak da bilinen küresel regresyon analizinden faydalanmıştır. Renyang vd. (2023), yaptığı çalışma ile Çin anakarasındaki 2015-2019 yılları arasındaki karbondioksit dağılımını, karbondioksit salınımındaki faktörleri ve mekânsal ilişkilerini CAR yöntemi kullanarak ortaya koymuştur. Genç (2021), yaptığı çalışmalarda Trabzon ili Ortahisar ilçesinde bulunan konut nitelikli taşınmazların değerini etkileyen faktörleri CAR analizi ile irdelemiştir. İstatistiksel açıdan anlamlı ve güvenilir sonuçlar üreten faktörlerin katsayı haritalarını CBS yardımı ile üreterek sunmuştur.

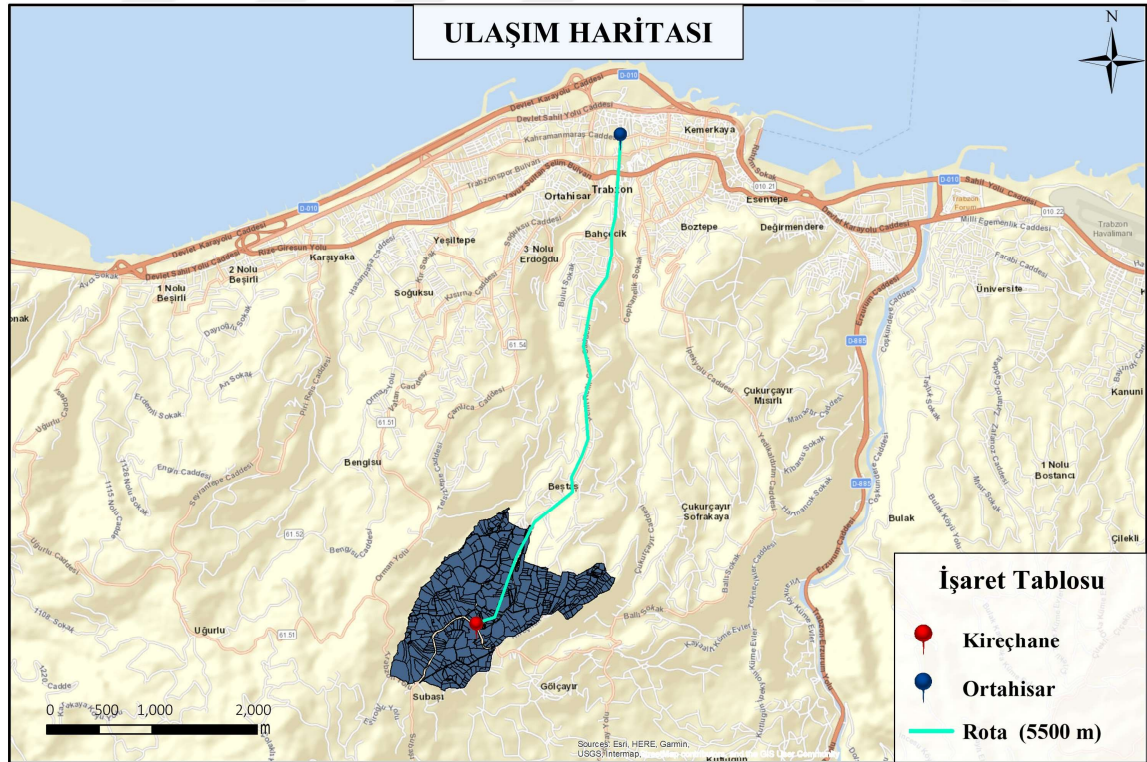
Literatür incelendiğinde, CAR ve küresel regresyon analizi yöntemi kullanarak CBS ile birçok çalışmanın irdelendiği görülmüştür. Regresyon analizinin karmaşık problemleri ifade etmekteki yeteneği ve bilimsel çalışmalarda oldukça yaygın olarak kullanıldığı görülmüştür. Özellikle taşınmaz değerlendirme içerisinde kuvvetli konumsal ilişkileri içermesinden dolayı CAR yönteminin konusu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu kapsamda yapılan çalışmalarda CBS’nin veri depolama, veri analizi, raporlama ve sunum gibi avantajları ortaya koyulmuştur. Bu kapsamda yapılan çalışmalar neticesinde konumsal istatistik araçları kullanarak CBS ile toplu taşınmaz değerlendirme çalışmalarına başlanmıştır.

Şekil 6. Çalışma bölgesi

Trabzon ili, Türkiye'nin Doğu Karadeniz kıyılarında yer alan tarihi milattan öncelere varan eşsiz kentlerden birisidir. 4.664 m² yüz ölçümüne sahip ve TÜİK 2023 yılı verilerinde göre 824.352 kişi nüfusa sahiptir (URL-8, 2023). Trabzon'un 18 ilçesi ve 704 mahallesi bulunmaktadır. Merkez ilçesi ise Ortahisar'dır.

Resmi Gazete'de 6 Aralık 2012'de yayımlanan nüfusu 750.000'i aşan yerlerde büyükşehir belediyeleri kurulması konulu kanun ile Trabzon Büyükşehir kapsamına alınmıştır (Resmi Gazete, 2012). Böylece köy yerleşik alanı olan çoğu yer mahalle kapsamına alınmış, kırsal mahalleler oluşmuştur. Kıyı kesiminden güneye doğru uzanan bölümden kentsel mahallelerden kırsal mahallelere dönüşüm açıkça gözlemlenebilir. Aynı zamanda kırsal mahalleler kentin gelişme alanlarını oluşturduğundan özellikle ulaşım olmak üzere altyapı, sağlık, temizlik gibi birçok hizmetten verimli şekilde faydalanmaktadır.

Kireçhane Mahallesi, Ortahisar'ın güney yönündeki mahallelerinin kavşak noktasında bulunup merkeze 5,5 km uzaklıktadır. Dolayısıyla ulaşım açısından gelişmiş yollara sahiptir. Araç ile yaklaşık 10 dakika kadar bir süreyle merkez ilçeye ulaşmak mümkündür. Çalışma bölgesi yüzey alanı yaklaşık olarak 1,7 km²'den oluşmaktadır. Kent merkezinden Kireçhane Mahallesi'ne ulaşımı gösteren harita Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. Kireçhane Mahallesi ulaşım haritası

2.2. Arsa Değerine Etki Eden Kriterlerin Seçimi

Kriter seçimi değerlendirme aşamasının en önemli aşamalarından biridir. Taşınmazların değerine etki eden birden çok kriter vardır. Değerleme yapılacak taşınmazın niteliği kriterlerin belirlenmesinde en önemli etken olarak değerlendirilmektedir. Arsa nitelikli bir taşınmazın değerine etki eden faktörler; coğrafi özellikler, cazibe merkezlerine yakınlık, kentin büyüme alanı içerisinde olması, imar durumu, arazi kullanımı gibi birçok açıdan incelenmiştir. Yapılan çalışmanın bölgesine ve büyüklüğüne göre değeri ifade etmede en kritik faktörler belirlenmiştir. Böylelikle çalışma yükünün azaltılması ve kriterler arasında çoklu doğrusalılık oluşumunun önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Regresyon analizinde belli sayıda emsal veri ile kriterlerin değeri en güvenilir şekilde ifade edebilmesi amaçlanmaktadır. Kriter arttıkça emsal veri sayısını arttırmak gerekmektedir. Bir bölgede emsal alınabilecek taşınmazların sayısı genellikle fazla sayıda kriter üzerinde test yapmaya olanak sağlamamaktadır. Operatörden beklenen çalışma bölgesi için en uygun kriterleri belirlemesi ve sağlıklı veriler toplamasıdır. Örneğin, çalışmanın yapıldığı Karadeniz Bölgesi için eğitim önemli bir faktör olarak değerlendirilebilirken, İç Anadolu'da daha farklı faktörler önem kazanabilmektedir. Ya da çalışma bölgesinin boyutunun değişmesi ile daha farklı kriterler devreye girmektedir. Dolayısıyla literatürde yer alan arsa nitelikli taşınmazların değerine etki eden tüm kriterler çalışma kapsamında değerlendirilmeye uygun değildir. Ayrıca regresyon analizinde amaç; kriterlerin taşınmaz değeri üzerindeki etkisi incelemek ve test etmek olduğundan değere etki ettiğini düşündüğümüz CBS ile modellemeye uygun çalışma bölgesi ile tutarlı faktörler, kriter olarak belirlenmiş ve regresyon analizi ile kriter indirgemesi yapılması hedeflenmiştir. Böylelikle çalışma bölgesi özelinde en uygun kriterleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda, regresyon modelinde test edilecek kriterler; literatüre ve çalışma bölgesine uygun olarak, gayrimenkul değerlendirme uzmanlarının görüşleri değerlendirilerek belirlenmiştir. Belirlenen kriterler veri tipi olarak kategorik ve nicel olmak üzere iki sınıfta toplanmıştır. Nicel veriler; eğitim, eğitim, sağlık, ibadethane, merkez, anayol, geometri, manzara olarak kategorik veriler ise; arazi örtüsü ve bakı olarak belirlenmiştir. Taşınmazların alanı bir kriter olarak belirlenmeyerek doğrudan birim ₺/m^2 değeri üzerinden analizler yapılmıştır. Toplamda 10 adet kriter ile çalışmalara başlanmış, bu kriterlerin taşınmaz değeri ve birbirleri arasındaki ilişkileri regresyon analizi ile ortaya koyulmuştur. Belirlenen kriterler ve bu kriterlerin çalışma kapsamında ifade ettiği anlam Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Kriter tablosu

KRİTER		AÇIKLAMA
NİCEL	Eğim	İki nokta arasında yükseklik farkının yatay mesafeye oranıdır.
	Eğitim	Eğitim merkezine olan metre cinsinden mesafeyi ifade eder.
	Sağlık	Sağlık kurumuna olan metre cinsinden mesafeyi ifade eder.
	Merkez	Mahalle merkezine olan metre cinsinden mesafeyi ifade eder.
	Anayol	Anayola olan metre cinsinden mesafeyi ifade eder.
	İbadethane	İbadethanelere olan metre cinsinden mesafeyi ifade eder.
	Geometri	Parsel köşe kırık sayısı ve geometrisini ifade eder.
	Manzara	Arsanın deniz seviyesinden olan yüksekliğini ifade eder.
KATEGORİK	Baki	Eğimli arazinin yamaç yönünü ifade eder.
	Arazi Örtüsü	Arazinin üzerinde bitki örtüsünü ifade eder.

Değere etkilemesi muhtemel kategorik verilerin, regresyon analizi ile modellenebilmesi maksadıyla sayısal verilere dönüştürülmesi gerekmektedir. Kriter iki durumu ifade ediyorsa nicel değer olarak 0 ile 1 şeklinde değerlendirilmektedir. Ancak birden çok durumu ifade ediyorsa puanlandırılması gerekmektedir. Kategorik tipte birden çok kriter kullanımının regresyon modelinin çalışmasını olumsuz yönde etkileyeceği düşünüldüğünden kategorik verilerden oldukça az faydalanılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma kapsamında kriterlerin değer üzerindeki etkisini gözlemlenmek amacıyla kategorik veriler 100 puan üzerinden yeniden sınıflandırılarak nicel veriler ise sınıflandırılmadan analiz edilmeye hazır hale getirilmiştir. Bunun nedeni sınıflandırma işlemi ile verilerin belli noktalarda kümelenmesidir. Belli bir aralık boyunca tanımlanan bağımsız değişkenler aynı puana denk gelmektedir. Bu durum hem teknik açıdan hem sosyolojik açıdan problemler ortaya çıkarabilmektedir. Örneğin, mesafe kriterleri ele alındığında, cazibe noktasına 200 metre kadar yakın olan taşınmaz 100 puan olarak değerlendirilir ve 200 ile 500 metre arasında yakınlığa sahip olan taşınmaz ise 80 puan olarak değerlendirilirse burada cazibe noktasına 201 metre kadar uzaklıkta olan taşınmaz ile 500 metre kadar uzak olan taşınmaz aynı değeri almış olacaktır. Bu durum kriterlerin değere etki hassasiyetini azaltmaktadır. Ayrıca nicel veriler sınıflandırılmak istenirse bir metot belirlenmesi gerekmektedir. CBS yazılımı içerisinde çeşitli sınıflandırma metotları sunmaktadır. Bunlar; manuel, eşit aralıklı,

tanımlanmış aralıklı, nicelik, doğal, geometrik, standart sapma şeklindedir. Kullanılan sınıflandırma metodu modelin oluşumunda karar verici etkiye sahip olacaktır. Bu etkiyi ortadan kaldırmak çalışmanın hassasiyeti açısından önemlidir. Ancak kategorik verilerin matematiksel bir yöntem ile incelenmesini sağlamak için sınıflandırma işleminden faydalanmak gerekmektedir. Verilerin analizi aşamasında kategorik verilerin manuel olarak nasıl sınıflandırıldığı incelenecektir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması, çalışmadan doğru sonuçlar elde edilmesi bakımından titizlikle yapılması gereken aşamalardan biridir. Kriterlere ait verilerin tamamı CBS yazılımı olan ArcGIS ile bir araya getirilmiş, değer haritası üretimine kadar geçen sürecin tamamında bu yazılımdan faydalanılmıştır. Çalışma bölgesine ait 1/1.000 ölçekli kadastral veriler Trabzon Kadastro İl Müdürlüğünden, eğitim, sağlık, ibadethane gibi cazibe noktalarına ait konum bilgilerini içeren 1/1.000 ölçekli halihazır harita verileri ise Ortahisar Belediyesinden temin edilerek gerekli dönüşümler yapılmıştır. Arazi örtüsü kriterine ait veriler KTÜ GISLab'dan temin edilerek kullanılmıştır. Ağ analizi ile mesafe ölçümleri yapılmasını sağlayacak olan bölgeye ait ulaşım ağı verisi ise Open Street Map aracılığı ile temin edilmiştir. Parsel geometrisini ifade eden parsel kırık nokta sayısı CBS ile üretilmiştir. Böylelikle temel vektör veri altyapısı oluşturulmuştur. Eğim, bakı ve manzara kriterlerine ait veriler, 1/25.000 ölçekli eş yükselti eğrileri kullanılarak oluşturulan Triangular Irregular Network (Üçgenlenmiş Düzensiz Ağ-TIN) modeline gerekli dönüşümler yapılarak CBS ile üretilmiştir. Toplanan verilere ait bilgiler Tablo 8'de gösterilmiştir.

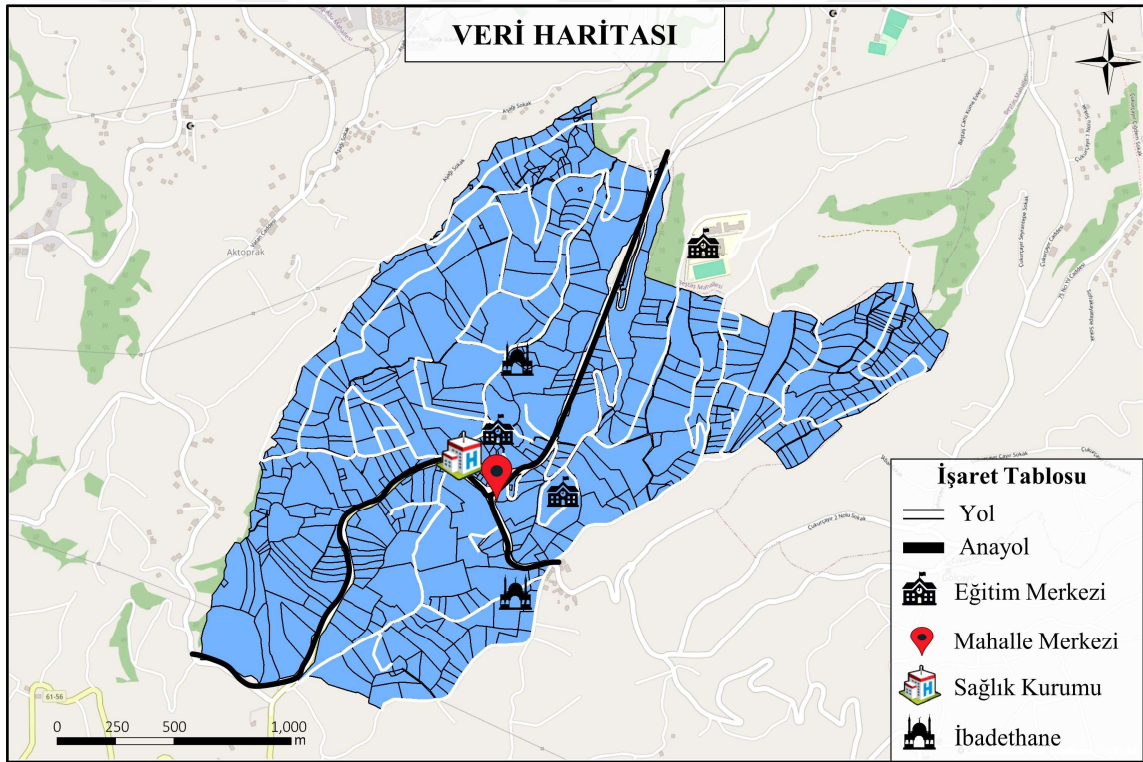
Tablo 8. Veri bilgileri

KULLANILAN VERİ	VERİ TİPİ	EDİNME ŞEKLİ	AÇIKLAMA
Kadastral Harita	Vektör	Temin	Trabzon Kadastro İl Müdürlüğü
Halihazır Harita	Vektör	Temin	Trabzon Ortahisar Belediyesi
Ulaşım Ağı	Vektör	Temin	Open Street Map
Arazi Örtüsü	Vektör	Temin	KTÜ GISLab
Geometrik Şekil	Vektör	Üretim	CBS
Eğim	Raster	Üretim	CBS
Bakı	Raster	Üretim	CBS
Manzara	Raster	Üretim	CBS

Elde edilen veriler arazi çalışmaları sonucunda doğrulanmış analiz aşamasına hazır hale getirilmiştir. Veriler toplandıkları halleri ile kriterleri ifade etmeye yeterli değildir. Dolayısıyla veriler üzerinde birtakım çalışmalar ve analizler yapmak gerekmektedir. İlerleyen aşamalarda her kritere ait verinin nasıl analiz edildiği detaylı olarak incelenecektir.

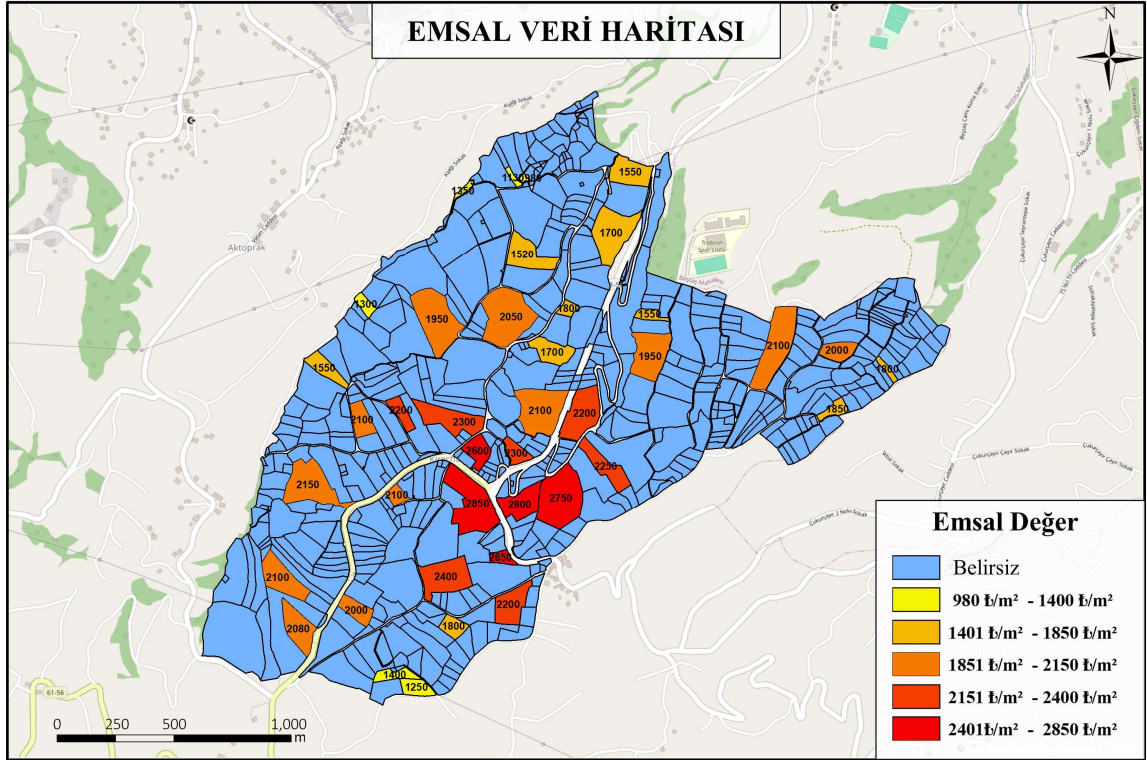
Çalışma bölgesi olan Trabzon ili, Ortahisar ilçesi, Kireçhane Mahallesi için toplamda 565 parsel değerlemeye alınmış bunlardan alanı 300 m² altında kalanlar genellikle bir yapıyı ifade ettiğinden çalışmadan çıkarılmıştır. Netice itibari ile 486 adet parsel ile bölgeye ait coğrafi veri tabanı oluşturulmuştur. Çalışma bölgesinde değer arttırıcı kriter olarak belirlenen 3 adet eğitim merkezi, 1 adet sağlık kurumu, 2 adet ibadethane, 1 adet merkez noktası vardır. Çalışma bölgesi veri haritası Şekil 8’de sunulmuştur.

Şekil 8. Veri haritası

Verilerin toplanmasını müteakip emsal nitelikte taşınmazlar ve satış değerleri tespit edilmiştir. Emsal, taşınmaz değerlendirme işlemlerinde değerlendirilecek taşınmazla benzer özellikler gösteren ve satışı değerlendirme tarihinden yakın geçmiş zamanda tamamlanmış taşınmazları ifade eden bir kavramdır. Emsal veriler kullanılan yere göre çeşitlilik göstermekle birlikte bu çalışma kapsamında fikir verici olarak kullanılmaktadır.

Emsal satış değerlerinin belirlenmesi aşamasında dikkat edilmesi gereken hususlar taşınmazın benzer konumsal, fiziksel ve çevresel özellikleri, kullanım türü, imar durumu şeklinde öne çıkmaktadır. Çalışma bölgesi bir mahalle ile sınırlı olmasından dolayı emsal parsellerin genellikle benzer niteliktedir. Küçük bir alan üzerinde toplu değerlendirme çalışması yapabilmek için yeterince emsal veri toplanmak sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yakın geçmişte satışı gerçekleşmiş emsallerin zamana bağlı ekonomik değişiklikleri ve piyasa koşulları dikkate alınarak çalışmaya dahil edilmesinin sorunu çözebileceği değerlendirilmiştir. Regresyon analizinin çalışması emsal verilerinin sayısı ve bölge üzerindeki dağılımı ile doğrudan ilişkili olmasından dolayı mümkün olduğu kadar fazla örneklem temin edilmeye çalışılmıştır. Örneklemeler üzerindeki ufak değişiklikler, sonucu doğrudan etkilediğinden çalışmanın en doğru sonuçları vermesi bakımından hassasiyetle veriler incelenmiş satış değerleri mevcut piyasa koşullarınca değerlendirilerek çalışmaya dahil edilmiştir. Mayıs 2023 ile Ekim 2023 tarihleri arasında yaklaşık 6 aylık bir süre ile veri toplama işlemi yapılmıştır. Veri toplama sürecinde, emlakçılardan ve mülk sahiplerinden yararlanılmış ayrıca emsal verilerin artması adına çeşitli emlak ilan sitelerinden faydalanılmıştır. Çalışma bölgesine homojen dağılmış 40 adet fikir verici nitelikte emsal taşınmaz bulunmuştur. Emsal veri haritası Şekil 9’da sunulmuştur.

Şekil 9. Emsal veri haritası

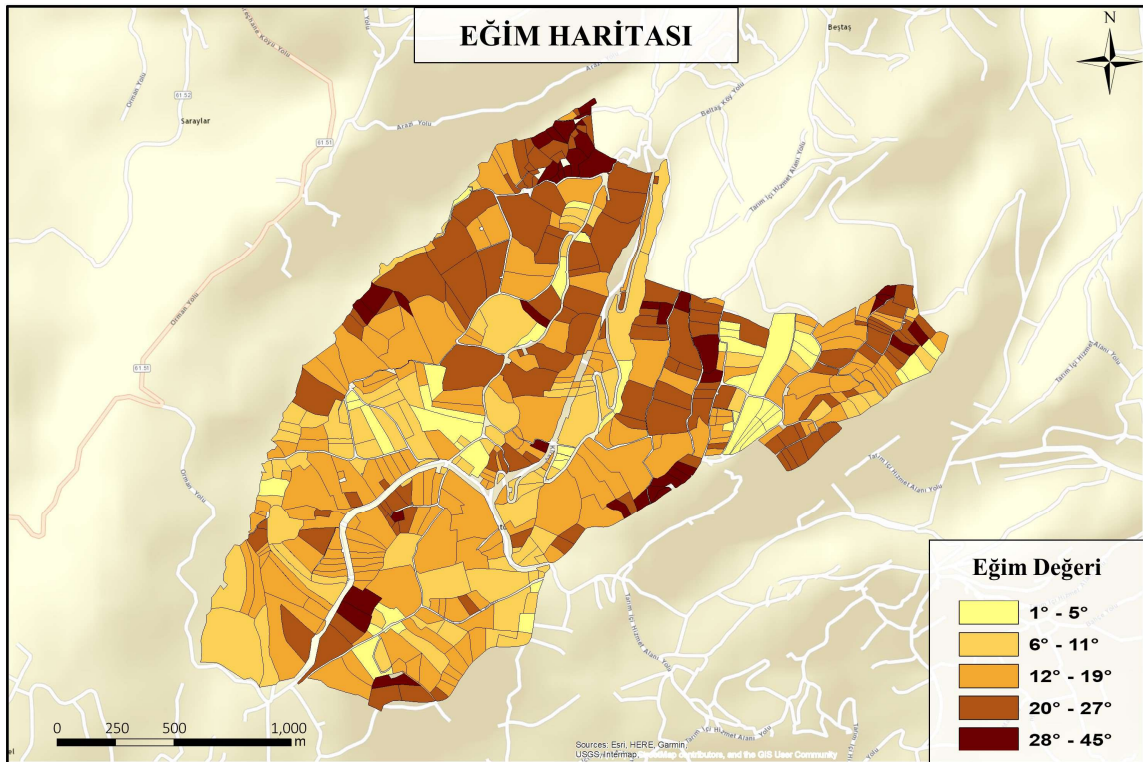
Emsal taşınmazlara ait birim değer, alan ve ID bilgileri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Emsal değerler

NU.	FID	ALAN (m ²)	EMSAL DEĞERLER (₺/m ²)
1	177	19.273	2.850 ₺
2	121	9.200	2.800 ₺
3	122	20.098	2.750 ₺
4	226	2.409	2.650 ₺
5	96	5.550	2.600 ₺
6	189	13.632	2.400 ₺
7	59	12.067	2.300 ₺
8	111	3.964	2.300 ₺
9	124	8.235	2.250 ₺
10	64	3.915	2.200 ₺
11	336	13.187	2.200 ₺
12	438	9.147	2.200 ₺
13	82	15.746	2.150 ₺
14	75	5.377	2.100 ₺
15	149	2.512	2.100 ₺
16	204	10.203	2100 ₺
17	294	17.218	2,100 ₺
18	341	16.574	2.100 ₺
19	207	8.912	2.080 ₺
20	49	20.559	2.050 ₺
21	169	5.003	2.000 ₺
22	376	4.913	2.000 ₺
23	236	18.179	1.950 ₺
24	356	13.059	1.950 ₺
25	422	3.008	1.850 ₺
26	323	2.083	1.800 ₺
27	406	1.548	1.800 ₺
28	436	3.956	1.800 ₺
29	320	15.443	1.700 ₺
30	347	7.249	1.700 ₺
31	241	5.554	1.550 ₺
32	354	2.475	1.550 ₺
33	458	8.797	1.550 ₺
34	42	10.138	1.520 ₺
35	452	3.657	1.400 ₺
36	228	1.162	1.350 ₺
37	257	2.477	1.300 ₺
38	450	4.285	1.250 ₺
39	22	1.018	1.130 ₺
40	21	492	980 ₺

Taşınmaz değerleri, alan ile birim ₺/m² değerinin çarpımı şeklinde ifade edilmektedir. Alan faktörünün denklemin zaten bir parçası olmasından dolayı analiz boyunca bağımlı değişken olarak taşınmaz değeri yerine birim ₺/m² değeri kullanılmıştır. Emsallerin belirlenmesi sürecince tutarsız ve aşırı değerlerden kaçınılmış ve analiz aşamasında kriterlerin çözümlenmesine kolaylık sağlayacak farklı özelliklerdeki emsallere ulaşmaya gayret edilmiştir. Emsallerin modeli ifade etmekteki başarıları bulgular aşamasında incelenecektir.

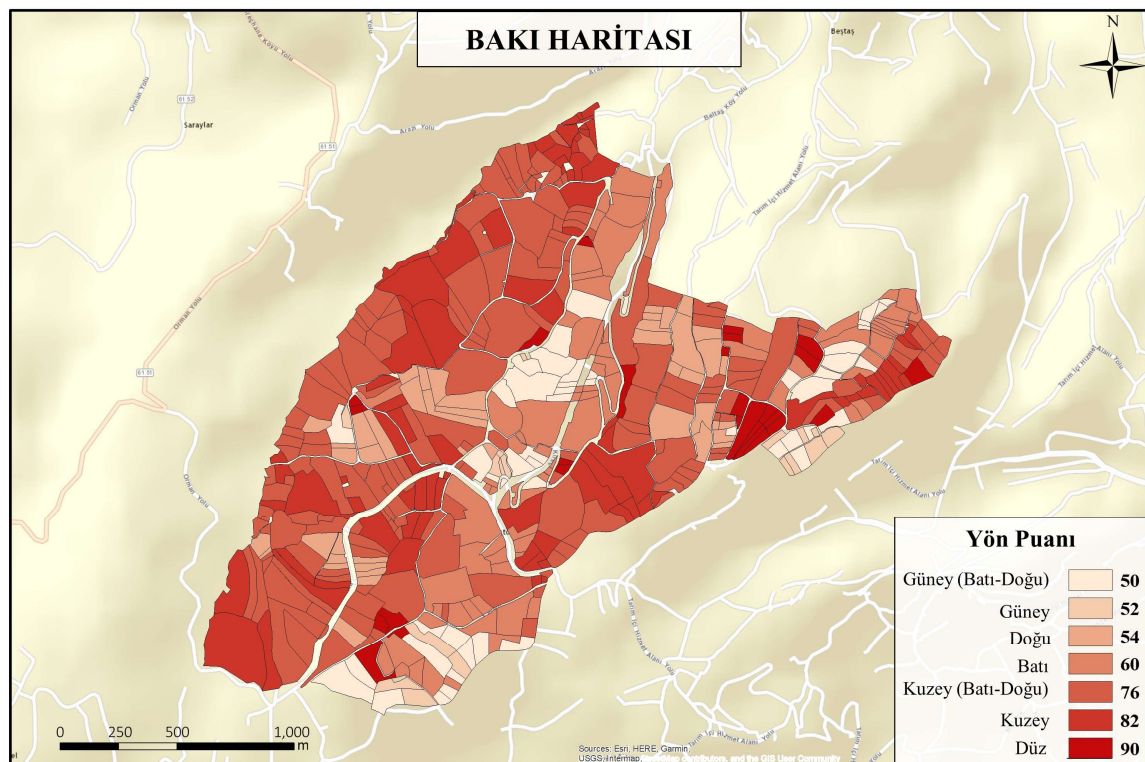
Verilerin analizi aşamasında, her bir kriter için CBS ortamında modellenme yapılmıştır. Kriterler arasında olan eğim ve bakı faktörlerini elde etmek için eşyükselti eğrilerini kullanarak CBS yardımı ile düzensiz üçgen ağ modeli oluşturulmuştur. Bu model yüzeyin CBS ortamında ifade edilmesini sağlamaktadır. Regresyon analizi, vektör veri ile çalıştırılmaktadır. Dolayısıyla raster verilerin dönüştürülmesi gerekmektedir. CBS destekli dönüşümler ile eğim bilgilerini içeren grid değerleri vektör veriye dönüştürülmüştür. Sonrasında parsel bilgilerini içeren katman ile katılma işlemi yapılmıştır. Bu süreçte yeniden sınıflandırma işlemine başvurulmamış ve her parsel için ayrı ayrı eğim değerleri oluşturulmuştur. Şekil 10'da görüldüğü üzere eğim haritasında görselleştirmek sağlamak adına eğim değerleri doğal sınıflandırma metoduna göre yeniden sınıflandırılıp sunulmuştur.

Şekil 10. Eğim haritası

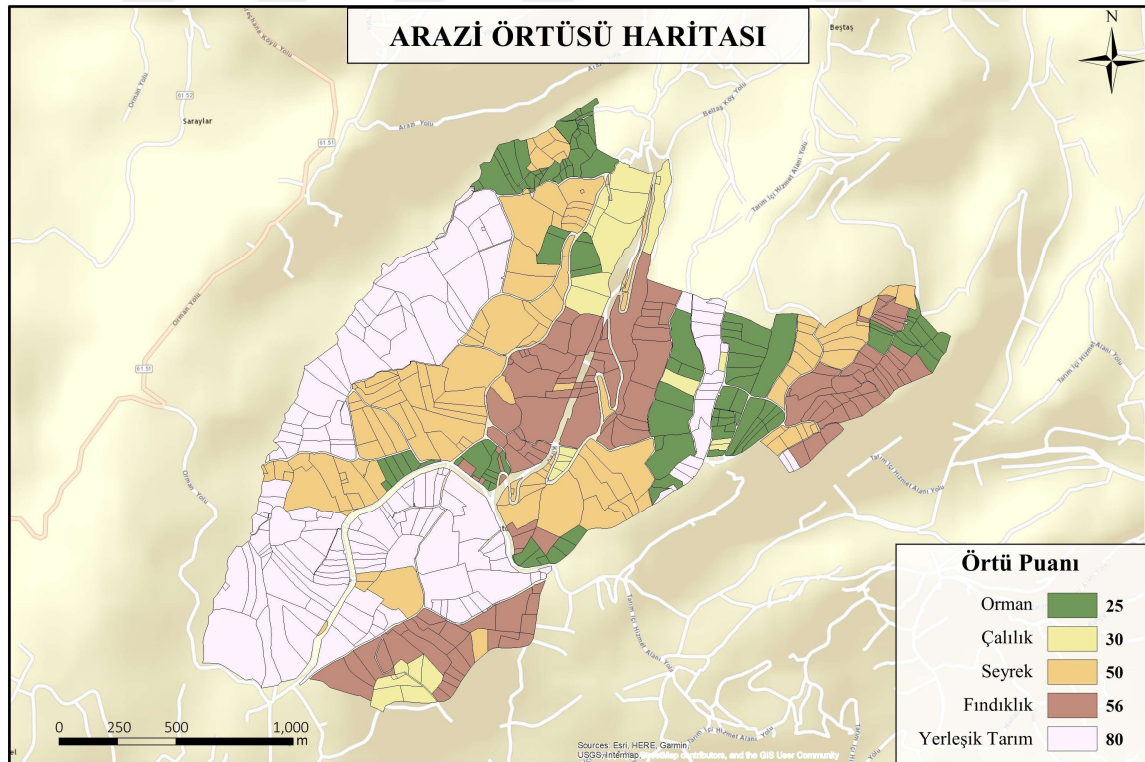

Bakı raster haritası analiz edilirken eğim haritasından farklı olmak üzere bazı süreçler izlenmektedir. Bunun sebebi bakı haritasının açı cinsinden ifade edilmesidir. Bakı faktörü derece arttıkça veya azaldıkça doğrusal olarak değere etki etmemektedir. Örneğin, kuzey ile saat yönünün tersinde yapılan 90°lik açı batıyı, 270° açı doğuyu ifade etmektedir. Dolayısıyla batının doğudan veya doğunun batıdan doğrusal şekilde daha değerli olduğu şeklinde yorum yapılamayacağından bakı kategorik bir veri şeklinde kullanılmıştır. Çalışma kapsamında zemin bakı yönünün değere etki edip etmediğini incelemek maksadıyla yönler Şekil 11’de görüldüğü üzere 100 üzerinden puanlar verilerek yeniden sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma bölgede yaşayan insanların ve değerlendirme uzmanlarının görüşü alınarak test edilmek amacıyla analize eklenmiştir. Yapılan irdelemelerde bakı faktörünün taşınmaz değerine etkisinde bazı öznel yorumların olduğu ve taşınmazın kullanım amacına göre değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Şöyle ki, tarımsal faaliyetler için kullanılan arsalarda güneşlenme süresinin arttığı düşüncesiyle güney yönü tercih edilirken, yerleşim amacıyla edinilen taşınmazlarda manzara faktörü için kuzeye bakı yönlü arsalar tercih edilebilmektedir. İlerleyen aşamalarda bakı kriterlerin model üzerindeki etkilerini irdelleyeceğiz.

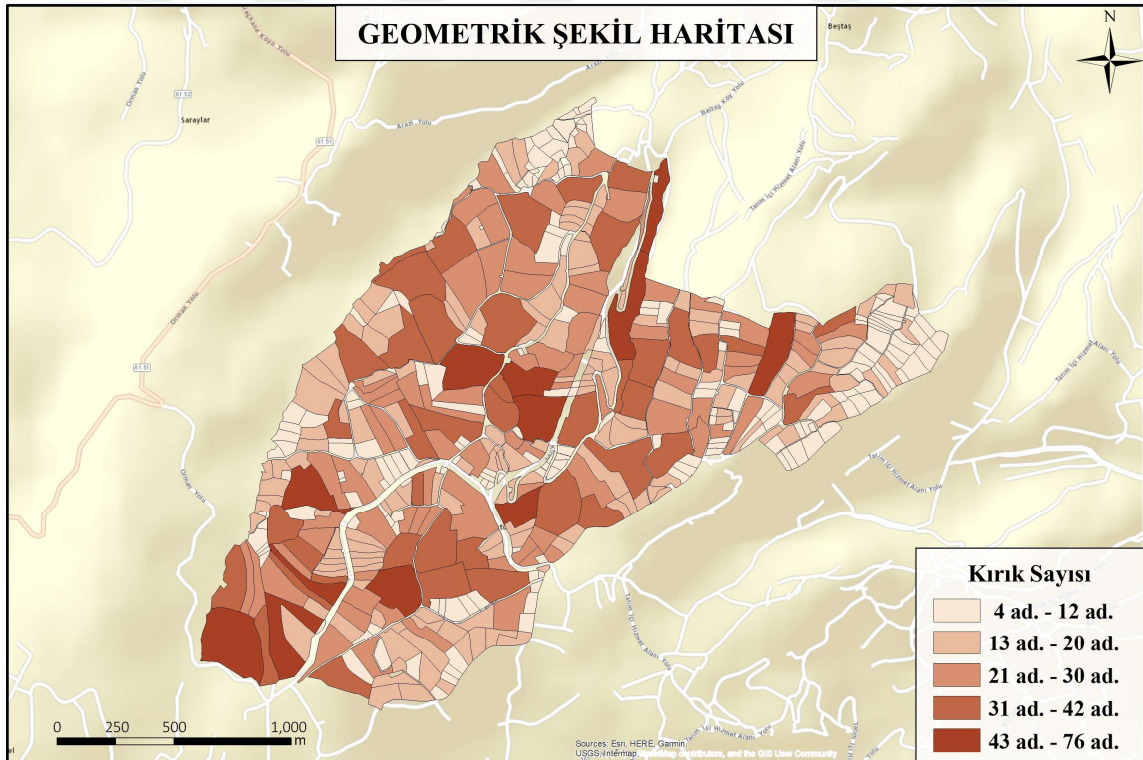
Şekil 11. Bakı haritası

Arsa üzerindeki bitki örtüsünün, değer üzerinde etkisi olup olmadığı varsa ne kadar olduğunun incelenmesi maksadıyla; arsalar fındıklık, orman, yerleşik tarım, seyrek, çalılık olarak sınıflandırılarak puanlanmıştır. Bu örtü tipleri taşınmazın bulunduğu coğrafi bölgeye, yüksekliğe, hava şartlarına göre farklılıklar gösterebilmektedir. Çalışmanın yapıldığı Trabzon ili, Ortahisar ilçesi, Kireçhane Mahallesi için arazi örtü tipleri incelenmiş ve yukarıda belirtilen sınıflar analiz için yeterli görülmüştür. Bakı haritasında olduğu gibi kategorik veri tipi şeklinde ele alınan arazi örtüsü kriteri regresyon analizinde irdelenebilmesi için yeniden sınıflandırılmıştır. Parsel katmanı içerisinde öznelilik alanı oluşturularak her bir arsa, arazi örtüsüne karşılık gelen puanı almıştır. Bakı kriteri ile benzer şekilde arazi örtüsüne gelen sayısal değerler arazi çalışması ve değerlendirme uzmanlarının görüşü alınarak test edilmek amacıyla analize eklenmiştir. Arazi örtüsü kriteri taşınmazın değeri açısından önemli olduğu varsayımı kuvvetlidir. Ancak çalışma alanında genellikle benzer nitelikte örtü bulunması regresyon aşamasında problem yaratabilmektedir. Bu olasılığa rağmen arazi örtüsü kriteri çalışma kapsamında irdelenmeye değer görülmüş ve veri analiz için hazır hale getirilmiştir. Oluşturulan arazi örtüsü haritası Şekil 12’de gösterilmiştir.

Şekil 12. Arazi örtüsü haritası

Arsa geometrik şekillerinin taşınmaz değeri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla parsel kırık sayıları üzerinden öznitelik veri girişi yapılmıştır. Burada kırık sayısı ile anlatılmak istenilen durum, bir parselin kaç noktadan meydana geldiğidir. Kırık sayısı artması ile parsel geometrisinin bozulabileceği varsayımı üzerine bu kriter regresyon analizine dahil edilmek istenmiştir. Analiz sonucunda ifade edilmek istenen düşünce, kriter ile değer korelasyon yönünün eksi çıkması şeklindedir. Şöyle ki, parsel ait kırık sayısı arttıkça değer düşmelidir. Ancak bu durum her zaman için geçerli değildir. Yapılan irdellemeler neticesinde, parsel geometrisinin sadece kırık sayısı ile ifade edilmesinin yanlış sonuçlar ortaya çıkarabileceği değerlendirilmiştir. Örneğin, geometrisi düzgün görünen bir parsel kadastro ekiplerince sık şekilde nokta atmak suretiyle oluşturulmuşsa istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Bu olasılığa rağmen çalışma bölgesinde yerinde yapılan gözlemler sonucunda kısmen tutarlı olduğu tespit edilen bu yöntem ile parsel geometrileri ifade edilmiş ve regresyon analizi ile incelenmeye hazır hale getirilmiştir. Herhangi bir sınıflandırma metodundan faydalanılmadan her parsel ait köşe kırık sayısı taşınmaz öznitelik verilerine eklenmiştir. Parsel kırık sayılarının 4 ile 76 arasında değerler aldığı tespit edilmiştir. Parsellere ait köşe kırık sayıları Şekil 13’de görüldüğü gibi haritalandırılmıştır.

Şekil 13. Geometrik şekil haritası

Şekil 14. Manzara haritası

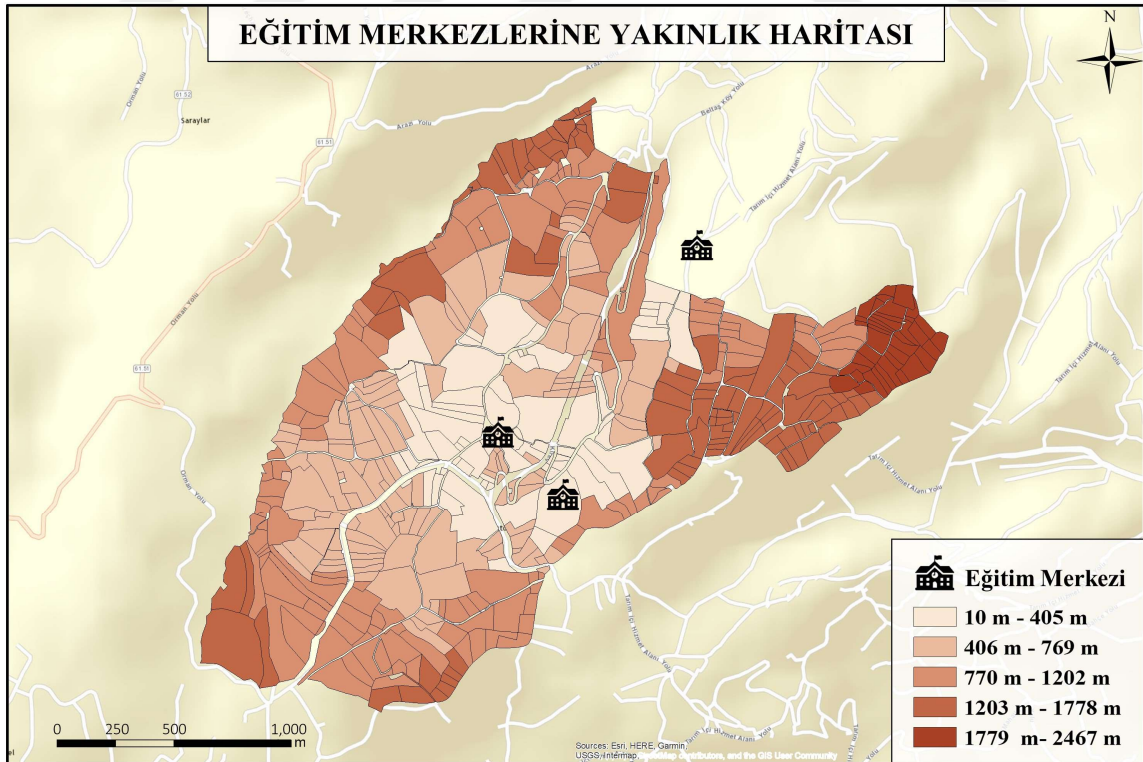
Manzara haritası oluşturulması aşamasında doğal sınıflandırma metodundan faydalanılarak yükseklik verisi 5 adet sınıf ile ifade edilmiştir. Harita incelendiğinde bölgenin en yüksek noktası 500 m, en alçak noktası ise 253 m olarak oluşmuştur. Bölgenin en yüksek noktası en manzaralı yer olarak kabul edilmiştir. Manzara kriterini belirlerken yükseklik yaklaşımının ele alınması değişkenlerin test edilmesi aşamasında detaylıca incelenmiş, istatistiksel çıkarımlar sunulmuştur.

Taşınmaz değerlendirme sürecinde cazibe noktalarına olan mesafeler tartışmasız etkili kriterler arasındadır. Çalışma bölgesinde cazibe noktası olarak değerlendirilebilecek yerler incelenmiş ve netice olarak eğitim merkezlerine, sağlık kurumuna, ibadethanelere, anayola ve mahalle merkezine olan yakınlıkların taşınmaz değerlerini etkileyebileceği sonucuna varılmıştır. Kriterler ile cazibe noktaları arasındaki mesafeler ağ analizi ile hesaplanmıştır. Ağ analizinde yol güzergahlarından topoloji kurularak her parselin orta noktasından belirlenen cazibe noktasına rota hesaplanmıştır. Rotalar metre cinsinden ifade edilmiştir. Belirlenen her rota için mesafeler taşınmaz öz niteliklerine yazdırılmıştır. Regresyon analizinde kullanılmak üzere taşınmaz öz nitelik katmanına birleştirme işlemi yapılmıştır.

Ağ analizi dışında tampon analizi ile de mesafeler elde edilebilmekte ancak bu çalışma için tutarsız sonuçlar ortaya çıkarabilmektedir. Ağ analizinde taşınmazdan cazibe noktasına yol ağı üzerinden ulaşılırken tampon analizinde ise öklid mesafesi şeklinde ulaşılmaktadır. Bu da hesaplanan mesafeler arasında farklılıklar oluşmasına yol açmaktadır. Günlük hayat şartları düşünüldüğünde ağ analizini kullanmanın daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayacağı açıktır. Ancak bazı durumlarda ağ analizi de yanıltıcı sonuçlar üretebilmektedir. Örneğin, bir taşınmaz ile cazibe noktası arasında öklid uzaklığı ile oldukça yakın görülürken yol ağı üzerinden hesaplanan mesafede fazlaca fark ortaya çıkabilmektedir. Bu durumda taşınmazın değerini cazibe noktasına olan mesafesi oranında düşük çıkmaktadır. Ancak genel durum itibarı ile mesafe hesaplamada en uygun yöntem ağ analizi olarak kabul edilmiştir. Yakınlık analizinde cazibe noktaları değerlendirildiği gibi cazip olmayan noktalarda değerlendirilmiştir. Bunlara örnek olarak ses ve koku kirliliği oluşturan noktalar gösterilebilir. Ancak çalışma bölgesi incelendiğinde böyle bir nokta gözlemlenememiştir. Cazibe noktaları ile taşınmaz değeri arasında eksi yönlü korelasyon oluşması beklenmektedir. Bu beklenti taşınmazın cazibe noktasından uzaklaştıkça değerinin düşmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu kapsamda, regresyon modelinde yakınlık analizi ile elde edilen kriterlerden artı yönlü korelasyon oluşturan olursa kriterin taşınmaz değerini yanlış etkilediği ve modelden çıkartılması gerektiği değerlendirilmektedir.

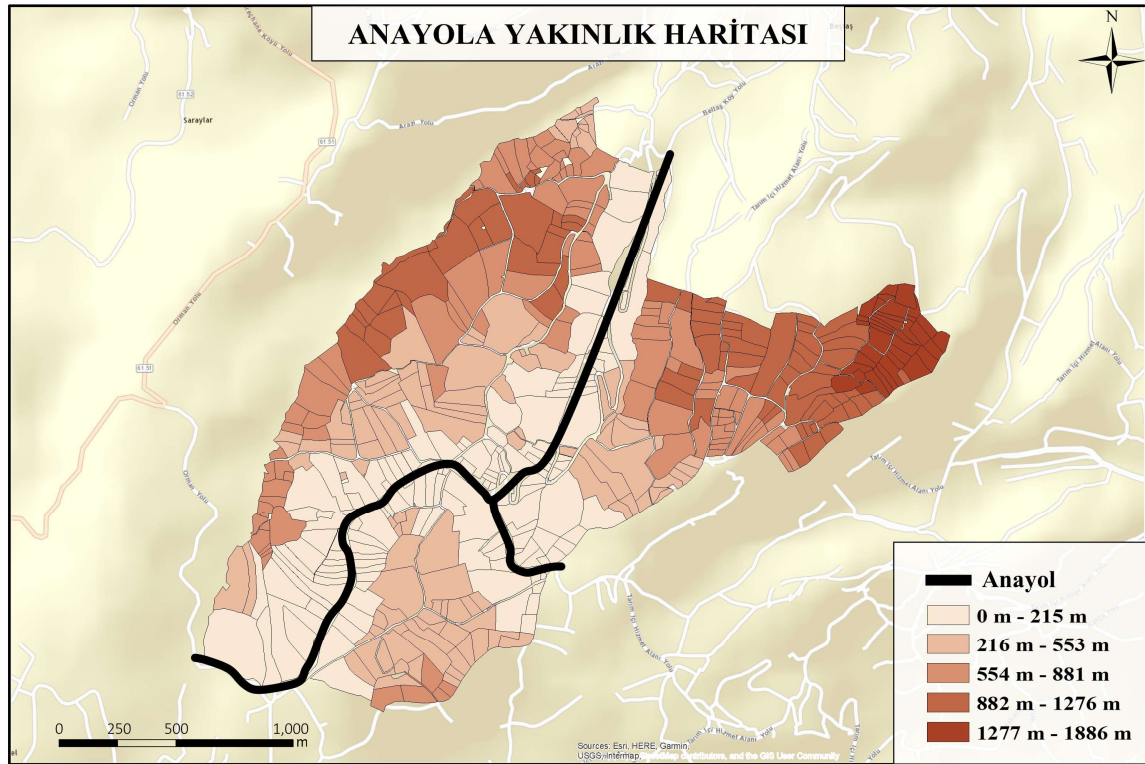
Ağ analizi ile parsel orta noktalarından cazibe noktalarına en kısa rotayı oluşturmak suretiyle hesaplanan mesafeler herhangi bir sınıflandırma işlemine girmeden doğrudan analiz edilmiştir. Böylelikle çalışmanın ifade gücü hassasiyeti arttırılmıştır. Bunun sebebini kriter seçimi aşamasında örneklerle irdelemiştik. Mesafe kriterlerine ait haritalar oluşturulurken, taşınmaz özniteliklerinde metre birimi ile ifade edilen rota mesafeleri kullanılmıştır. Görselleştirme sağlanabilmesi maksadıyla doğal sınıflandırma yöntemi kullanılmış, 5 adet sınıf görselleştirme için yeterli bulunmuştur. Doğal sınıflandırma metodunun kullanılmasının sebebi, doğal kırılma meydana gelen noktanın belirlenerek sınıflandırma işleminin bu noktalara göre yapılmasıdır. Harita oluşturulma ve görselleştirme aşamalarında oldukça yaygın kullanılan bir sınıflandırma metodudur.

Çalışma bölgesinde; ilk ve orta okul, özel kolej ve spor lisesi olmak üzere 3 adet eğitim merkezi bulunmaktadır. Taşınmazların bu eğitim merkezlerinden herhangi birine yakınlık durumuna göre değerinin değişip değişmediği, değişiyorsa kriter katsayısının ne olduğunu incelemek adına regresyon analizi için hazır hale getirilmiştir. Modelin çözümlenmesinde kolaylık sağlaması adına eğitim merkezlerinin tümünün değere aynı oranda etki ettiği varsayımı kabul edilmiştir. Yakınlık haritası Şekil 15’de sunulmuştur.

Şekil 15. Eğitim merkezlerine yakınlık haritası

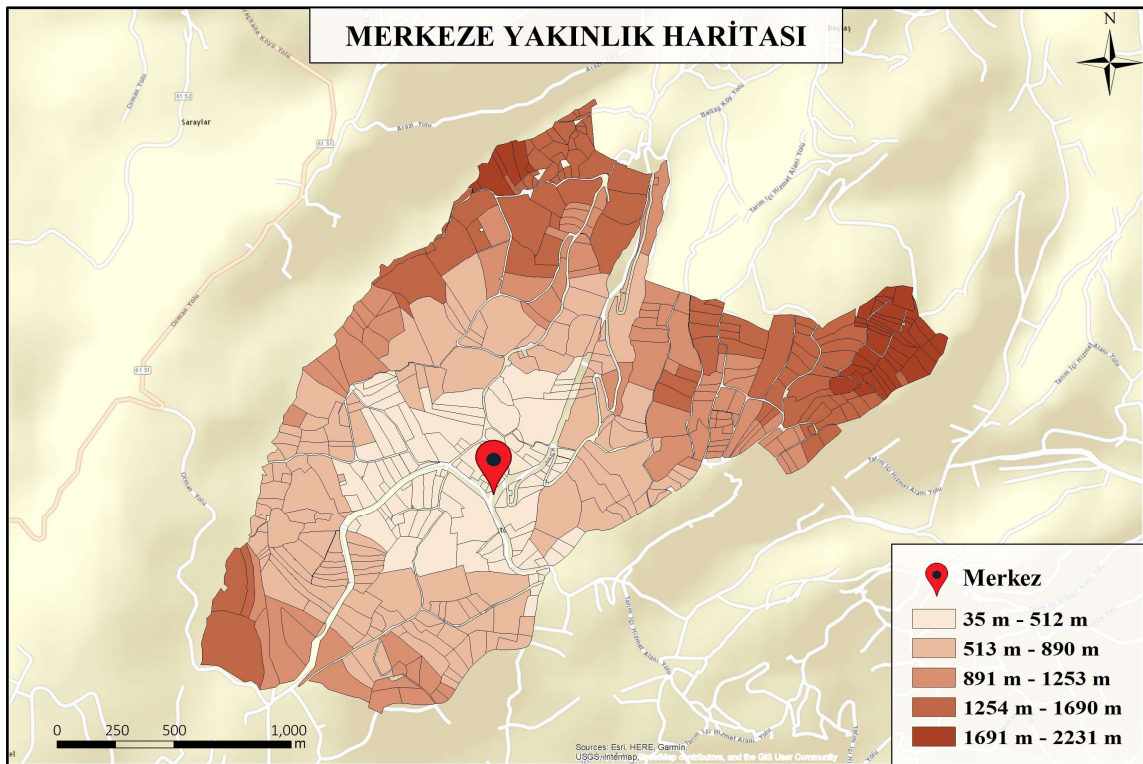
Çalışma bölgesindeki yollar incelendiğinde, diğer yollardan farklı olarak bölge standartlarının üzerinde bir yol bulunduğu gözlemlenmektedir. Kireçhane mahallesi, çevre mahallelere erişimde kavşak konumunda olduğundan böyle bir yol tesis edilmiştir. Bu anayolun etrafında bulunan parsellerin diğer mahallelere ve şehir merkezine daha rahat ulaşabileceği düşüncesi ile taşınmaz değerine olumlu etki edeceği varsayılmıştır. Bu varsayımı regresyon analizi ile değerlendirmek üzere anayola yakınlık verisi hazır hale getirilmiştir. Anayol güzergahının çalışma bölgesi içerisindeki konumu ve parsellerin anayola yakınlıklarına göre renklendirilmiş haritası Şekil 16'da sunulmuştur. Bölgede anayola en uzak parselin 1886 metre olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 16. Anayola yakınlık haritası

Anayola mesafe kriterinde, diğer mesafe kriterlerinden farklı olmak üzer birkaç işlem adımı izlenmiştir. Anayol katmanı çizgi tipinde ifade edildiğinden ağ analizinden kullanılabilmek üzere nokta tipine dönüştürülmüştür. Bu aşamada CBS yazılımı tarafından sunulan dönüşüm araç kutusundan faydalanılarak çizgi tipindeki yol verisi, nokta veri tipine dönüştürülmüştür. Böylelikle diğer mesafe kriterleri ile benzer olarak parsel orta noktalarından anayol katmanında bulunan en yakın noktaya yol ağı üzerinden ağ analizi gerçekleştirilerek metre cinsinde rotalar belirlenmiştir.

Doğu Karadeniz bölgesi geneli itibari ile dağınık yerleşimlerin görüldüğü bir coğrafyadır. Arazide yapılan gözlemler ve uydu fotoğrafları incelendiğinde, çalışma bölgesinde de aynı durumun geçerli olduğu görülmektedir. Ancak yine de bazı kümelenmelerin olduğu tespit edilmiştir. Merkez nokta, bu kümelenmelerin en sık olduğu, muhtarlık binası, mahalle pazarı, cazibe noktalarının ortak kestirimi ve anayol kavşak noktası gibi faktörler değerlendirilerek belirlenmiştir. Merkez noktanın çalışma bölgesine göre konumu ve parsellerin bu konuma olan metre cinsinden uzaklıkları gösteren renklendirilmiş harita Şekil 17’de sunulmuştur.

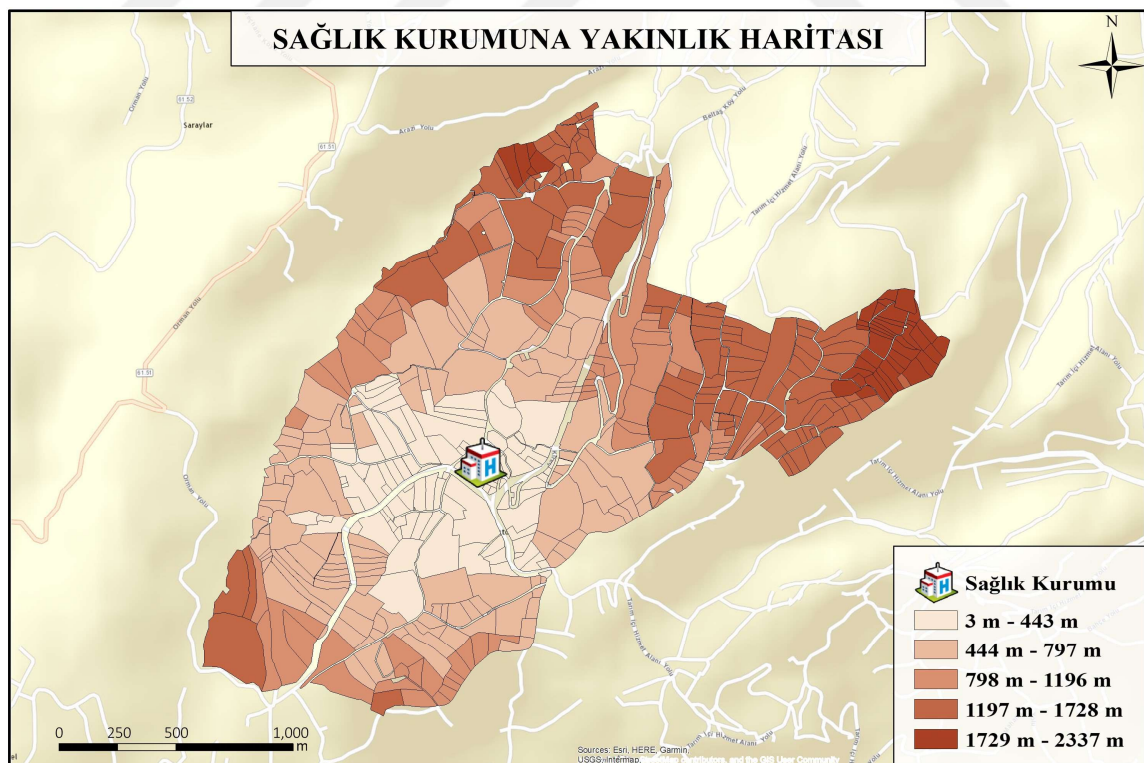

Şekil 17. Merkeze noktaya yakınlık haritası

Çalışma bölgesi küçük bir mahalleyi kapsadığından merkez kriteri tek bir nokta olarak ele alınmıştır. Bu durum çoklu doğrusallık oluşmasına sebep olabilmektedir. Çalışma bölgesinin daha büyük olduğu çalışmalarda, birkaç nokta şeklinde ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Merkez noktasına en uzak mesafede bulunan taşınmaz 2.231 metre uzaklıkta olduğu tespit edilmiştir. Yine diğer mesafeye dayalı değişkenler gibi merkez noktaya mesafe değişkeninin de değer ile eksi yönlü korelasyon oluşturması beklenmektedir. Böylelikle merkez noktaya olan mesafe azaldıkça taşınmaz değeri artmaktadır. Kriterin bu ifadeyi ortaya koyabilmesi regresyon analizi aşamasında irdelenecektir.

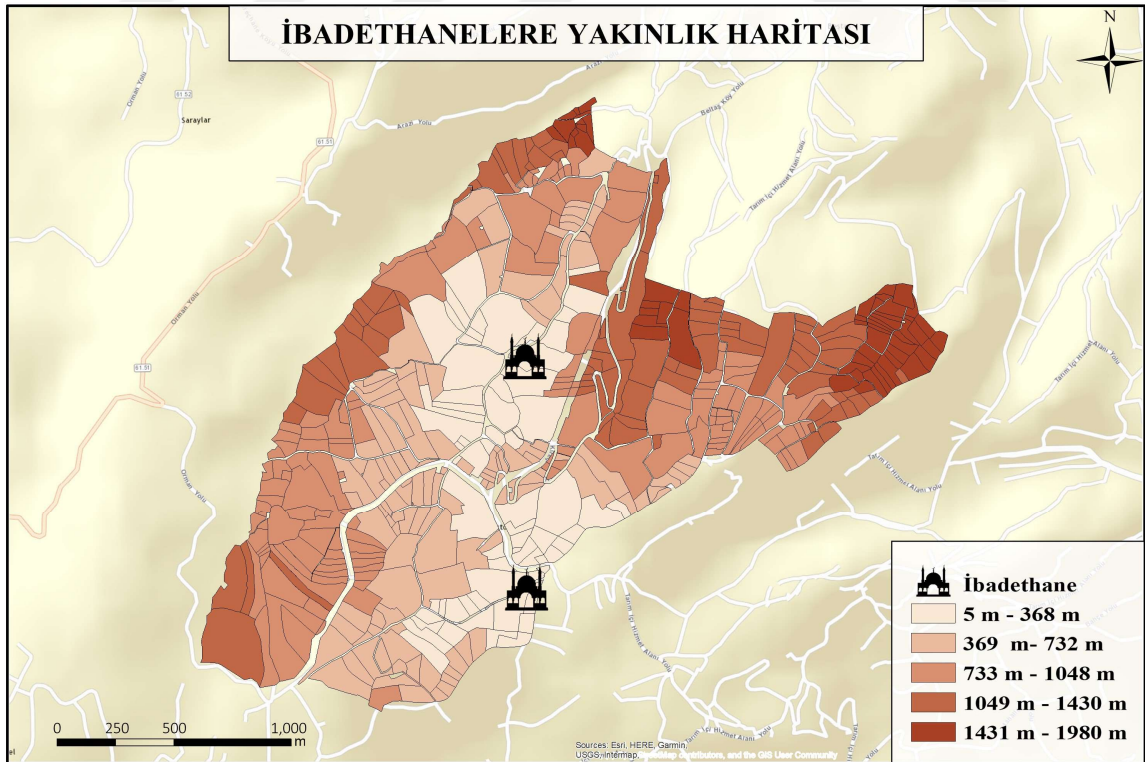
Sağlık hizmetleri sosyal bir devlet olmanın temel argümanı olup bireyleri sağlığa yönelik tehditlerden korumak amacıyla sunulan hizmetlerdir. Sağlık kurumları bu hizmetlerin sunulması adına faaliyet göstermekte ve sonuç olarak toplumun her türlü hastalıklardan ve yaralanmalardan korunarak sağlıklı yaşam sürmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, sağlık kurumları cazibe noktası olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu görüşün arsa nitelikli bir taşınmazın değerini ne oranda ifade edebildiği belirsizdir. Bu sebeple, sağlık kurumlarına yakın olan arsa nitelikli taşınmazların daha değerli olması gerektiği varsayımı regresyon analizinde test edilmek üzere hazırlanmıştır. Çalışma bölgesi incelendiğinde, sağlık kurumu ile merkez noktanın benzer konumlarda olduğu ve birer nokta olarak çalışmaya dahil edildiği tespit edilmiştir. Bu durum değişkenler arasında çoklu doğrusallık oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. İlerleyen aşamalarda regresyon analizi ile bu iki faktör arasında varsa çoklu doğrusallığın durumu incelenecektir. Sağlık kurumu ve taşınmazların bu cazibe noktasına olan mesafeleri renklendirilerek Şekil 18’de sunulmuştur. Harita incelendiğinde, mesafelerin doğal kırılma oluşturan 5 adet sınıftan oluştuğu ve sağlık kurumuna en uzak taşınmazın 2.237 metre mesafede olduğu görülmektedir.

Şekil 18. Sağlık kurumuna yakınlık haritası

İbadethane, bireylerin veya bir grubun dini faaliyetlerini icra edebilmesi amacıyla inşa edilmiş özel tasarımı yapılardır. Camiler ve kiliseler ibadet için inşa edilmiş yapılara örnektir. İbadethaneler sosyolojik yaşamın bir parçası olarak cazibe noktası kabul edilmektedir. Değerleme alanında yapılan çalışmalarda da ibadethanelerin taşınmaz değeri üzerinde etkisi olabileceği göstermektedir. Ancak daha önceden de bahsedildiği gibi taşınmaz niteliği, kullanım türü ve diğer birçok faktöre göre bu etki değişkenlik gösterebilmektedir. Dolayısıyla ibadethanelerin arsa nitelikli taşınmazların değeri üzerinde etkisi olup olmadığının regresyon analizi ile incelenmesi gerekmektedir.

Çalışma bölgesi incelendiğinde, faaliyet gösteren 2 adet cami olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, parsel orta noktalarından ibadethanelere olan mesafeler ağ analizi ile hesaplanmış, veri tabanına eklenerek regresyon analizi için hazır hale getirilmiştir. İbadethanelere olan mesafe ile değer arasında eksi yönlü korelasyon oluşması beklenmektedir. İbadethanelerin değeri artırma üzerindeki ifade gücü regresyon aracının analizleri sonucunda ortaya çıkacaktır. İbadethanelerin bölge üzerindeki konumu ve renklendirilmiş mesafe haritası Şekil 19'da sunulmuştur. Harita incelendiğinde ibadethanelere en uzak parselin 1.980 metre uzakta olduğu görülmüştür.

Şekil 19. İbadethanelere yakınlık haritası

3. BULGULAR

Bu bölümde, regresyon analizi ile arsa nitelikli taşınmazlar üzerinde etkili olan kriterleri kullanarak ifade gücü yüksek bir değerlendirme modeli geliştirmek için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. İlk aşamada literatür incelenerek çalışma bölgesi özelinde 10 adet kriter belirlenmiştir. Regresyon analizinin eğitilmesini sağlamak amacıyla çalışma bölgesi içerisinde 40 adet fikir verici nitelikte emsal taşınmaz değerine ulaşılmıştır. Kriterlere ait veriler, CBS ortamında hazırlanmasını müteakip belirlenen 10 adet kritere EKK yöntemine göre çalışan küresel regresyon analizi uygulanmıştır. Regresyon analizi sonucunda istatistiksel açıdan uyumsuz olan 5 adet kriter tespit edilmiştir. Kriterler üzerinde daha detaylı araştırma yapmak, anlamlı ve güvenilir sonuçlar üretmek ve ifade gücü en yüksek regresyon modelini elde etmek için keşifsel regresyon aracından faydalanılmıştır. Keşifsel regresyon aracı, kriterlerin istenilen istatistiksel sınırlar çerçevesinde indirgenmesine olanak sağlamıştır. Regresyon modelleri ve değişkenlerin korelasyon yönlerini incelenmiştir. İndirgenen kriterler üzerinde tekrardan analiz yapılarak detaylı üretilen istatistiksel sonuçlar yorumlanmıştır. İkinci aşamada ise belirlenen 5 adet kriter ile emsal taşınmazlar üzerinde CAR analizi gerçekleştirilerek değişkenlerin konumsal özelliklerini dikkate alan birtakım analizler yapılmış, model artıklarının dağılımı değerlendirilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. CAR analizi, küresel regresyon modelinden farklı olarak yerel regresyon denklemleri oluşturarak her parsel için ayrı model oluşturmaktadır. Küresel regresyon analizine göre modelin ifade gücü yükselse de tüm taşınmazların değerini tahmin etmekte doğrudan kullanılamamaktadır. Dolayısıyla küresel regresyon analizinden elde edilen regresyon modeli kullanılarak tüm taşınmaz değerleri tahmin edilmiş ve sonrasında CAR analizi kullanılarak tüm taşınmaz değerleri üzerinde tahmin iyileştirilmeleri yapılmıştır. Son olarak, çalışma bölgesindeki tüm taşınmazlar için %85,47 oranında bir ifade gücüne ulaşılmıştır. Elde edilen birim ₺/m² değerleri CBS desteği ile sınıflandırılarak birim değer haritası üretilmiş ve taşınmazların aldığı değerler harita üzerinden yorumlanmıştır. Ayrıca birim değerlerim parsel alanları ile çarpılması sonucu değer verileri elde edilmiş ve değer haritası üretilmiştir. Tüm işlemler, Intel® Core™ i5 CPU 2,53 GHz işlemcili, 4 GB RAM özellikli bir bilgisayar ortamında ArcMap 10.8 yazılımı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3.1. Regresyon Analizi ile Kriterlerin Test Edilmesi

Regresyon analizinin bu çalışma kapsamındaki temel amacı, arsa değerine etki eden kriterleri ve bu kriterlerin değere ne oranda etki ettiğinin belirlenmesidir. Ayrıca korelasyon yönü ile varsa çoklu doğrusallık oluşturan hatalı değişkenlerin belirlenmesidir. Oluşturulan regresyon modelleri incelenerek taşınmaz değerini en doğru şekilde ifade eden değişkenlerin seçimi yapılmaktadır. Bu kapsamda regresyon analizi ile değişkenlerin istatistiksel açıdan değerlendirilmesini sağlayan bir rapor elde edilmiştir. Bu raporun içeriği değişken katsayıları, korelasyon yönü, hata, t-testi, olasılık ve varyans enflasyon faktörü şeklindedir. Regresyon modeline ait istatistiksel bilgi Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Tüm kriterler için değişken modeli

Regresyon Analizi Değişken Modeli								
Değişken	Katsayı	Hata	T-İstatistiği	Olasılık	Güçlü_Hata	Güçlü-T	Güçlü-O	VIF
Kestirim	1563,11	419,5	3,73	0,000837*	363,337	4,30	0,000174*	-----
Geometri	3,402	3,86	0,88	0,38516	3,038	1,12	0,271988	2,26
Bakı	0,128	3,24	0,04	0,968833	2,623	0,05	0,961477	1,69
Egim	-14,720	4,32	-3,41	0,001953*	3,811	-3,86	0,000580*	1,27
Manzara	2,555	0,68	3,74	0,000814*	0,625	4,09	0,000312*	1,38
Eğitim	-0,342	0,13	-2,59	0,014853*	0,112	-3,06	0,004715*	3,44
Sağlık	0,120	0,16	0,73	0,469887	0,133	0,91	0,370909	6,65
İbadethane	-0,037	0,11	-0,33	0,741727	0,091	-0,41	0,685489	2,81
Anayol	-0,306	0,13	-2,34	0,026452*	0,098	-3,13	0,003980*	3,66
Merkez	-0,266	0,08	-3,29	0,002648*	0,080	-3,34	0,002336*	2,19
Arazi Örtüsü	1,885	2,04	0,92	0,363091	1,607	1,17	0,250302	1,49

Değişken katsayılarının önüne gelen (+) ve (-) işaretleri korelasyon yönünü ifade etmektedir. Regresyon denklemi düşünüldüğünde (+) yön değişken değeri arttıkça taşınmaz değerinin de artacağını ifade etmektedir. (-) yön ise değişken değeri arttıkça taşınmaz değerinin düşeceğini ifade etmektedir. Bu kapsamda, belirlenen 40 adet emsal taşınmaz üzerinde uygulanan regresyon analizi ile tüm kriterleri içeren değişken modeli oluşturulmuştur. Sonuç olarak bazı değişkenlerde korelasyon yönü hatası olduğu tespit

edilmiştir. Bunlar geometri ve sağlık kurumu değişkenleridir. Kriterler belirlerken genellikle korelasyon yönü hakkında tahmininde bulunmaktadır. Geometri değişkeni ile ifade edilmek istenen görüş, parsel kırık sayısının arttıkça taşınmaz değerinin düşmesi gerektiği yönündedir. Dolayısıyla geometri değişkeninin korelasyon yönü eksi olmalıdır. Oysa ki oluşturulan model incelendiğinde geometri değişkeni için korelasyon artı yönlüdür. Bu durumda geometri değişkeni ifade edilmek istenilen düşünceyi yansıtmamaktadır ve modelden çıkartılması gerekmektedir. Benzer şekilde sağlık kurumuna yakınlık değişkeni artı korelasyon yönü ile ifade edilmek istenilen düşüncenin aksini yansıtmaktadır. Bu durumda sağlık kurumuna yakınlık değişkeninin de modelden çıkartılması gerekmektedir.

Korelasyon yönünün hatalı olmasının birçok sebebi olabilmektedir. Bunlardan bazıları toplanan emsal veriler ile doğrudan alakalıdır. Bazıları ise kriterler arasında çoklu doğrusallık oluşmasından kaynaklanmaktadır. Çoklu doğrusallık kavramı iki veya daha fazla değişken arasında yüksek korelasyon oluşumundan meydana gelmektedir. Yüksek korelasyon iki değişkeninde aynı hikâyeyi anlattığı şeklinde yorumlanmaktadır. Örneğin, çalışma bölgesinde yakın konumlarda bulunan iki cazibe noktası regresyon analizince çözümlenemeyecek ve iki değişken arasında yüksek ilişki olduğu sonucuna varacaktır. Çoklu doğrusallık oluşan modellerde tahmin güvenilirliği bozulmaktadır. Bir modelde çoklu doğrusallık olduğu korelasyon yönünün beklenilenin aksine yönde gelmesi veya değişkenin yüksek katsayı alması beklenirken düşük katsayı alması ile fark edilebilmektedir. Bu yöntem kriterlerin bağımlı değişken üzerinde yaratacağı etki tahmin edilemediği durumlarda geçerli değildir. O halde, daha pratik ve güvenilir bir yöntem olarak VIF değerini incelenmek gerekmektedir.

VIF değeri, çoklu doğrusallık oluşturan bir regresyon katsayısı için tahmin varyansının ne kadar arttığını gözlemlenmekte ve büyük VIF değeri olan değişkenin modeli açıklamada fazlalık olduğu tespit etmektedir. VIF değerinin kabul sınırı hakkında yapılan araştırmalarda farklı sonuçların ele alındığı gözlemlenmiştir. Genellikle VIF değeri 7,5'dan büyük çıkan değişkenlerin modelden çıkartılması gerekmektedir. Ancak çalışma kapsamında VIF değerini daha düşük değerlerde tutmak amaçlanmıştır. Öyleyse değişkene ait VIF değeri mümkün oldukça az olan bir model oluşturulmalıdır. Modelin iyileştirilmesi adına 7,5'dan küçük olsa dahi bazı değişkenler çıkartılabilmektedir. Ancak her zaman için yüksek VIF değerinden başlayarak değişkenleri modelden çıkarmak uygun değildir. Değişkenler üzerinde denemeler yapmak gerekmektedir.

T-testi istatistiği, açıklayıcı değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelemektedir. T değeri, 0'a yakın olduğu durumlarda değişkenlerin taşınmaz değerini ifade etmeye yardımcı olmadığı çıkarımında bulunmaktadır. T-testi değeri en uygun modelin belirlenmesinde fikir vericidir. T değeri, 0'a yakın değişkenlerin modelden çıkartılması ile yüksek olasılıkla daha güvenilir sonuçlar üreten bir model geliştirilmektedir. Benzer şekilde Güçlü-T için p değeri 0'a yakın olduğunda açıklayıcı değişken taşınmaz değerini ifade etmeye yardımcı olmamaktadır.

Regresyon analizi ile değişkenlere ait Güçlü-O hipotezini incelemek mümkündür. Bu hipotez, değişkenlerin taşınmaz değerini ifade etmekte ne kadar anlamlı olduğu test edilir. Tüm değişkenleri içeren model incelendiğinde değişkenlerin taşınmaz değerini ifade edebilme güvenilirliği hipotez testinde $p < 0,05$ anlamlılık sınırının üzerinde çıkan değişkenler tespit edilmiştir. Bu durum çalışma güvenilirliği açısından istenilmeyen bir durumdur. Bu durumu ortadan kaldırmak amacıyla anlamsız değişkenlerin modelden çıkartılması gerekmektedir. Model içerisinde kalan değişkenlerin taşınmaz değerini tahmin etmede %95 oranında anlamlı olması sağlanmalıdır. Aksi halde oluşan sonuçlar güvenilir olmaz ve değerlendirme çalışmalarında kullanılamamaktadır. Tablo 11'de tüm kriterler için teşhis raporu incelendiğinde, tüm değişkenlere ait regresyon modelinden elde edilen istatistiksel test sonuçları hakkında bazı bilgilere ulaşılmaktadır.

Tablo 11. Tüm kriterler için teşhis raporu

Regresyon Analizi Teşhis Raporu			
Girdi Özellik	Emsal_Parsel	Bağımlı Değişken	Emsal_Degerler
Gözlem Sayısı	40	Akaike Bilgi Ölçütü	555,14
Çoklu R-Kare	0,8725	Düzeltilmiş R-Kare	0,8286
Ortal F- İstatistiği	19,85	Olasılık(>F),(11,553) def	0,000000*
Ortak Wald İstatistiği	459,39	Olasılık(>ki-kare),(11) def	0,000000*
Koenker İstatistiği	12,35	Olasılık(>ki-kare),(11) def	0,262643
Jarque-Bera İstatistiği	1,77	Olasılık(>ki-kare),(2) def	0,411224

Jarque-Bera İstatistiği, regresyon model artıklarının normal dağılımda olup olmadığını incelemektedir. Bu nedenle istatistiksel bakımdan anlamlı olması istenmeyen bir testtir. İstatistiksel olarak anlamlı olduğunda, oluşturulan model ön yargılı demektir. Bu kapsamda, oluşturulan modelin ön yargılı olmadığı ve arsa değerine etki eden yeterli açıklayıcı değişken olduğu ifade edilebilmektedir.

Düzeltilmiş R^2 değerinin 0 ile 1 arasında değer aldığını ve modelin ifade gücünü gösterdiği bilinmektedir. Bu test en iyi regresyon modelini oluşturma denemelerinde ilk bakılacak yerdir. Değer 1'e yaklaştıkça ve AIC değeri düştükçe iyi bir model elde edildiği sonucuna varılabilmektedir. Regresyon modelinde R^2 değeri için 0,8286 değerine ulaşılmış olup, bu sonuç açıklayıcı değişkenler tarafından arsa değerinin yaklaşık olarak %83 oranında ifade edilebildiğini göstermektedir.

Ortak F-İstatistiği ve Ortak Wald İstatistiği genel modelin istatistiksel önemini ifade etmektedir. Ancak yalnızca Koenker testi istatistiksel olarak anlamlı olduğu durumlarda güvenilirlerdir. Her iki test içinde sıfır hipotezi modeldeki açıklayıcı değişkenlerin etkili olmamasıdır. Koenker test değeri, $p < 0,01$ göre istatistiksel olarak anlamlı olduğunda modellenen ilişkilerin tutarlı olmadığı anlaşılmakta ve coğrafi ağırlıklı regresyon ile daha iyi sonuçlar elde edilebileceği anlaşılmaktadır. Bu modelde Koenker istatistiği anlamlı çıkmamış ve modellenen ilişkilerin tutarlı olduğu gözlemlenmiştir.

Yapılan regresyon analizi neticesinde, tüm değişkenleri içeren bir regresyon modeli ile taşınmazların değerinin tespit edilmesinin uygun olmayacağı görülmüştür. Dolayısıyla kriterlerden bazılarının modelden çıkartılması gerekmektedir. Bu aşamada devreye keşifsel regresyon aracı girmesi gerektiğinden daha önce bahsedilmişti. Keşifsel regresyon ile değişkenler arasından en uygun olanları belirlenebilmektedir.

3.2. Keşifsel Regresyon Analizi ile Kriterlerin İndirgenmesi

En doğru regresyon modelini belirlemek için genellikle birden fazla deneme yapmak gerekmektedir. Ancak bu aşamada CBS yazılımı bir kolaylık sağlamak ve keşifsel regresyon aracı ile istenilen hassasiyete uygun tüm modelleri incelemektedir. Böylelikle ayrı ayrı tüm kriter kombinasyonlarının değerlendirilmesine gerek kalmamaktadır. Keşifsel regresyon aracı, adımli regresyon analizinden farklı olarak ayrıntılı istatistiksel varsayımları ve gereksimleri karşılayan modelleri dikkate almaktadır.

Keşifsel regresyon aracı ile yazılım üzerinde oluşturulacak modele ait maksimum ve minimum değişken sayısı, maksimum VIF değeri sınırı ve minimum düzeltilmiş R^2 değeri gibi çeşitli düzenlemeler isteğe bağlı yapılabilmektedir. Bu araç yöntem olarak EKK yöntemini ve konumsal otokorelasyonu kullanmaktadır. İsteğe bağlı girdiler ile çalıştırılan keşif aracı istenilen eşik değerlerine ulaşan bir model bulduğunda devreye konumsal otokorelasyon test aracı girmektedir. Böylelikle tahminlerin normal dağılımda olup olmadığı

test edilebilmektedir. Taşınmaz değerlendirme çalışmalarında güçlü bir mekânsal yapı olduğundan modelde olduğu gibi çok sayıda mekânsal açıklayıcı değişken kullanmak gerekmektedir. Çalışma kapsamında bu değişkenler ağ analizi ile oluşturulan yakınlık değişkenleridir. Bu değişkenler regresyon modelinin konumsal otokorelasyon testini geçebilmesine olanak sağlamaktadır.

Keşifsel regresyon aracı ile oluşturmak istenilen modelin şartlarını belirleyerek analize başlanmaktadır. Bu şartlar; 10 adet kriterden en az 5 tanesinin kullanılması, model ifade gücü oranı olan R^2 değerinin minimum 0,70 olması, çoklu doğrusallığı ifade eden VIF değerinin maksimum 7,5 olması, Jargue-Bera testi p değeri 0,1 ve konumsal otokorelasyon testi p değeri 0,1 olması şeklinde belirlenmiştir. 40 adet emsal veri katmanı üzerinden bağımlı değişken olarak taşınmaz birim ₺/m² seçilmiş ve 10 adet kriter için keşifsel regresyon aracı çalıştırılmıştır. Belirtilen şartları sağlayan model kombinasyonları rapor halinde sunulmuştur. Bu modeller arasında taşınmaz değerini ifade etmeye en uygun olan çeşitli incelemeler sonucunda tespit edilmektedir. Tablo 12’de keşifsel regresyon analizi sonuç raporu incelendiğinde kriterler arasında belirlenen şartları sağlayan regresyon modelleri gözlemlenebilmektedir. Boş sütunlar, ait olduğu satırdaki değişkenin o regresyon modelinde bulunmadığını ifade etmektedir. Değişkenlere ait korelasyon yönleri model açısından önemli olduğundan parantez içerisinde (+,-) şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 12. Keşifsel regresyon raporu

Keşifsel Regresyon Analizi											
Keşif Nu.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Geometri		(+)	(+)		(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Bakı						(+)				(+)	(+)
Eğim	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Manzara	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Örtü				(+)	(+)		(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
Eğitim	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Sağlık							(+)		(+)	(+)	(+)
İbadethane								(+)	(-)		(-)
Merkez	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Anayol	(-)		(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
R²	0,84	0,81	0,84	0,84	0,84	0,84	0,84	0,84	0,83	0,83	0,83
VIF	1,72	1,82	1,85	1,82	1,93	2,02	4,37	2,26	6,54	4,47	6,65
AIC	540	547	541	543	544	545	547	547	551	551	555

Şartları sağlayan en uygun kriterler 1 numaralı keşifte belirtilmiştir. Değerlendirme aşamasında en yüksek R^2 değerine, en düşük VIF ve AIC değerine ulaşmak amaçlanmaktadır. 1 numaralı keşif incelendiğinde 5 değişken ile taşınmaz değerini %84 oranında açıklayabildiği, 1,72 VIF değeri ile değişkenler arasında minimum çoklu doğrusallık olduğu ve AIC değerinin minimum olduğu gözlemlenmiştir. Bu yöntem doğru kriterlerin belirlenmesi ve farklı durumlarda değişkenlerin davranışlarının incelenmesi bakımında faydalı sonuçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca kriter seçiminde diğer yöntemlere nazaran zaman kazandırmaktadır.

Modelden çıkartılması gereken kriterler için, neden model için uyumlu olmadığı yönünde birtakım incelemeler yapılmıştır. Yapılan incelemelerde, geometri kriteri taşınmaz değerini artı yönlü korelasyon ile etkilediği görülmüştür. Ancak çalışma kapsamında, parsel kırık sayısı arttıkça parselin geometrisinin bozulması dolayısıyla taşınmaz değerinin düşmesi beklenmektedir. Yani geometri kriterinin eksi yönlü korelasyon oluşturmasını beklenmektedir. Buradaki hata iki şekilde meydana gelmiş olabilir. Ya geometri kriterini destekleyecek nitelikte uygun kriterler belirlenememiş ve çoklu doğrusallık oluşmuş ya da parsel kırık sayısı tek başına parsel geometrisini ifade edememiştir.

Bakı kriteri incelendiğinde, güçlü olasılık $p < 0,05$ anlamlılık testinde başarısız olduğu görülmüş ve farklı modellerden farklı korelasyon yönü ile ifade edilmiştir. Dolayısıyla taşınmaz değer üzerinde kararlı bir etki göstermemiştir. Modelden çıkarılması uygun görülmüştür.

Arazi örtüsü kriteri incelendiğinde, güçlü olasılık $p < 0,05$ anlamlılık testinde başarısız olduğu görülmüş ve model dahil edilmesi ile düzeltilmiş R^2 değerinde bir değişikliğe yol açmamıştır. Aksine VIF değerinde bir miktar artışa sebep olmuştur. Dolayısıyla modelden çıkartılması uygun görülmüştür.

Sağlık kurumuna yakınlık kriteri incelendiğinde, güçlü olasılık $p < 0,05$ anlamlılık testinde başarısız olduğu ve VIF değerinin 6,65 olarak analiz edildiği görülmüştür. Ayrıca beklenenin tersine artı yönlü korelasyon oluşturmuştur. Yüksek VIF değeri anlamı sağlık kurumuna yakınlık kriteri ile aynı hikâyeyi anlatan başka bir kriter olduğudur. Çalışma bölgesine bakıldığında merkez nokta ile sağlık kurumunun birbirine çok yakın olduğu ve tek noktadan oluşmalarından kaynaklı çoklu doğrusallık oluşturmalarının kaçınılmaz olduğu tespit edilmiştir. Benzer konumlu iki cazibe noktası için regresyon analizi merkez nokta kriterini daha anlamlı bulmuş, dolayısıyla sağlık kurumuna yakınlık kriteri modelden çıkartılmıştır.

İbadethanelere yakınlık kriteri incelendiğinde, güçlü olasılık $p < 0,05$ anlamlılık testinde başarısız olduğu görülmüştür. Keşifsel regresyon aracı ile oluşturulan model kombinasyonlarında genellikle kendine yer bulamamıştır. Bunun sebebi olarak ibadethane kriteri eklenen modellerde ya uygun R^2 değeri elde edilememesi ya da yüksek VIF değerine ulaşması görülmektedir.

3.3. İndirgenmiş Kriterler ile Regresyon Modeli Oluşturulması

Yapılan tüm incelemeler neticesinde taşınmaz değerini ifade etmeye en uygun modelin eğim, manzara, eğitim, anayol, merkez kriterlerini içermesi gerektiği tespit edilmiştir. Böylelikle çalışma bölgesi içerisindeki bir taşınmazın değeri yaklaşık olarak %84 oranında ifade edilebilmiştir. Aynı zamanda keşifsel regresyon aracı sonuçlarına göre bu kriterler arasında diğer modellere göre minimum çoklu doğrusallık olduğu görülmüştür. Böylelikle kriter analizi tamamlanmış olup belirlenen kriterle tekrardan regresyon analizi uygulayarak değişkenlere ait katsayılar ve detaylı istatistiksel veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13. İndirgenmiş kriterler için değişken modeli

Regresyon Analizi Değişken Modeli								
Değişken	Katsayı	Hata	T-İstatistiği	Olasılık	Güçlü_Hata	Güçlü-T	Güçlü-O	VIF
Kestirim	1877,38	255,03	7,36	0,000000*	237,78	7,90	0,000000*	-----
Eğim	-15,49	3,97	-3,90	0,000429*	3,48	-4,46	0,000085*	1,15
Manzara	2,44	0,61	4,03	0,000294*	0,56	4,37	0,000111*	1,15
Eğitim	-0,31	0,09	-3,38	0,001811*	0,08	-3,78	0,000607*	1,72
Anayol	-0,30	0,08	-3,76	0,000639*	0,08	-3,65	0,000874*	1,40
Merkez	-0,28	0,06	-4,40	0,000100*	0,07	-4,26	0,000150*	1,44

Keşifsel regresyon ile belirlenen kriterler neticesinde istatistiksel olarak anlamlı, düşük VIF değerli bir model ortaya çıkarılmıştır. VIF değerleri incelendiğinde 1,15 ile 1,72 değerleri arasında makul bir seviye olduğu görülmüştür. Böylelikle taşınmaz değerini oluşturacak modelde aynı hikâyeyi anlatan ve çoklu doğrusallık oluşturan değişkenlerin kullanılmadığı anlaşılmıştır. Benzer şekilde olasılık ve güçlü olasılık %95’lik bir güven

düzeyi için 0,05'ten küçük bir p değeri ile istatistiksel olarak anlamlı bir modeli ifade etmiştir. T-testi istatistik değerleri ile açıklayıcı değişkenin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını incelenmiş, açıklayıcı değişkenlerin taşınmaz değerini ifade etmeye yardımcı olduğu tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı olasılıkların yanında yıldız işareti (*) kullanılmaktadır. Olasılık testleri değişkenlerin taşınmaz değerinin ifadeye etmeye yardımcı olduğunu göstermiştir. Katsayılar, ait olduğu değişkendeki bir birim değişikliğin bağımlı değişkenin ne kadar değişeceğinin tahmin edilmesine yararmaktadır. Değişken katsayıları incelendiğinde, korelasyon yönleri ile alakalı bir problemle karşılaşılmamıştır. Katsayılar arasındaki aşırı farklar değişkenlerin aynı birim cinsinden olmamasından kaynaklanmaktadır. Örneğin, eğitim değişkeni maksimum 45 değerini alırken mesafe kriterleri 2500 gibi bir değer alabilmektedir. Mesafe değişkenleri aynı metre birim cinsinden olduğundan dolayı benzer katsayılar aldığı gözlemlenmektedir. Dolayısıyla bu katsayıları doğrudan değişkenin model üzerindeki ağırlığı olarak düşünmemek gerekmektedir. Ancak yine de içlerinde bu bilgiyi de barındırdığı unutulmamalıdır.

Tablo 14. İndirgenmiş kriterler için teşhis raporu

Regresyon Analizi Teşhis Raporu			
Girdi Özellik	Emsal_Parsel	Bağımlı Değişken	Emsal_Degerler
Gözlem Sayısı	40	Akaike Bilgi Ölçütü	540,92
Çoklu R-Kare	0,8597	Düzeltilmiş R-Kare	0,8391
Ortal F-İstatistiği	41,66	Olasılık(>F),(11,553) def	0,000000*
Ortak Wald İstatistiği	274,79	Olasılık(>ki-kare),(11) def	0,000000*
Koenker İstatistiği	8,46	Olasılık(>ki-kare),(11) def	0,132323
Jarque-Bera İstatistiği	2,02	Olasılık(>ki-kare),(2) def	0,363249

Tablo 14'deki veriler incelendiğinde, daha önceden belirtilen istatistiksel esaslara uygun sonuçlar elde edilmiştir. Ortak F-İstatistiği ve Ortak Wald İstatistiği testi anlamlı sonuçlar üreterek açıklayıcı değişkenlerin taşınmaz değerini etkili şekilde ifade edebildiğini ortaya koymuştur. Ancak Koenker istatistiği değeri anlamlı çıkmadığından bu sonuçlar güvenilir değildir. Koenker testi ise istatistiksel olarak anlamlı çıkmayarak modellenen ilişkilerin tutarlı olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Jarque-Bera İstatistiği testi

istatistiksel olarak anlamlı çıkmamış, model artıklarının normal dağılımda olduğunu ve bu sebeple modelin ön yargılı olmadığını göstermiştir. AIC değeri oluşturulan regresyon modellerini karşılaştırmak için kullanılan yöntemlerden biridir. AIC değeri küçüldükçe daha iyi model elde edildiği anlaşılır. Karşılaştırılan regresyon modelleri arasında en düşük AIC değerine ulaşmıştır. Çoklu R^2 değeri genellikle düzeltilmiş R^2 değerinden fazla çıkmaktadır. Ancak düzeltilmiş R^2 model karmaşıklığını yansıttığından model performansını ölçmede daha doğru bir ölçüttür. Model performansı düzeltilmiş R^2 değerine göre %83,91 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Coğrafi Ağırlık Regresyon Analizi ile Kriterlerin Test Edilmesi

Regresyon analizi ile taşınmaz değerine etki eden kriter ve bu kriterler ait katsayılar yapılan çalışmalar sonucunda netleştirilmiştir. Aynı kriterler CAR analizi ile irdelenerek konumsal farklılıkların model ifade gücüne ne oranda etki ettiği tespit edilmek istenmiştir. İlk bölümde belirtildiği üzere CAR analizi yerel bir regresyon analizidir. Her taşınmaz için bir regresyon doğrusu oluşturulmuştur. Dolayısıyla taşınmazın çalışma bölgesi içerisindeki konumu model tarafından dikkate alınmaktadır. CAR analizine başlamadan önce küresel regresyon analizi ile taşınmaz değerine etki eden kriterlerin belirlenmesi gerekmektedir. CAR analizinin uygulanışı aşamasında belirlenen 5 adet kriter açıklayıcı değişken olarak değerlendirilmiştir. Emsal taşınmaz değerleri bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda modelin istatistiksel olarak değerlendirilebilmesini sağlayan sonuçlar Tablo 15’de sunulmuştur.

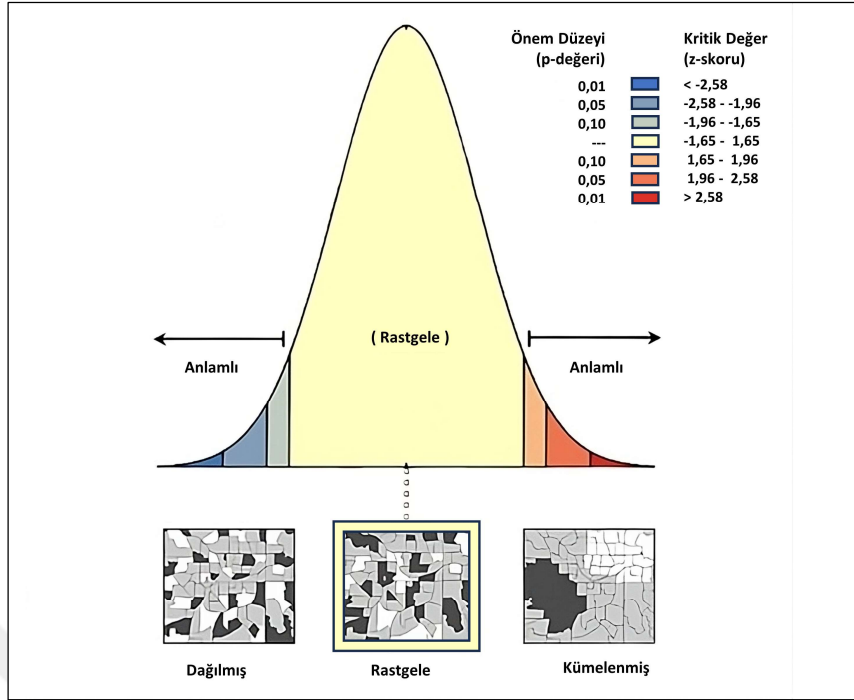
Tablo 15. CAR sonuç raporu

KAVRAM	DEĞİŞKEN
Bant Genişliği	1457,71
Artık Kare	942349,97
Etkin Sayı	8,54
Sigma	173,09
AIC	538,28
R^2	0,8828
Düzeltilmiş R^2	0,8547

Taşınmaz değerlendirme çalışması konumsal birtakım parametreler içerdiğinden CAR ile daha iyi sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Koenker değeri anlamlı çıkmasa da sonuçlarda iyileştirme olup olmadığının gözlemlenebilmesi için analiz sonuçları incelenmiştir. Tablo 15'deki veriler incelendiğinde; bant genişliği kavramı, her yerel tahmin için komşuların sayısını ifade etmektedir. Artık kare kavramı, model artıklarının karelerinin toplamını ifade etmektedir. Bu ölçü ne kadar küçük olursa CAR modelinin gözlemlenen verilere uyumu o kadar iyi olmaktadır. Etkin sayı kavramı, uygun değerlerin varyansı ile katsayı tahminindeki sapma arasındaki dengeyi yansıtmaktadır. Sigma kavramı, normalleştirilmiş artık kareler toplamının kareköküdür. Bu artıklar için tahmini standart sapmadır. Sigma değeri küçük tercih edilmekte ve AIC değerinin hesaplanmasında kullanılmaktadır. AIC değeri bir performans ölçütüdür. Farklı regresyon modellerinin karşılaştırılmasına kullanılan bir kavramdır. Daha düşük AIC değerine sahip bir model gözlemlenen verilere daha iyi uyum sağlamaktadır. Ayrıca küresel regresyon modeli ile CAR modelinin karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. Küresel regresyon analizinde 540,92 olarak hesaplanan AIC değeri, CAR analizinde 538,28 olarak hesaplanmış, bir miktar iyileştirme olduğu görülmüştür. Ayrıca modelin ifade gücünü gösteren düzeltilmiş R^2 değerinde yaklaşık %1,56 oranında iyileştirme olduğu gözlemlenmiştir.

CAR analizi ile oluşturulan modelin uygunluğunun incelenmesinde bir diğer yöntem olarak konumsal otokorelasyon testi uygulanmıştır. Bu test ile açıklayıcı değişkenlerin katsayıları belirlenirken oluşan hatalar incelenir. Analiz kapsamında bu hatalar model artıkları olarak ifade edilmektedir. Oluşturulan model ile güvenilir sonuçlar üretebilmesi için artıkların birbirinden bağımsız oluşması, otokorelasyon oluşturmaması beklenmektedir. Bu kapsamda ArcGIS yazılımından faydalanılarak CAR analizi sonucunda elde edilen model artık değerlerine Moran's otokorelasyon testi yapılmış, test sonucunda veriler yorumlanmıştır. Konumsal otokorelasyon aracı model artıklarında çalıştırıldığında ve rastgele bir konumsal desen bulunduğunda düzgün bir şekilde belirlenmiş bir modele sahip olduğu yorumlanmaktadır.

Şekil 20. Modele ait artıkların otokorelasyon sonucu

Şekil 20 incelendiğinde regresyon artıklarının çalışma bölgesine dağılmış veya kümelenmiş değil rastgele desen oluşturduğu tespit edilmiştir. Moran's Index değeri artı olduğunda artıkların kümelenme eğilimde, eksi olduğunda ise dağılma eğiliminde olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Z-skoru ve p-değeri istatistiksel anlamlılığın ölçüleridir. Z-skoru istatistiksel olarak anlamlı değildir, bu nedenle tam mekânsal rastgelelik sıfır hipotezi kabul edilmektedir. Bu durum iyi bir haberdır. Artıklarda, kümeleme veya dağılma olduğunda, modelde hala açıklayıcı değişkenlerin eksik olduğu ve sonuçlara güvenilmeyeceği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, oluşturulan modelin güvenilirliği test edilmiş ve test sonuçları güvenilir olarak değerlendirilmiştir.

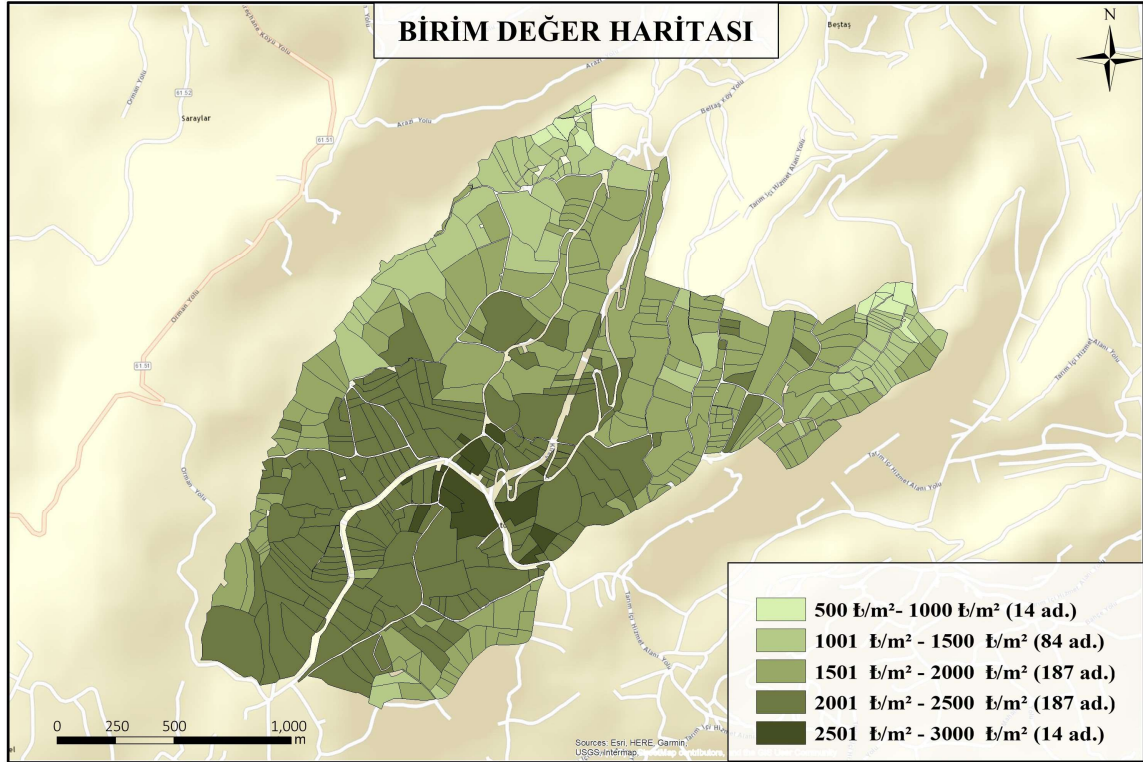
CAR ile her taşınmaz bireysel olarak konumsal özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Dolayısıyla değişkenlere verilen katsayılar regresyon analizinin aksine toplu değil bireyseldir. Aynı değişkene ait katsayılar farklı taşınmazlar için değişkenlik göstermektedir. Bir formül ile tüm taşınmazlara değer vermek mümkün değildir. Çünkü katsayılar sabit değildir. Bu tez çalışması kapsamında amacımız regresyon analizi ile oluşan değişken katsayılarını kullanarak bölgedeki tüm taşınmazların değerini tespit etmek olduğundan CAR analizini sadece sonucu iyileştirmek ve istatistiksel açıdan değerlendirmek maksadıyla kullanılmaktadır.

3.5. Değer Haritalarının Üretilmesi

Yapılan tüm analizler neticesinde değişkenlere ait regresyon modeli oluşturulmuş ve model tüm istatistiksel testlerden başarılı şekilde geçmiştir. Değer haritası oluşturma aşamasında öncelikle regresyon analizi çalışmalarında bağımlı değişkeni ifade eden birim ₺/m² değer haritası oluşturulmuştur. Birim değer haritası ile değişkenlerin konumsal davranışları daha iyi gözlemlenebilmektedir. Birim değer haritası üretiminde değişkenlere ait katsayılar kullanılarak regresyon formülü oluşturulmuştur. Bu formüle göre tüm değişkenler ait olduğu değişken katsayısı ile çarpılıp toplanmıştır. Böylelikle çalışma bölgesindeki her taşınmaz için birim ₺/m² değerine ulaşılmıştır. Regresyon modeline uygun olarak 5 değişkenden oluşan regresyon formülü (5) eşitliğindeki gibidir.

$$Y_{\text{değer}} = \beta_0 + \beta_{\text{eğim}} * X_{\text{eğim}} + \beta_{\text{manzara}} * X_{\text{manzara}} + \beta_{\text{eğitim}} * X_{\text{eğitim}} + \beta_{\text{merkez}} * X_{\text{merkez}} + \beta_{\text{anayol}} * X_{\text{anayol}} + \varepsilon \quad (5)$$

Öncelikle ArcGIS yazılımından faydalanılarak taşınmaz öz niteliklerinde yeni bir alan oluşturulmuştur. Hesaplama aracı ile regresyon denklemi tüm taşınmazlara uygulanmıştır. Oluşturulan yeni alan taşınmaz birim ₺/m² değerini ifade etmektedir. CAR ile bu yeni alan test edilmiştir. Bağımlı değişken olarak birim ₺/m² değerleri, açıklayıcı değişken olarak ise belirlenen 5 adet kriter seçilmiştir. Analiz sonucunda birim ₺/m² değerlerinde küçük miktarlarda düzeltmeler olduğu görülmüştür. Düzeltmelerin beklenenden küçük miktarlarda olması değerlerin zaten bir regresyon formülü ile oluşturulmasından kaynaklanmaktadır. Düzeltmeler ise taşınmazlar arasındaki konumsal farklılıklardan meydana gelmektedir. CAR yöntemi ile veriler üzerindeki tanımlayıcı istatistikler incelenmiş, konumsal ilişkiler modellenmiş, model artıkların bölgeye rastgele dağılımı kontrol edilmiştir. Son aşamada elde edilen iyileştirilmiş değerler öz niteliklere eklenmiştir. Gösterim ayarlarından taşınmaz katmanı içerisindeki düzeltilmiş birim ₺/m² verisi seçilerek harita gösterimini sadeleştirmek amacıyla sınıflandırma işlemi uygulanmıştır. Sınıflandırma aşamasında doğal kırılma noktalarına yakın olmak üzere manuel sınıflandırma yöntemi tercih edilmiştir. Yazılımın sunduğu imkânlardan faydalanılarak gerekli görselleştirme ve lejant ayarları yapılarak harita çıktısı alınmış, tüm bu aşamalarda CBS'nin faydaları oldukça fazla görülmüştür. Üretilen birim değer haritası Şekil 21'de sunulmuştur.

Şekil 21. Birim değer haritası

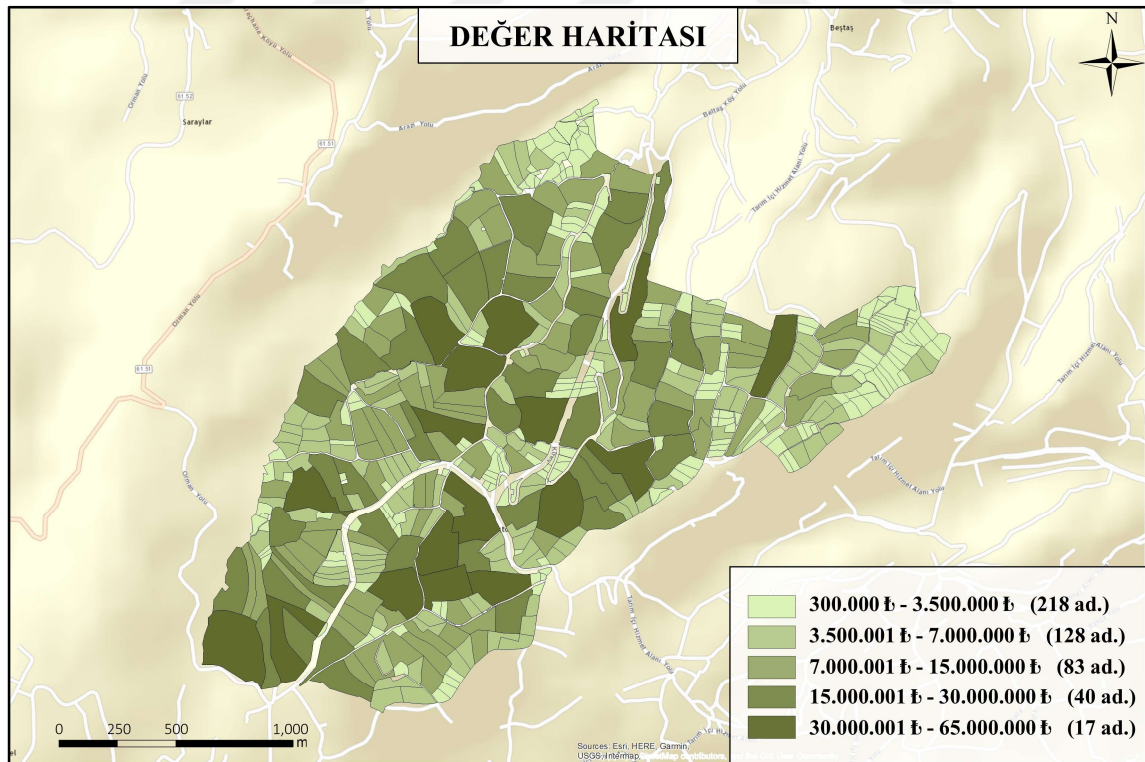
Birim değer haritası incelendiğinde; merkez noktaya, anayola ve eğitim kurumlarına yakın, düşük eğimli, yüksek manzaralı olan taşınmazların en yüksek birim ₺/m² değerine ulaştığı görülmüştür. Taşınmazlara ait birim m² değeri en düşük 500 ₺, en yüksek ise 3.000 ₺ olarak hesaplanmıştır. Dolayısıyla taşınmaz değerine etki ettiğinin düşündüğümüz kriterlerin küçük bir çalışma bölgesi için bile sonuçlarda büyük değişiklikler oluşturduğu tespit edilmiştir. Birim m² değeri 500 ₺ ile 1.000 ₺ arasında 14 adet, 1.001 ₺ ile 1.500 ₺ arasında 84 adet, 1.501 ₺ ile 2.000 ₺ arasında 187 adet, 2.001 ₺ ile 2.500 ₺ arasında 187 adet, 2.501 ₺ ile 3.000 ₺ arasında ise 14 adet taşınmaz bulunmuştur. Bu sonuçlara göre çalışma bölgesinde ele alınan toplamda 486 adet taşınmaz için hesaplanan değerlerin yaklaşık olarak %77'sinin 1.500 ₺ ile 2.500 ₺ arasında olduğu gözlemlenmiştir. Çıktılar ile emsal veriler karşılaştırıldığında bu değerlerin kabul edilebilir seviyede olduğu görülmüştür.

Birim ₺/m² haritası bize taşınmazların belirlenen kriterlere göre aldığı değerlerin konumsal dağılımı hakkında bilgi vermektedir. Değer haritasında alan faktörü devreye girdiğinden taşınmaz değerinin konumsal davranışı hakkında yorum yapmak güçleşmektedir. Dolayısıyla bir bölgedeki arsa nitelikli taşınmaz değerlerinin konumsal davranışı incelenirken birim değer haritasından faydalanmak gerekmektedir. Ancak çalışma

bölgesindeki taşınmaz değerleri hakkında genel bir yorum yapmak ve satış değerlerinin grafiksel olarak gösterimini sağlamak maksadıyla değer haritasının üretilmesi gerekmektedir. Birim değer verilerine ulaştıktan sonra taşınmaz değerlerinin ortaya koyulması artık çok basittir. Taşınmazın değerinin hesaplanabilmesi için geriye sadece taşınmaz birim ₺/m² değerlerini taşınmaz alanları ile çarpmak gerekmektedir. Taşınmaz özniteliklerinde formül (5)'de olduğu gibi bir denklem oluşturularak her taşınmaza ait değer verisi elde edilmiştir.

$$\text{Değer (₺)} = \text{Birim (₺/m}^2\text{)} * \text{Alan (m}^2\text{)} \quad (5)$$

Gerekli hesaplamalar yapıldığında, çalışma bölgesindeki taşınmaz değerlerine ait en düşük değer 300 bin ₺, en yüksek değer ise 65 milyon ₺ olarak hesaplanmıştır. Çalışma bölgesi olan Kireçhane Mahallesi'ne ait değer haritası Şekil 22'de sunulmuştur. Değer haritasında okunabilirliği arttırmak maksadıyla doğal kırılma noktalarına yakın manuel sınıflandırma yapılmıştır.

Şekil 22. Değer haritası

Harita incelendiğinde, yüksek değerli taşınmazların birim değer haritasında farklı olarak çalışma bölgesine dağıldığı görülmüştür. Çalışma bölgesinde 3,5 milyon ₺ değerine kadar 218 adet taşınmaz bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu sayı tüm taşınmazların yaklaşık üçte birine eşittir. 3,5 milyon ₺ ile 7 milyon ₺ değeri arasında 128 adet taşınmaz, 7 milyon ₺ ile 15 milyon ₺ değeri arasında 83 adet taşınmaz, 15 milyon ₺ ile 30 milyon ₺ değeri arasında 40 adet taşınmaz, 30 milyon ₺ ile 65 milyon ₺ değeri arasında 17 adet taşınmaz bulunmuştur. Çalışma bölgesinde bulunan toplamda 486 adet taşınmazın yaklaşık %71'lik kısmının değeri 7 milyon ₺ altında oluşmuştur. Çalışma sonuçlarını içeren taşınmazlara ait öznitelik verileri Ek Tablo 1'de verilmiştir.

Hesaplanan taşınmaz değerlerinin gerçek satış değeri olmadığı, bir çalışma ürünü olduğu ve çalışmanın asıl amacının ortaya bir toplu değerlendirme modeli çıkarmak olduğu unutulmamalıdır. Taşınmaz değerleri emsal verilerden oluşturulan bir model ile ifade edildiğinden tekrardan sonuçların emsal taşınmazlar ile karşılaştırılması gibi bir durum söz konusu değildir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde, yaklaşık olarak %80 üzeri ifade gücüne sahip modellerin başarılı olarak değerlendirildiği gözlemlenmiştir. Yapılan bu tez çalışmasında regresyon analizi ile elde edilen sonuçlara göre bölgedeki bir taşınmazın değeri %85,47 oranında ifade edilmiştir.

4. SONUÇLAR

Arsa nitelikli taşınmazların değer tespiti noktasında en önemli kısımlar; kabul edilebilir emsal satış değerlerinin bulunması, değere etki eden kriterlerinin belirlenmesi, kriterlerin değere üzerindeki ağırlıklarının belirlenmesi ve kullanacak analiz yöntemlerinin seçilmesidir. Bu çalışma kapsamında toplu değerlendirme işlemi için küresel regresyon analizi ve CAR analizinde faydalanılmıştır. Küresel regresyon analizi EKK yöntemine bağlı olarak çalışmakta ve regresyon analizlerinin temelini oluşturmaktadır. Bu analiz birden fazla faktörden etkilenen bir olgunun ve karmaşık problemlerin açıklanmasında kullanılmaktadır. Taşınmaz değerlendirme, yapısı gereği regresyon analizi ile çözümlenmeye uygun karmaşık ilişkiler içermektedir. Ayrıca CAR ile taşınmaz değerine etki eden değişkenlerin mekânsal ilişkilere bağlı değişimleri incelenebilmektedir. Bu istatistiksel araçların doğru, hızlı, güvenilir ve etkin şekilde kullanılmasını aşamasında CBS yazılımlarından faydalanılmaktadır. CBS yazılımı ile veriler üzerinde depolama, sorgulama, analiz, görselleştirme, raporlama ve harita sunumu gibi birçok faaliyet kolaylıkla yapılabilmektedir. Ayrıca mekâna bağlı ilişkilerin incelenebilmesine olanak sağlamaktadır.

Çalışma kapsamında, küresel regresyon ile taşınmaz değerini açıklayıcı değişkenler test edilerek çalışma bölgesine en uygun kriterler belirlenmiş ve kriterlerin taşınmaz değeri üzerindeki ağırlığı modellenmiştir. Test edilen kriterlerden bazıları çoklu doğrusallık oluşturmuş, bazıları ise beklenilenin tersinde korelasyon yönü oluşturmuştur. Bu noktada doğru kriterlerin belirlenmesi için adımsal regresyon mantığı ile çalışan ancak daha detaylı veri girişi sağlayan keşifsel regresyon aracından faydalanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde, çalışma bölgesi için taşınmaz değerini ifade eden eğim, manzara, eğitim merkezlerine yakınlık, merkez noktaya yakınlık ve anayola yakınlık şeklinde 5 adet kriter belirlenmiştir. Bu 5 kriter üzerinde kurulan regresyon modelinde %83,91 ifade gücüne ulaşılmıştır. Kurulan çoklu regresyon denklemi ile tüm taşınmaz birim ₺/m^2 değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca bir diğer konumsal istatistik araç olan coğrafi ağırlıklı regresyon ile küresel regresyon analizinden farklı olarak mekânsal ilişkilerin değer üzerinde etkisinin olup olmadığı test edilmiş, sonuç verilerde birtakım iyileştirmeler gözlemlenmiş ve model ifade gücü %85,47 olarak belirlenmiştir. Küresel regresyon ve CAR yöntemleri ile elde sonuçlar karşılaştırıldığında birbirine yakın sonuçlara ulaşılmıştır. Oluşturulan regresyon modelinin istatistiksel verileri incelendiğinde, modelin herhangi bir önyargı içermediği

konumsal ilişkilerin yeterince güçlü olduğu, taşınmaz değerini kabul edilebilir seviyede açıkladığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlar çalışmanın maksadını yerine getirmiş ve oluşan değerler tablo ve şekillerle sunulmuştur.

Konumsal istatistik araçları kullanılarak CBS destekli taşınmaz değerlemenin birçok avantajı tespit edilmiştir. Oluşturulan değer haritalarının piyasa koşullarınca tutarlı sonuçlar elde edildiği gözlemlenmiştir. Gelişen CBS yazılımlarının konumsal ve konumsal olmayan verilerin depolanması, verilerin analizi, verilerin yeniden sınıflandırılması, öznel verilerinde matematiksel hesaplar yapılabilmesi, regresyonun modellenip uygulanabilmesi, harita üretimi bakımından oldukça kolay ve hızlı bir yöntem olduğu görülmüştür. Keşifsel regresyon aracı ile en uygun regresyon modelinin kolayca tespit edilebildiği deneyimlenmiştir. Regresyon modeli yeteri kadar emsal veri ile modellenemediğinde değere etki eden kriterlerin neler olduğunu kolaylıkla çıkarabilmektedir. Regresyon analizi ile kriterlerin değere etki ağırlığının belirlenmesinde istatistiksel araçlardan faydalanılması bakımından bilimsel geçerliliği arttırdığı ve değerlendirme çalışmalarında insandan kaynaklı hataların minimuma indirebileceği değerlendirilmiştir. Verilerin zamana bağlı güncellemelerini yapmak suretiyle çalışmanın sürdürülebilir nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Oluşturulacak daha büyük veri tabanları ile çok sayıda arsa nitelikli taşınmazın değerinin hızlı ve güvenilir bir şekilde tespitini mümkün kıldığı görülmüştür.

Bütün bu avantajların yanında bazı dezavantajlar da tespit edilmiştir. Ancak bunların kullanılan yöntem ile doğrudan alakalı olduğu söylenemez. Sorun taşınmaz değerlemenin karmaşık ilişkiler içermesinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, oluşturulan regresyon modelinin farklı çalışma bölgelerinde kullanılması uygun olmayacaktır. Her çalışma bölgesi için tekrardan analizler yapılması gerekmektedir. Ayrıca güvenilir ve doğru emsal verilerin toplanması aşamasında oldukça zorlanılmaktadır. Dolayısıyla çalışma alanının büyütülmesi daha fazla sayıda örneklem toplanabilmesi bakımından faydalı olacaktır. Bu kapsamda yapılacak taşınmaz değerlendirme çalışmalarının kamu kurum ve kuruluşların desteği gerekli olup veri tabanlarında tutulan satış değerinin kullanılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Diğer bir sorun, taşınmazın değerine etki eden kategorik verilerdir. Kategorik değişkenlere ait veriler sayısal bir değer ile ifade edilmediği sürece regresyon analizince yorumlanamamaktadır. Dolayısıyla puanlandırma yapılması gerekmektedir. Bu tez çalışmasında kullanılan kategorik değişkenlere ait veriler sayısal olarak ifade edilse dahi istatistiksel olarak anlamlı oluşmamış ve modelden çıkartılmıştır. Kategorik verilerin dışında bir de taşınmazın değerine doğrudan etki eden piyasa koşulları, refah düzeyi, alım gücü gibi

çalışma kapsamında modellenemeyen bazı parametreler vardır. Bu kavramlar emsal satış verilerinin içerisinde barındırıldığı kadarıyla ifade edilebilmekte ancak taşınmaz değerinin en doğru şekilde hesaplanmasında engel teşkil etmektedir. Tespit edilen dezavantajlara son olarak çoklu doğrusallık oluşturan değişkenler eklenebilir. Örneğin, çalışma bölgesi içerisinde yakın konumlarda tek noktadan oluşan iki cazibe noktası değişkeni var ve bu noktalara yakınlık faktörü taşınmaz değeri ile eksi yönlü korelasyon oluşturuyorsa iki değişkeninde aynı hikâyeyi anlatması muhtemeldir. Bu durum çoklu doğrusallık oluşturmakta ve değişkenlerden birinin modelden çıkartılmasına sebebiyet vermektedir. Bu çalışmanın hassasiyeti için istenmeyen bir durumdur. Yapılan bu çalışmada merkez nokta ve sağlık kurumuna yakınlık kriterlerinde meydana gelen çoklu doğrusallığın sebebi de bu durumdur. Ancak bu durumla genellikle küçük çalışma bölgelerinde karşılaşılabileceği değerlendirilmektedir.

Bütün bu avantajlar ve dezavantajlar değerlendirildiğinde konumsal istatistik araçları kullanarak CBS ile taşınmaz değerlemenin yerinde bir karar olacağı düşünülmektedir. Taşınmaz değerlendirme zaten yapısı gereği çok karmaşık ilişkileri içerisinde barındırmakta olup birde bu işlem toplu olarak yapıldığında birden fazla problemle karşı karşıya kalındığı açıktır. Karşılaşılan problemlerin birçoğunun nasıl üstesinden gelindiği ve nasıl bir sonuç ortaya çıktığı bu tez çalışması kapsamında detaylı olarak anlatılmıştır.

Sonuç olarak, bir takım konumsal istatistiksel araçlar kullanılarak CBS desteği ile bölgedeki taşınmazlara ait değer verilerine ulaşılmıştır. Elde edilen taşınmaz değer verileri gerçek satış değeri niteliğinde olmayıp kesinlikle yasal bir geçerliliği yoktur. Yapılan bu çalışma ile bir bölgedeki arsa nitelikli taşınmazların toplu değerlemesini mümkün kılan bir yaklaşımı, bir modeli test etmek amaçlanmıştır. Kullanılan yöntemin arsa nitelikli taşınmazların toplu değerlemesinde etkili bir kestirim modeli olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu çalışma ile taşınmaz değerlendirme sektörü güncellenebilir, sürdürülebilir ve geliştirilebilir bir model daha kazandırıldığı düşünülmektedir.

Geliştirilen kestirim modelinin daha büyük çalışma alanlarında uygulanması sonucu hesaplanan taşınmaz değerlerinin Web Map Service ve Web Features Service ile kullanıcılara sunulabileceği, böylelikle kullanıcıların elde edilen bilgilerden daha kolay ve etkin bir şekilde faydalanılabileceği değerlendirilmektedir. Unutulmamalıdır ki, faydalanılmayan bilgi, kullanılmayan bir hazine gibidir ve var olmaya değer her şey bilinmeye de değerdir.

5. KAYNAKÇA

- Açlar, A. & Çağdaş, Y. (2002). Gayrimenkul Değerlemesi, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yayınları, Ankara, s.120-134.
- Akkaynak, B. (2013). Yasalarda Gayrimenkul Değerleme, Mali Ufuklar Dergisi, 7, 18,35-52.
- Alp, A. (2000). Gayrimenkul Değerlemesine Genel Bir Bakış: Oturma Amaçlı Konutların Değerlendirilmesi, s.2–3.
- Arslan, R. (1997). Arazi Kullanış Ekonomisi, 1. Baskı, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul.
- Bagnoli, C. & Smith, H. C. (1998). “The Theory of Fuzz Logic and its Application to Real Estate Valuation”, Journal Of Real Estate Research, Vol. 16, No. 2, pages 169-199.
- Bahar, M.E. (2007). Taşınmaz Değerlemede CBS’nin Kullanım Olanakları. İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bakır, H. (2009). Gayrimenkul Değerlemesi ve Finans Matematiği, Detay Yayıncılık, Ankara, s.12-23.
- Child, D. (2006). The Essentials of Factor Analysis. Continuum.
- Derinpınar, M.A. (2014). Bulanık Mantık ile Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanarak Taşınmaz Değerlemesi: Sarıyer-İstanbul Örneği. İ.T.Ü., Bilişim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Er, F. (2020). Gayrimenkul Değerlemesinde Makine Öğrenmesi Tekniklerinin Kıyaslanması. Y.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdem, N. (2017a). Türkiye İçin Bir Taşınmaz Değerleme Yaklaşımı, Geomatik Dergisi, 2,1,18-36.
- Erdem, N. (2017b). Toplu (Küme) Değerleme Uygulama Örnekleri ve Ülkemiz İçin Öneriler, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 16. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Ankara.
- Ertaş, M. (1992). Kentsel Alanlarda Taşınmaz Değerlemesi ve Karatay İlçe Belediyesi İçin Bir Uygulama. Selçuk Üniversitesi., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Genç, N. (2021). Konut Taşınmazlarının Değerini Etkileyen Faktörlerin Coğrafi Ağırlıklandırılmış Regresyon Analizi ile CBS Tabanlı İrdelenmesi. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

- Goodall, B. (1972). *The Economics of Urban Areas* Oxford: Pergamon Press.
- Green, S.B. (1991). Green SB. How Many Subjects Does It Take Do To a Regression Analysis. *Multivariate Behav Res.*;26(3):499-510.
- IVS. (2022). *International Valuation Standards*. International Valuation Standards Council, ISBN: 978-0-9931513-4-7, United Kingdom.
- Choy, LHT. & Ho, WKO. (2023). Gayrimenkul Araştırmalarında Makine Öğreniminin Kullanımı. *Arazi*, 12, 740.
- Malgorzata, R., Marek, W. & Andrzej, B. (2015). The impact of solutions affecting the quality of life on residential property prices. 15th International Multidisciplinary Scientific Geoconference and EXPO, 1155–1162. Bulgaria.
- Mete, O. & Yomralıoğlu, T. (2019). CBS ile Nominal Taşınmaz Değer Haritası Üretiminde Çözünürlük Araştırması, *Türkiye Arazi Yönetimi Dergisi*,1,1,16-23.
- Nas, B. (2011). YSA ve DVM Yöntemleri ile Taşınmaz Değerlemesi için Bir Yaklaşım Geliştirme. Selçuk Üniversitesi., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Nişancı, R. (2005). CBS ile Nominal Değerleme Yöntemine Dayalı Piksel Tabanlı Kentsel Taşınmaz Değer Haritalarının Üretilmesi. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Trabzon.
- Renyang, Q., Lian, Y., Zhang, H. & Gao, H. (2023). Driving Factors of CO2 Concentration in Mainland China Based on GWR, *E3S Web of Conferences* 406.
- Resmi Gazete. (2017). Sermaye Piyasasında Değerleme Standartları Hakkında Tebliğ. Cumhurbaşkanlığı Basımevi 29966.
- Resmi Gazete. (2012). On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Cumhurbaşkanlığı Basımevi 28489.
- Saraç, E. (2012). Yapay Sinir Ağları Metodu ile Gayrimenkul Değerleme. İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tanrıvermiş, H. (2018). Gayrimenkul Değerleme Esasları, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu, Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, İstanbul, s.100-102, 148-149.
- TKGM, (2020). 2020/5 sayılı Genelge Hk., Taşınmaz Değerleme Daire Başkanlığı, Ankara.
- URL-1. (2023, Haziran 17). TKGM Vizyon: <https://www.tkgm.gov.tr/tasinmaz-db/misyon-ve-vizyon> adresinden alınmıştır.

- URL-2. (2023, Ağustos 16). CBS: <https://www.geospatialworld.net/blogs/overview-of-gis-history/> adresinden alınmıştır.
- URL-3. (2024, Eylül 15). Veri Tipleri: <https://gsp.humboldt.edu/olm/Lessons/GIS/08%20Rasters/RasterToVector.html> adresinden alınmıştır.
- URL-4. (2023, Ekim 17). Analiz Örnekleri: <https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/10.3/tools/spatial-statistics-toolbox/spatial-statistics-toolbox-sample-applications.html> adresinden alınmıştır.
- URL-5. (2023, Kasım 20). Regresyon: <https://doc.arcgis.com/en/insights/latest/analyze/regression-analysis.htm> adresinden alınmıştır.
- URL-6. (2023, Kasım 27) Rapor: <https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/latest/tools/spatial-statistics-toolbox/interpreting-ols-results.htm> adresinden alınmıştır.
- URL-7. (2023, Aralık 22) Koenker: <https://desktop.arcgis.com/en/arcmap/10.3/tools/spatial-statistics-toolbox/interpreting-exploratory-regression-results.htm> adresinden alınmıştır.
- URL-8. (2024, Ocak 25) Nüfus: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684> adresinden alınmıştır.
- Uzer, E. (2009). Türkiye İçin Taşınmaz Değerleme Kurumu Oluşturulmasına Yönelik Bir Model Önerisi. K.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Ünver, Ö. & Gamgam, H. (1999). Uygulamalı İstatistiksel Yöntemler. Siyasal Kitabevi. Ankara.
- Varma, A., Sarma, A., Doshi, S. & Nair, R. (2018). House Price Prediction Using Machine Learning And Neural Networks. Second International Conference on Inventive Communication and Computational Technologies.
- Yalpir, Ş. (2007). Bulanık Mantık Metodolojisi ile Taşınmaz Değerleme Modelinin Geliştirilmesi ve Uygulaması Konya Örneği. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.
- Yalpir, Ş. & Bünyan Ünel F. (2016). Türkiye’de ve Uluslararası Çalışmalarda Arsa Değerlemede Kullanılan Kriterlerin İrdelenmesi ve Faktör Analizi ile Azaltımı. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi, 2016, 16, 303-322.
- Yang, S., Hu, S., Wang, S. & Zou, L. (2020). Effects of rapid urban land expansion on the spatial direction of residential land prices: Evidence from Wuhan, China. Habitat International, 101, 1–13.
- Yılmaz, A. (2010). Çok Ölçütlü Karar Destek Sistemleri ile Taşınmaz Değerleme ve Oran Çalışması. İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Yomralıoğlu, T. (1993). “A nominal asset value-based approach for land readjustment and its implementation using geographical information systems”, Doktora Tezi, University of Newcastle upon Tyne, UK.
- Yomralıoğlu, T. (1997). Kentsel Alan Düzenlemelerinde İmar Planı Uygulama Teknikleri, Taşınmazların Değerlendirilmesi ve Kat Mülkiyeti Mevzuatı, Jeodezi ve Fotogrametri Derneği Yayını, No:1, s. 153-169, Trabzon.
- Yomralıoğlu, T. (2000). Coğrafi Bilgi Sistemleri Temel Kavramlar ve Uygulamalar, Birinci Baskı, Seçil Ofset, İstanbul, 479 s.
- Yomralıoğlu, T., Nişancı, R., Çete, M. & Candaş, E. (2011). Dünya’da ve Türkiye’de taşınmaz değerlemesi, Türkiye’de Sürdürülebilir Arazi Yönetimi Çalıştayı, 26-27 Mayıs, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Yonghua, Z. (2019). Air Pollution and Housing Prices across Chinese Cities. Journal of Urban Planning and Development, 145,4, 11–51.
- Wood, B. D. & Park, S. (2011). Ordinary Least Squares (OLS). A. B. Michael S. Lewis-Beck içinde, The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods (s. 777). thousand Oaks : Sage Publications, Inc.
- Wyatt, P. (1997). The development of a GIS-based property information system for real estate valuation, International Journal of Geographical Information Science, 11:5, 435-450.

6. EKLER

Ek Tablo 1. Taşınmazlara ait öznitelik verileri

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
0	11	82	25	37	256	1.573	1.576	1.554	448	1.496	1.259	911	1.146.949
1	9	82	25	33	263	1.583	1.586	1.544	458	1.506	465	982	456.630
2	8	82	25	17	255	1.621	1.623	1.507	495	1.543	853	1.177	1.003.981
3	5	82	25	21	253	1.601	1.603	1.526	476	1.523	304	1.128	342.912
4	12	82	25	33	266	1.645	1.647	1.483	519	1.567	2.776	935	2.595.560
5	4	82	25	37	276	1.592	1.595	1.535	467	1.515	315	940	296.100
6	6	82	25	25	285	1.568	1.570	1.560	442	1.490	1.496	1.166	1.744.336
7	6	82	25	23	282	1.591	1.593	1.537	465	1.513	550	1.183	650.650
8	5	82	25	23	286	1.621	1.624	1.506	496	1.544	377	1.168	440.336
9	6	82	25	21	293	1.640	1.642	1.488	514	1.562	733	1.197	877.401
10	19	76	25	37	300	1.591	1.593	1.537	465	1.513	3.017	990	2.986.830
11	24	82	25	29	345	979	1.165	711	699	1.270	6.092	1.353	8.242.476
12	15	82	25	45	313	1.049	1.234	781	768	1.340	3.184	1.047	3.333.648
13	10	82	25	29	332	1.071	1.256	803	790	1.362	759	1.309	993.531
14	8	82	25	37	316	1.087	1.272	818	806	1.378	302	1.130	341.260
15	9	76	25	33	336	1.090	1.275	822	809	1.381	523	1.239	647.997
16	8	76	25	33	333	1.109	1.295	841	829	1.400	474	1.219	577.806
17	19	76	25	33	313	1.121	1.306	852	840	1.412	2.150	1.160	2.494.000
18	7	76	25	23	300	1.118	1.303	849	1.216	1.409	328	1.175	385.400
19	6	76	25	27	308	1.118	1.303	849	1.216	1.409	410	1.127	462.070

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
20	12	76	25	23	302	1.118	1.303	849	1.216	1.409	1.047	1.171	1.226.037
21	8	76	25	23	300	1.104	1.289	835	1.230	1.395	492	1.100	541.200
22	11	76	25	21	290	1.062	1.247	794	1.193	1.353	1.018	1.196	1.217.528
23	25	76	25	13	271	1.492	1.677	1.224	778	1.783	7.370	1.266	9.330.420
24	8	76	25	7	268	1.424	1.610	1.156	846	1.715	725	1.352	980.200
25	8	76	25	13	265	1.529	1.715	1.261	741	1.789	1.327	1.251	1.660.077
26	15	76	25	17	269	1.558	1.743	1.289	712	1.760	4.911	1.198	5.883.378
27	14	76	25	23	272	1.595	1.781	1.327	675	1.723	3.845	1.109	4.264.105
28	5	76	50	23	292	1.614	1.784	1.346	656	1.704	497	1.155	574.035
29	9	82	50	23	265	1.628	1.770	1.360	642	1.690	929	1.099	1.020.971
30	10	76	50	23	293	1.647	1.751	1.379	623	1.671	3.147	1.179	3.710.313
31	12	82	50	33	268	1.670	1.728	1.402	600	1.648	2.123	842	1.787.566
32	6	76	50	33	272	1.679	1.681	1.449	553	1.601	1.334	882	1.176.588
33	11	82	50	23	286	1.697	1.699	1.430	572	1.619	2.931	1.046	3.065.826
34	11	82	50	21	299	1.697	1.701	1.429	573	1.621	891	1.117	995.247
35	37	76	50	23	323	1.202	1.387	933	1.131	1.493	17.586	1.141	20.065.626
36	27	76	50	27	346	1.162	1.347	894	881	1.453	6.527	1.225	7.995.575
37	16	76	50	3	371	826	1.012	558	813	1.117	1.404	1.782	2.501.928
38	20	76	50	7	374	802	988	534	837	1.093	2.111	1.733	3.658.363
39	9	76	50	19	364	1.227	1.413	959	947	1.518	1.219	1.370	1.670.030
40	18	76	50	9	376	761	946	493	892	1.052	1.523	1.723	2.624.129
41	13	82	50	15	377	763	949	495	895	1.055	1.418	1.626	2.305.668
42	28	76	50	19	361	1.299	1.484	1.030	1.035	1.590	10.138	1.323	13.412.574
43	21	82	50	15	379	719	905	451	851	1.010	9.216	1.742	16.054.272

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
44	12	76	50	7	382	704	889	435	835	995	1.285	1.854	2.382.390
45	19	76	50	5	390	858	1.043	590	989	1.149	3.499	1.786	6.249.214
46	15	82	50	25	407	788	973	519	919	1.079	5.814	1.570	9.127.980
47	15	76	50	33	408	747	933	479	879	1.038	2.601	1.566	4.073.166
48	18	90	50	1	428	386	571	117	517	677	2.586	2.331	6.027.966
49	41	76	50	11	397	307	493	12	439	598	20.559	2.027	41.673.093
50	15	76	50	11	386	533	719	265	665	824	2.409	1.998	4.813.182
51	7	76	50	13	388	390	576	122	522	681	1.240	2.055	2.548.200
52	10	76	50	13	390	405	590	137	536	696	1.331	1.902	2.531.562
53	22	60	50	15	306	1.079	1.081	1.418	15	1.001	1.318	1.777	2.342.086
54	16	60	50	19	320	913	915	1.266	17	835	1.074	1.803	1.936.422
55	14	50	50	21	322	836	838	1.189	8	758	794	1.759	1.396.646
56	43	76	50	21	406	399	585	131	531	690	19.584	1.963	38.443.392
57	11	54	50	13	401	130	315	291	261	421	3.535	2.245	7.936.075
58	28	54	50	5	397	172	358	333	304	463	5.490	2.436	13.373.640
59	42	76	50	5	399	24	348	213	294	454	12.067	2.497	30.131.299
60	6	76	25	7	410	148	136	317	82	242	733	2.530	1.854.490
61	6	54	50	5	410	167	118	336	64	224	458	2.497	1.143.626
62	25	82	50	15	403	239	96	408	22	202	5.354	2.356	12.614.024
63	34	76	50	9	394	371	227	540	22	333	8.165	2.383	19.457.195
64	19	82	50	7	384	440	296	609	242	402	3.915	2.226	8.714.790
65	21	82	50	9	377	502	359	671	305	464	2.901	2.188	6.347.388
66	30	60	50	11	376	525	382	694	328	487	4.079	2.146	8.753.534
67	30	76	50	13	377	544	401	713	347	507	2.514	2.113	5.312.082

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
68	18	82	50	19	366	536	393	705	339	499	2.268	2.008	4.554.144
69	18	54	50	15	376	366	551	527	497	657	2.012	2.112	4.249.344
70	26	54	50	11	380	311	496	472	442	602	5.251	2.291	12.030.041
71	12	54	50	15	386	345	531	506	477	636	1.954	2.212	4.322.248
72	11	54	50	5	392	440	626	601	572	731	4.711	2.328	10.967.208
73	11	90	50	1	379	633	490	802	436	595	926	2.399	2.221.474
74	9	90	50	1	380	582	438	751	384	544	1.123	2.437	2.736.751
75	16	54	50	7	379	608	465	777	411	570	5.377	2.332	12.539.164
76	12	54	50	9	383	486	343	655	289	449	3.568	2.346	8.370.528
77	22	54	50	5	383	488	345	657	291	451	5.223	2.387	12.467.301
78	15	76	50	7	353	819	676	988	622	781	1.603	2.071	3.319.813
79	13	82	50	11	353	774	631	943	577	736	2.247	2.029	4.559.163
80	9	76	50	13	360	763	620	932	566	725	818	1.996	1.632.728
81	14	76	50	11	357	720	577	889	523	682	2.690	2.065	5.554.850
82	47	82	50	17	380	675	532	844	86	637	15.746	2.170	34.168.820
83	23	76	50	15	377	606	463	775	200	568	9.182	2.137	19.621.934
84	9	82	50	15	384	571	428	740	374	534	427	2.115	903.105
85	6	82	50	25	407	550	379	719	17	485	1.778	2.141	3.806.698
86	25	76	50	15	388	549	405	718	45	511	8.026	2.232	17.914.032
87	16	76	50	11	379	515	372	684	318	478	1.676	2.177	3.648.652
88	17	76	50	15	393	477	334	646	19	439	4.707	2.285	10.755.495
89	5	76	25	21	407	432	262	601	4	368	612	2.258	1.381.896
90	9	76	25	15	401	446	302	615	27	408	2.183	2.318	5.060.194
91	7	76	25	17	403	422	279	591	28	384	1.974	2.333	4.605.342

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
92	7	76	25	13	406	396	253	565	27	359	1.914	2.410	4.612.740
93	12	82	25	15	406	334	191	503	35	296	1.935	2.300	4.450.500
94	13	82	25	11	412	290	147	459	15	253	623	2.398	1.493.954
95	6	76	25	7	413	194	90	363	36	196	429	2.498	1.071.642
96	27	50	25	3	412	24	152	302	3	257	5.550	2.621	14.546.550
97	17	54	25	9	418	109	231	278	177	337	1.245	2.479	3.086.355
98	18	52	25	23	410	511	226	577	67	146	1.524	2.167	3.302.508
99	16	52	25	27	412	512	227	578	68	147	1.087	2.128	2.313.136
100	5	50	25	17	402	505	220	571	61	140	689	2.272	1.565.408
101	7	60	25	15	406	364	79	488	40	40	704	2.364	1.664.256
102	6	60	25	15	400	385	100	508	2	60	426	2.365	1.007.490
103	4	60	25	15	405	360	75	484	5	35	423	2.377	1.005.471
104	15	76	56	7	414	282	3	451	57	109	1.447	2.540	3.675.380
105	19	52	56	15	415	523	238	589	79	158	815	2.344	1.910.360
106	20	76	56	7	420	15	240	287	186	346	2.358	2.609	6.152.022
107	21	60	56	15	413	68	352	336	298	458	1.979	2.439	4.826.781
108	14	60	56	29	387	379	381	732	47	301	1.296	2.127	2.756.592
109	21	50	56	17	400	122	407	390	50	512	2.151	2.428	5.222.628
110	10	50	56	21	396	443	249	600	51	169	1.010	2.266	2.288.660
111	20	50	56	25	406	142	210	561	51	130	3.964	2.337	9.263.868
112	9	50	56	9	395	478	193	544	20	113	386	2.478	956.508
113	20	60	50	7	388	554	269	621	20	190	959	2.485	2.383.115
114	23	60	50	9	344	404	789	1.141	455	710	2.521	2.248	5.667.208
115	7	60	50	15	373	289	402	754	15	322	300	2.366	709.800

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m ²)	Değer (₺)
116	7	60	25	15	376	260	431	782	12	351	377	2.443	921.011
117	9	60	50	7	378	426	266	617	2	186	602	2.525	1.520.050
118	18	50	50	9	380	456	236	587	8	156	1.908	2.490	4.750.920
119	26	60	50	7	381	586	301	652	60	221	1.967	2.490	4.897.830
120	14	60	50	19	391	489	204	555	22	124	1.331	2.363	3.145.153
121	43	82	50	9	389	51	233	164	7	153	9.200	2.656	24.435.200
122	38	76	50	19	389	10	702	260	42	622	20.098	2.499	50.224.902
123	28	82	50	15	385	84	607	637	273	528	10.104	2.457	24.825.528
124	20	82	50	13	383	144	731	653	396	651	8.235	2.418	19.912.230
125	36	82	50	13	381	390	775	753	441	695	18.448	2.320	42.799.360
126	13	82	50	29	430	1.082	797	441	347	692	1.883	1.952	3.675.616
127	13	82	50	23	430	1.041	757	400	306	651	1.957	2.037	3.986.409
128	16	82	50	37	430	1.009	725	368	274	619	2.021	1.890	3.819.690
129	34	76	50	19	414	925	640	283	189	534	8.926	2.114	18.869.564
130	13	76	25	21	415	848	564	207	113	458	2.499	2.233	5.580.267
131	13	76	25	23	414	794	509	152	59	404	2.036	2.243	4.566.748
132	21	76	25	15	413	754	469	112	18	363	1.977	2.393	4.730.961
133	9	82	25	9	412	710	425	70	10	320	697	2.477	1.726.469
134	22	82	25	9	411	683	398	52	2	292	2.043	2.509	5.125.887
135	29	82	25	11	406	657	372	58	1	267	2.803	2.304	6.458.112
136	6	60	56	9	410	561	276	65	7	170	366	2.481	908.046
137	14	60	56	23	401	546	261	70	9	155	2.270	2.238	5.080.260
138	15	60	56	13	406	513	228	104	6	122	2.273	2.462	5.596.126
139	25	82	56	7	397	88	640	142	42	561	3.711	2.658	9.863.838

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
140	11	52	56	27	422	1.594	1.463	1.106	1.013	1.358	2.663	1.658	4.415.254
141	9	52	56	27	418	1.555	1.424	1.067	973	1.318	3.358	1.699	5.705.242
142	7	50	56	25	413	1.469	1.338	982	888	1.233	2.833	1.760	4.986.080
143	8	52	80	27	414	1.455	1.324	967	874	1.219	1.415	1.608	2.275.320
144	7	52	80	27	413	1.450	1.320	963	869	1.214	1.067	1.635	1.744.545
145	9	76	80	15	430	572	402	741	6	507	1.021	2.342	2.391.182
146	26	82	80	17	444	518	324	686	6	429	8.575	2.349	20.142.675
147	11	76	80	21	430	517	324	686	7	429	498	2.248	1.119.504
148	15	76	80	23	426	503	310	672	5	415	764	2.224	1.699.136
149	20	76	80	23	432	489	295	658	8	401	2.512	2.251	5.654.512
150	17	82	56	25	426	455	261	624	20	367	2.151	2.235	4.807.485
151	6	76	80	9	419	369	198	538	15	304	452	2.515	1.136.780
152	31	82	80	19	432	426	232	595	25	338	3.436	2.387	8.201.732
153	23	82	80	19	430	317	123	486	8	228	3.009	2.431	7.314.879
154	5	82	25	11	419	264	70	433	2	176	377	2.558	964.366
155	20	82	80	15	431	315	121	484	8	227	2.100	2.516	5.283.600
156	22	76	80	17	456	444	251	613	210	356	2.560	2.473	6.330.880
157	22	82	80	13	463	423	229	591	188	334	2.847	2.547	7.251.309
158	22	82	80	23	459	465	272	634	231	377	2.749	2.385	6.556.365
159	12	76	80	29	445	489	295	658	255	401	1.085	2.248	2.439.080
160	11	76	80	27	440	518	324	686	283	429	561	2.259	1.267.299
161	10	76	80	23	455	518	324	686	283	429	707	2.240	1.583.680
162	41	82	80	9	479	567	373	527	332	479	8.543	2.258	19.290.094
163	23	90	80	1	490	826	633	481	370	738	3.160	2.331	7.365.960

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
164	14	90	80	7	490	858	664	512	338	770	1.790	2.262	4.048.980
165	7	76	80	3	493	884	691	539	312	796	1.022	2.335	2.386.370
166	9	76	80	13	493	924	731	579	272	836	988	2.181	2.154.828
167	27	76	80	21	470	1.036	842	690	24	948	8.662	2.235	19.359.570
168	17	54	80	25	463	963	769	617	45	875	4.416	2.194	9.688.704
169	21	76	80	37	476	852	681	600	13	787	5.003	2.082	10.416.246
170	28	76	80	29	455	799	629	968	11	735	5.756	2.176	12.525.056
171	20	54	80	19	450	753	582	922	13	688	1.609	2.335	3.757.015
172	17	54	80	19	449	742	571	911	16	677	2.011	2.345	4.715.795
173	18	54	80	15	451	724	553	893	2	659	1.781	2.439	4.343.859
174	17	76	80	17	447	698	528	867	28	633	2.828	2.389	6.756.092
175	19	76	80	15	444	671	500	840	3	606	3.272	2.459	8.045.848
176	15	76	80	13	439	387	193	556	153	299	3.538	2.530	8.951.140
177	28	60	80	15	428	350	65	189	1	41	19.273	2.531	48.779.963
178	33	60	80	13	443	642	357	502	166	252	7.238	2.449	17.725.862
179	14	60	80	15	423	539	254	398	10	148	2.238	2.409	5.391.342
180	16	60	80	15	422	575	290	264	3	184	1.990	2.404	4.783.960
181	10	82	80	7	416	824	539	15	88	433	893	2.402	2.144.986
182	12	82	80	7	416	800	515	39	64	409	330	2.409	794.970
183	14	76	80	9	414	713	428	45	7	323	586	2.408	1.411.088
184	10	60	80	13	445	925	723	169	272	617	2.031	2.282	4.634.742
185	6	60	25	21	453	894	700	200	304	649	1.977	2.163	4.276.251
186	12	60	80	15	466	834	640	260	363	708	4.021	2.216	8.910.536
187	6	76	80	15	477	783	589	311	414	695	984	2.235	2.199.240

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
188	9	60	80	15	479	759	565	335	438	671	1.038	2.232	2.316.816
189	37	60	80	11	468	678	485	415	444	590	13.632	2.279	31.067.328
190	41	76	80	17	464	477	283	617	242	389	16.633	2.264	37.657.112
191	13	76	80	21	407	608	438	777	98	543	1.025	2.086	2.138.150
192	28	76	80	17	412	608	438	777	14	543	4.384	2.209	9.684.256
193	23	54	80	23	405	637	467	806	152	572	5.455	2.065	11.264.575
194	20	54	80	13	423	651	480	820	18	586	1.703	2.311	3.935.633
195	35	76	80	15	398	650	479	819	150	585	6.383	2.184	13.940.472
196	16	54	25	19	416	686	516	855	18	621	1.496	2.199	3.289.704
197	14	54	80	19	418	706	535	875	20	641	1.269	2.204	2.796.876
198	16	76	80	17	416	721	550	890	5	656	1.878	2.238	4.202.964
199	18	76	80	13	422	810	640	979	10	745	1.673	2.372	3.968.356
200	30	82	80	11	399	660	490	829	150	595	3.627	2.424	8.791.848
201	33	82	80	11	422	831	661	1.000	12	766	2.332	2.411	5.622.452
202	52	82	80	9	421	870	699	1.039	5	805	7.271	2.459	17.879.389
203	39	76	80	15	416	907	737	1.063	4	843	5.003	2.333	11.671.999
204	21	76	80	15	406	954	784	1.016	50	890	10.203	2.211	22.558.833
205	15	76	80	15	431	924	754	1.046	13	859	2.658	2.299	6.110.742
206	49	76	80	13	426	1.013	842	958	16	948	19.497	2.314	45.116.058
207	19	76	80	21	434	1.004	834	966	13	940	8.912	2.131	18.991.472
208	40	82	80	9	426	1.308	1.138	1.005	40	1.243	8.096	2.190	17.730.240
209	45	82	80	11	432	1.414	1.244	1.111	50	1.349	30.983	2.122	65.745.926
210	32	82	80	11	400	1.424	1.254	1.121	300	1.360	13.167	1.970	25.938.990
211	28	76	80	13	397	1.422	1.252	1.119	250	1.358	5.157	1.954	10.076.778

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
212	28	76	80	13	399	978	807	993	200	913	5.757	2.129	12.256.653
213	4	76	80	19	388	824	680	993	626	786	793	1.988	1.576.484
214	4	76	80	19	385	824	680	993	626	786	421	1.938	815.898
215	8	54	80	17	384	824	680	993	626	786	470	1.966	924.020
216	10	54	80	21	375	829	685	998	631	791	2.974	1.872	5.567.328
217	15	76	80	13	367	829	685	998	631	791	1.628	1.972	3.210.416
218	8	76	80	23	379	824	680	993	626	786	665	1.845	1.226.925
219	39	76	80	9	376	774	630	943	576	736	8.976	2.089	18.750.864
220	12	76	80	17	389	608	438	777	126	543	3.199	2.173	6.951.427
221	4	76	80	15	371	824	680	993	626	786	316	1.944	614.304
222	17	76	80	15	365	824	680	993	626	786	1.513	1.929	2.918.577
223	19	82	80	11	364	824	680	993	626	786	1.909	1.983	3.785.547
224	20	76	80	5	358	814	671	983	617	776	4.101	2.063	8.460.363
225	35	76	80	11	430	942	658	50	17	552	13.667	2.256	30.832.752
226	30	60	50	11	419	377	303	59	9	198	2.409	2.443	5.885.187
227	12	82	80	11	280	1.256	1.442	988	1.014	1.547	511	1.512	772.632
228	22	82	80	5	270	1.367	1.553	1.099	903	1.658	1.162	1.569	1.823.178
229	24	76	80	21	284	997	1.183	729	1.129	1.288	8.353	1.411	11.786.083
230	16	76	80	19	310	1.044	1.230	776	1.176	1.335	3.917	1.456	5.703.152
231	22	82	80	17	309	885	1.070	617	1.016	1.176	7.415	1.568	11.626.720
232	23	76	80	27	353	722	907	453	853	1.013	9.450	1.604	15.157.800
233	24	76	80	27	343	577	763	309	709	869	15.781	1.673	26.401.613
234	14	76	80	23	360	527	713	259	659	818	3.737	1.781	6.655.597
235	14	76	80	17	368	477	662	208	608	768	2.087	1.932	4.032.084

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
236	39	82	80	15	366	447	633	97	579	738	18.179	1.961	35.649.019
237	33	82	80	15	374	393	579	554	525	684	14.406	2.020	29.100.120
238	15	76	80	13	342	1.124	981	1.283	927	1.086	4.806	1.553	7.463.718
239	33	76	80	15	331	1.084	941	1.253	887	1.046	14.315	1.489	21.315.035
240	18	76	80	15	329	1.012	869	1.181	815	974	5.672	1.517	8.604.424
241	16	76	80	17	333	962	819	1.131	765	924	5.554	1.532	8.508.728
242	20	76	80	21	341	893	750	1.062	696	855	12.128	1.530	18.555.840
243	15	52	80	9	377	660	517	829	463	623	1.526	2.066	3.152.716
244	32	50	80	9	371	636	493	805	439	598	5.474	2.101	11.500.874
245	10	54	80	7	369	587	443	756	389	549	1.061	2.157	2.288.577
246	10	54	80	9	370	582	439	751	385	544	3.064	2.131	6.529.384
247	18	76	80	15	356	667	524	836	470	630	3.246	1.952	6.336.192
248	12	76	80	17	343	745	602	914	548	707	2.061	1.843	3.798.423
249	11	82	80	15	345	786	643	955	589	748	1.310	1.856	2.431.360
250	12	76	80	11	343	744	601	913	547	706	2.308	1.952	4.505.216
251	9	76	80	9	337	764	621	933	567	727	1.753	2.011	3.525.283
252	14	76	80	19	349	795	652	964	598	758	2.953	1.799	5.312.447
253	10	54	80	11	347	824	681	993	627	787	2.966	1.901	5.638.366
254	8	76	80	11	334	1.026	883	1.195	829	988	3.220	1.750	5.635.000
255	14	76	80	23	314	1.166	1.022	1.242	968	1.128	2.683	1.433	3.844.739
256	10	76	80	25	310	1.180	1.036	1.228	982	1.142	1.092	1.384	1.511.328
257	13	76	80	29	306	1.202	1.059	1.205	1.005	1.164	2.477	1.302	3.225.054
258	15	76	80	19	341	1.250	1.107	1.157	1.053	1.213	6.815	1.578	10.754.070
259	12	82	80	29	334	1.326	1.182	1.081	1.129	1.288	1.646	1.462	2.406.452

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
260	4	76	80	23	324	1.288	1.145	1.119	1.091	1.250	1.861	1.551	2.886.411
261	15	76	80	29	310	1.265	1.121	1.142	1.067	1.227	4.923	1.440	7.089.120
262	37	82	80	27	306	1.278	1.254	1.009	1.200	1.360	19.459	1.274	24.790.766
263	31	82	80	11	288	1.312	1.467	1.043	1.210	1.573	3.224	1.461	4.710.264
264	14	76	80	17	288	1.174	1.360	906	1.096	1.466	601	1.402	842.602
265	32	82	80	23	302	1.126	1.311	857	1.257	1.417	14.290	1.119	15.990.510
266	15	54	80	37	381	262	1.257	1.608	923	1.177	2.308	1.420	3.277.360
267	12	76	80	19	421	945	1.515	1.158	1.065	1.410	876	1.654	1.448.904
268	28	76	80	21	413	966	1.494	1.137	1.044	1.389	3.241	1.601	5.188.841
269	14	76	80	21	421	1.000	1.460	1.104	1.010	1.355	3.299	1.609	5.308.091
270	16	54	80	23	421	1.007	1.453	1.097	1.003	1.348	3.331	1.622	5.402.882
271	35	54	80	29	425	1.778	1.509	1.152	1.058	1.403	6.546	1.338	8.758.548
272	11	90	80	1	440	1.075	1.385	1.028	935	1.280	655	2.062	1.350.610
273	15	76	80	29	428	1.192	1.268	911	817	1.162	2.066	1.631	3.369.646
274	10	76	80	27	433	1.214	1.246	889	795	1.140	1.378	1.688	2.326.064
275	9	76	80	27	431	1.242	1.218	861	767	1.112	1.796	1.697	3.047.812
276	23	54	80	21	434	1.621	1.352	995	902	1.247	4.667	1.653	7.714.551
277	21	54	80	19	433	1.450	1.181	824	731	1.076	4.609	1.797	8.282.373
278	12	76	80	27	433	1.287	1.002	646	552	897	1.758	1.662	2.921.796
279	12	76	80	33	426	1.249	964	607	513	858	1.760	1.586	2.791.360
280	12	76	80	33	428	1.216	932	575	481	826	1.617	1.630	2.635.710
281	14	76	80	37	435	1.149	864	508	414	759	941	1.638	1.541.358
282	14	82	25	37	426	1.131	846	490	396	741	1.372	1.646	2.258.312
283	20	76	25	33	415	1.175	890	533	439	784	2.473	1.721	4.256.033

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
284	33	76	25	15	402	1.499	1.230	874	780	1.125	11.808	1.779	21.006.432
285	9	76	25	15	393	463	848	1.199	514	768	1.048	2.145	2.247.960
286	27	54	25	21	398	1.578	1.309	952	858	1.203	11.301	1.630	18.420.630
287	20	76	25	23	391	1.654	1.385	1.028	934	1.279	5.998	1.551	9.302.898
288	14	54	25	25	377	446	1.073	1.424	739	993	1.499	1.906	2.857.094
289	18	54	25	25	395	1.712	1.443	1.086	992	1.337	2.488	1.473	3.664.824
290	42	54	25	25	391	392	1.127	1.478	793	1.047	11.682	1.895	22.137.390
291	12	90	25	1	440	1.060	1.455	1.099	1.005	1.350	1.354	2.113	2.861.002
292	6	90	25	1	440	1.059	1.455	1.098	1.004	1.349	1.388	2.106	2.923.128
293	23	60	25	23	437	1.051	1.506	1.149	1.055	1.400	7.039	1.765	12.423.835
294	47	76	25	5	443	1.333	1.436	1.079	985	1.330	17.218	1.988	34.229.384
295	16	76	25	5	449	1.241	1.339	982	889	1.234	2.803	2.049	5.743.347
296	24	76	25	15	446	1.227	1.325	968	874	1.219	2.897	1.888	5.469.536
297	23	76	25	7	440	1.107	1.353	996	902	1.247	4.126	1.968	8.119.968
298	32	60	25	3	436	1.073	1.484	1.127	1.033	1.378	4.629	1.954	9.045.066
299	28	90	25	1	460	1.347	1.252	895	801	1.146	6.638	2.024	13.435.312
300	10	90	25	1	460	1.334	1.388	1.031	938	1.283	1.573	1.982	3.117.686
301	8	90	25	1	460	1.362	1.368	1.011	917	1.262	1.225	1.966	2.408.350
302	11	90	25	1	460	1.450	1.280	923	829	1.174	1.857	1.944	3.610.008
303	12	90	25	3	460	1.491	1.206	850	756	1.101	1.744	1.933	3.371.152
304	13	90	25	1	460	1.469	1.184	827	733	1.078	1.772	1.984	3.515.648
305	10	90	25	1	460	1.480	1.196	839	745	1.090	1.262	1.940	2.448.280
306	18	76	25	21	449	1.216	1.244	887	793	1.138	3.353	1.609	5.394.977
307	11	90	25	7	460	1.307	1.291	935	841	1.186	2.488	1.841	4.580.408

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
308	8	90	25	1	460	1.353	1.245	889	795	1.140	512	1.947	996.864
309	11	54	25	17	447	1.304	1.156	800	706	1.051	539	1.782	960.498
310	7	76	25	15	448	1.276	1.184	827	733	1.078	449	1.746	783.954
311	14	76	25	19	457	1.425	1.252	895	801	1.146	991	1.647	1.632.177
312	13	54	25	13	458	1.416	1.242	885	792	1.137	1.044	1.758	1.835.352
313	11	50	25	5	460	1.394	1.220	864	770	1.115	749	1.901	1.423.849
314	23	54	25	15	452	1.336	1.124	767	673	1.018	2.028	1.757	3.563.196
315	7	76	25	17	449	1.406	1.121	764	670	1.015	936	1.733	1.622.088
316	18	60	30	15	365	878	1.064	610	761	1.169	1.821	1.706	3.106.626
317	29	60	30	23	336	1.216	1.402	948	20	1.471	10.026	1.643	16.472.718
318	15	60	30	9	375	828	1.014	560	811	1.119	1.625	1.848	3.003.000
319	16	76	30	25	378	789	975	521	850	1.080	813	1.616	1.313.808
320	41	60	30	21	342	1.147	1.332	879	30	1.438	15.443	1.683	25.990.569
321	25	60	30	19	366	825	827	1.178	3	747	5.859	1.924	11.272.716
322	27	50	30	27	375	577	763	309	20	868	8.177	1.942	15.879.734
323	12	60	56	25	394	502	688	234	634	793	2.083	1.874	3.903.542
324	20	50	56	19	399	439	625	171	571	730	5.754	2.026	11.657.604
325	25	60	56	27	367	679	681	1.032	0	601	8.378	1.927	16.144.406
326	20	60	56	15	349	694	696	1.048	15	617	2.024	2.069	4.187.656
327	7	60	56	23	341	853	857	1.208	82	777	758	1.864	1.412.912
328	11	60	56	15	345	817	894	1.245	119	814	1.829	1.985	3.630.565
329	15	60	56	15	341	775	935	1.286	160	855	2.632	1.881	4.950.792
330	19	60	56	7	340	672	1.039	1.390	264	959	3.514	2.108	7.407.512
331	15	60	56	13	348	487	873	1.224	1	793	1.335	2.040	2.723.400

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
332	13	50	25	19	353	479	864	1.215	1	784	623	1.940	1.208.620
333	16	50	56	11	349	473	858	1.209	1	778	600	2.150	1.290.000
334	13	60	56	7	350	466	852	1.203	1	772	757	2.208	1.671.456
335	15	60	56	7	350	442	828	1.179	1	748	1.186	2.113	2.506.018
336	32	60	56	11	362	269	655	1.006	1	575	13.187	2.219	29.261.953
337	8	60	56	15	357	537	539	891	14	460	445	1.971	877.095
338	6	60	56	11	359	514	516	867	10	436	657	2.046	1.344.222
339	13	50	56	13	367	530	532	883	6	452	909	2.016	1.832.544
340	11	50	56	9	368	483	485	836	1	405	1.695	2.010	3.406.950
341	47	60	56	15	381	121	428	94	1	348	16.574	2.163	35.849.562
342	11	60	56	17	406	67	351	335	298	457	646	2.018	1.303.628
343	32	60	56	7	408	16	269	252	215	375	9.009	2.350	21.171.150
344	50	50	56	25	392	495	497	54	162	417	12.059	1.907	22.996.513
345	23	50	56	15	413	342	528	74	474	633	3.452	2.061	7.114.572
346	6	52	80	23	421	333	519	65	465	624	316	1.925	608.300
347	24	50	56	23	394	401	586	23	532	692	7.249	1.885	13.664.365
348	21	50	56	17	370	573	575	926	13	495	2.616	1.980	5.179.680
349	76	76	56	9	322	817	819	1.171	10	740	18.518	1.920	35.554.560
350	24	76	56	27	335	270	1.249	1.600	915	1.169	5.361	1.599	8.572.239
351	7	54	56	33	327	316	1.203	1.554	869	1.123	1.218	1.507	1.835.526
352	9	54	56	27	333	337	1.182	1.533	848	1.102	1.232	1.621	1.997.072
353	10	54	56	33	353	319	1.201	1.552	866	1.121	2.246	1.573	3.532.958
354	16	54	56	21	330	363	1.156	1.507	822	1.076	2.475	1.690	4.182.750
355	22	54	56	23	332	376	1.143	1.494	809	1.063	4.668	1.663	7.762.884

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
356	38	76	56	19	342	485	1,034	1,385	700	954	13,059	1,735	22,657,365
357	31	76	56	27	355	528	913	1,264	579	833	8,745	1,678	14,674,110
358	13	76	56	23	359	467	852	1,203	518	772	2,522	1,810	4,564,820
359	14	76	56	17	360	421	806	1,158	472	726	5,685	1,925	10,943,625
360	16	82	56	15	356	325	711	1,062	377	631	2,489	1,984	4,938,176
361	12	82	56	5	348	345	730	1,081	396	650	952	2,110	2,008,720
362	37	90	56	5	337	693	1,018	1,369	243	938	3,948	2,030	8,014,440
363	18	52	50	17	458	1,474	1,256	899	805	1,150	1,605	1,769	2,839,245
364	11	50	50	23	447	1,472	1,258	901	807	1,152	1,951	1,650	3,219,150
365	19	50	50	25	444	1,455	1,324	967	874	1,219	2,709	1,552	4,204,368
366	8	52	50	25	442	1,489	1,359	1,002	908	1,253	966	1,450	1,400,700
367	7	50	50	15	442	1,514	1,384	1,027	933	1,278	948	1,682	1,594,536
368	6	52	50	15	439	1,547	1,417	1,060	966	1,311	481	1,666	801,346
369	15	76	50	19	433	1,064	1,705	1,348	1,254	1,599	1,538	1,550	2,383,900
370	14	76	50	9	440	1,135	1,634	1,277	1,183	1,528	1,371	1,922	2,635,062
371	27	90	50	5	440	1,157	1,611	1,255	1,161	1,506	3,378	1,943	6,563,454
372	29	90	50	2	440	1,246	1,523	1,166	1,072	1,417	2,786	2,010	5,599,860
373	16	60	50	7	440	1,301	1,468	1,111	1,017	1,362	2,813	1,949	5,482,537
374	14	50	50	13	444	1,333	1,435	1,078	984	1,329	2,112	1,909	4,031,808
375	17	60	50	17	450	1,383	1,386	1,029	935	1,280	3,338	1,856	6,195,328
376	15	50	50	23	414	1,197	1,571	1,215	1,121	1,466	4,913	1,632	8,018,016
377	14	50	50	19	414	1,192	1,576	1,220	1,126	1,471	3,949	1,684	6,650,116
378	23	60	50	19	414	1,179	1,589	1,233	1,139	1,484	4,918	1,673	8,227,814
379	7	50	25	21	404	2,314	2,184	1,827	1,733	2,078	465	1,076	500,340

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
380	39	60	25	15	426	1.106	1.662	1.306	1.212	1.557	4.629	1.782	8.248.878
381	7	50	56	19	406	2.325	2.194	1.838	1.744	2.089	519	1.154	598.926
382	9	50	56	37	384	2.392	2.262	1.905	1.811	2.156	821	784	643.664
383	7	50	56	29	377	2.423	2.292	1.935	1.842	2.187	721	874	630.154
384	12	60	56	21	361	2.412	2.282	1.925	1.831	2.176	2.968	972	2.884.896
385	9	60	56	17	363	2.387	2.257	1.900	1.806	2.151	1.063	1.102	1.171.426
386	10	60	56	17	365	2.373	2.243	1.886	1.792	2.137	1.627	1.147	1.866.169
387	8	60	56	23	371	2.357	2.226	1.869	1.776	2.121	797	1.085	864.745
388	8	60	25	25	375	2.347	2.216	1.859	1.766	2.111	784	1.065	834.960
389	8	60	25	27	375	2.338	2.208	1.851	1.757	2.102	759	1.042	790.878
390	12	60	25	23	375	2.308	2.178	1.821	1.727	2.072	3.780	1.132	4.278.960
391	11	60	25	7	342	2.450	2.320	1.963	1.869	2.214	1.211	1.232	1.491.952
392	7	76	25	13	347	2.424	2.294	1.937	1.843	2.188	348	1.129	392.892
393	12	76	25	25	369	1.984	1.854	1.497	1.403	1.748	2.001	1.280	2.561.280
394	17	82	25	27	357	2.389	2.258	1.902	1.808	2.153	1.774	975	1.729.650
395	11	76	25	33	374	1.986	1.855	1.498	1.405	1.750	2.263	1.162	2.629.606
396	10	76	25	15	387	1.953	1.822	1.466	1.372	1.717	2.118	1.446	3.062.628
397	10	76	25	3	390	1.960	1.830	1.473	1.379	1.724	1.845	1.614	2.977.830
398	9	82	25	23	362	2.361	2.231	1.874	1.780	2.125	1.031	1.001	1.032.031
399	11	76	25	33	377	2.010	1.879	1.522	1.429	1.774	2.447	1.086	2.657.442
400	12	76	25	9	395	1.962	1.832	1.475	1.381	1.726	2.536	1.515	3.842.040
401	12	90	56	3	400	2.005	1.875	1.518	1.424	1.769	3.887	1.657	6.440.759
402	7	76	56	27	383	2.032	1.901	1.544	1.451	1.796	1.894	1.159	2.195.146
403	8	82	56	27	386	2.054	1.923	1.566	1.473	1.818	1.237	1.033	1.277.821

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
404	7	82	56	3	400	1.857	1.727	1.370	1.276	1.621	982	1.568	1.539.776
405	17	82	56	17	394	2.081	1.951	1.594	1.500	1.845	2.729	1.211	3.304.819
406	11	82	56	17	396	2.101	1.970	1.614	1.520	1.865	1.548	1.198	1.854.504
407	11	82	56	15	400	2.116	1.986	1.629	1.535	1.880	1.430	1.243	1.777.490
408	19	82	56	15	403	2.136	2.006	1.649	1.555	1.900	2.357	1.242	2.927.394
409	9	82	25	15	395	2.187	2.057	1.700	1.606	1.951	1.031	1.223	1.260.913
410	12	60	56	13	394	2.201	2.070	1.714	1.620	1.965	2.070	1.277	2.643.390
411	7	50	56	13	391	2.226	2.095	1.739	1.645	1.990	1.658	1.272	2.108.976
412	7	60	56	23	386	2.256	2.126	1.769	1.675	2.020	2.186	1.100	2.404.600
413	22	50	56	17	429	1.282	1.487	1.130	1.036	1.381	6.583	1.802	11.862.566
414	15	50	56	27	422	1.235	1.534	1.177	1.083	1.428	2.013	1.625	3.271.125
415	15	76	56	15	403	2.196	2.065	1.709	1.615	1.960	3.531	1.242	4.385.502
416	8	82	56	17	422	1.654	1.523	1.167	1.073	1.418	1.084	1.512	1.639.008
417	5	82	56	27	413	1.686	1.556	1.199	1.105	1.450	834	1.301	1.085.034
418	11	82	56	15	407	2.162	2.031	1.674	1.580	1.925	1.576	1.207	1.902.232
419	10	76	56	7	412	1.748	1.618	1.261	1.167	1.512	1.925	1.568	3.018.400
420	10	60	56	11	418	1.707	1.577	1.220	1.126	1.471	2.168	1.535	3.327.880
421	11	60	56	7	421	1.674	1.544	1.187	1.093	1.438	1.941	1.617	3.138.597
422	14	50	56	13	432	1.618	1.488	1.131	1.037	1.382	3.008	1.575	4.737.600
423	10	90	56	9	440	1.584	1.453	1.097	1.003	1.348	2.482	1.595	3.958.790
424	17	76	56	25	436	1.534	1.403	1.047	953	1.298	3.287	1.387	4.559.069
425	33	82	56	15	439	1.499	1.369	1.012	918	1.263	6.876	1.577	10.843.452
426	41	50	56	17	481	1.023	829	677	173	935	10.867	2.032	22.081.744
427	11	50	56	15	496	972	778	626	225	883	4.324	2.115	9.145.260

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
428	22	90	56	1	500	956	762	610	395	868	5.982	2.306	13.794.492
429	10	60	56	11	497	973	779	627	412	885	2.990	2.148	6.422.520
430	19	60	56	15	486	1.044	850	698	483	955	6.994	1.965	13.743.210
431	13	90	56	1	490	812	618	466	385	723	1.147	2.288	2.624.336
432	20	50	56	9	469	781	587	313	416	693	6.784	2.110	14.314.240
433	21	52	56	15	478	769	575	325	428	681	5.135	2.019	10.367.565
434	16	50	56	9	483	757	563	337	440	669	2.233	1.978	4.416.874
435	15	60	56	13	488	750	556	344	447	662	2.424	2.074	5.027.376
436	14	50	56	11	472	829	635	265	369	714	3.956	2.065	8.169.140
437	18	60	56	15	449	910	717	184	287	632	4.624	1.797	8.309.328
438	22	60	56	9	433	922	637	50	186	531	9.147	1.871	17.114.037
439	8	76	56	5	419	829	544	5	94	439	914	1.941	1.774.074
440	11	60	56	9	423	879	594	10	144	489	2.154	1.850	3.984.900
441	10	76	56	3	428	939	654	190	203	548	2.544	1.923	4.892.112
442	17	50	56	9	430	1.043	758	294	308	653	3.387	1.781	6.032.247
443	13	60	56	11	440	1.096	811	347	360	705	3.025	1.747	5.284.675
444	13	50	80	15	458	1.182	898	433	447	792	2.974	1.682	5.002.268
445	8	52	56	17	456	1.220	935	471	485	830	3.095	1.627	5.035.565
446	7	50	56	13	447	1.253	968	504	517	862	1.291	1.650	2.130.150
447	9	60	56	13	446	1.273	988	524	537	882	1.247	1.644	2.050.068
448	13	50	56	17	447	1.302	1.017	553	567	912	1.529	1.527	2.334.783
449	12	50	56	23	461	1.345	1.060	596	610	955	1.369	1.451	1.986.419
450	13	52	30	21	461	1.420	1.136	671	685	1.030	4.285	1.560	6.684.600
451	17	50	30	25	467	1.507	1.222	758	772	1.117	5.027	1.344	6.756.288

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
452	20	52	30	33	483	1.028	834	682	467	940	3.657	1.496	5.470.872
453	14	60	30	15	487	1.044	850	698	483	955	1.455	1.888	2.747.040
454	10	60	30	15	479	1.044	850	698	483	955	2.531	1.878	4.753.218
455	14	60	30	19	466	1.374	1.089	625	638	983	4.605	1.638	7.542.990
456	5	60	30	25	295	1.211	1.213	1.371	85	1.133	305	1.225	373.625
457	46	60	30	9	297	1.136	1.138	1.365	10	1.058	9.432	1.620	15.279.840
458	35	60	30	25	336	1.295	1.472	1.027	17	1.392	8.797	1.431	12.588.507
459	16	52	25	17	466	1.408	1.123	659	673	1.018	449	1.636	734.564
460	9	76	30	3	369	195	581	932	247	501	1.243	2.096	2.605.328
461	9	90	30	3	370	310	381	732	61	302	742	2.112	1.567.104
462	9	90	30	2	369	159	532	883	52	452	1.034	2.228	2.303.752
463	12	76	30	9	373	192	500	851	37	420	913	2.061	1.881.693
464	11	54	30	17	452	1.441	1.156	799	705	1.050	930	1.556	1.447.080
465	7	76	30	21	452	1.412	1.127	771	677	1.022	949	1.506	1.429.194
466	20	54	30	13	438	1.120	1.340	983	889	1.234	1.178	1.617	1.904.826
467	28	76	30	19	388	1.692	1.424	1.067	973	1.318	4.809	1.191	5.727.519
468	23	50	50	11	366	510	512	863	14	432	1.208	1.891	2.284.328
469	41	50	50	15	411	203	389	65	335	494	3.409	1.931	6.582.779
470	28	54	50	15	404	128	313	289	259	419	6.271	1.949	12.222.179
471	27	82	50	7	386	451	308	620	254	414	5.444	2.138	11.639.272
472	38	82	50	15	365	1.036	1.221	767	755	1.327	8.057	1.617	13.028.169
473	16	60	50	21	346	2.467	2.337	1.980	1.886	2.231	3.723	707	2.632.161
474	13	60	80	29	373	2.448	2.317	1.960	1.867	2.212	1.310	512	670.720
475	14	50	50	17	402	2.367	2.236	1.880	1.786	2.131	1.992	968	1.928.256

Ek Tablo 1'in devamı

ID	Geometri	Bakı	Arazi Örtüsü	Eğim	Manzara	Eğitim	Sağlık	İbadethane	Anayol	Merkez	Alan	Birim (₺/m²)	Değer (₺)
476	44	76	50	15	488	632	438	462	397	544	16.857	2.123	35.787.411
477	25	54	50	13	445	763	592	932	3	698	1.846	1.991	3.675.386
478	17	76	50	15	441	778	608	947	11	713	1.125	2.059	2.316.375
479	18	50	50	17	456	1.142	857	393	407	752	4.007	1.852	7.420.964
480	7	76	50	15	443	951	781	1.019	5	886	471	2.034	958.014
481	9	76	25	21	370	796	981	528	927	1.087	1.589	1.558	2.475.662
482	12	76	25	21	372	1.299	1.484	1.030	1.018	1.590	5.860	1.395	8.174.700
483	13	90	80	5	380	762	948	494	877	1.053	1.021	1.879	1.918.459
484	17	60	25	21	380	672	858	404	804	963	6.480	1.689	10.944.720
485	17	60	25	23	373	624	810	356	756	915	1.962	1.759	3.451.158

ÖZGEÇMİŞ

Ortaöğretimini 2014 yılında Trabzon Gazi Anadolu Lisesinde tamamladı. 2014 yılında başlayan Karadeniz Teknik Üniversitesi Harita Mühendisliği lisans eğitimini bir yılı İngilizce hazırlık olmak üzere beş yılda onur öğrencisi olarak başarı ile tamamladı. 2019 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi Harita Mühendisliği Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Harita Genel Müdürlüğünde mühendis subay olarak görev yapmaktadır. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

